ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ปริญญานิพนธ์

ของ

อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2550

ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

บทคัดย่อ

ของ

อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2550

อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2550) *ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจาก สภาพจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการควบคุม:รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. องอาจ นัยพัฒน์.

การวิจัยครั้งนี้จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เกิดจากการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิธ สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม(Cluster Random Sampling) โดยใช้ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ แฟ้มสะสมงาน และแบบทดสอบจิตสาธารณะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One-way analysis of variance : Repeated measures)

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยแยกตามรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับในองค์ประกอบที่ 3 คือด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ส่วนองค์ประกอบที่ 1 คือด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมและองค์ประกอบที่ 2 ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม ที่ไม่เปลี่ยนแปลง

THE EFFECT OF USING THE INTEGRATED SIMULATION TEACHING TECHNIQUE WITH AUTHENTIC ASSESSMENT ON THE FIFTH GRADE STUDENTS' PUBLIC MIND

AN ABSTRACT

BY

UNCHALEE YINGRUXPUND

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University
May 2007

Unchalee Yingruxpund. (2007). *The Effect of Using the Integrated Simuulation Teaching Technique with Authentic Assessment on the Fifth Grade Students' Public Mind*. Master thesis, M.Ed. (Educational Measurement). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Nipa Sripairot, Assist. Prof. Ong-Art Naiyapatana.

This study aimed to investigate the effect of Pratom Suksa Vstudents'public mind development through integrated simulation teaching technique with authentic assessment.The subjects comprised 40 Pratom Suksa V students of Rachabopit School under Bangkok Metropolitan in 1st semester of 2006 academic year, through cluster random sampling.The experiment period was 6 weeks with 2 days/week and 50 minutes/week. The instrument for collecting data included integrated simulation teaching technique with authentic assessment program, public mind observation scale, public mind coding form, portfolio and public mind test. Then data were analyzed and presented by One – Way Analysis of Variance: Repeated Measures.

The results revealed as follows:

1. Pratom Suksa V students significantly gained higher public mind change at .01 level as a whole through integrated simulation teaching technique with authentic assessment before and after experiment and 1 week after, respectively.

2. When considered each components, it was found that Pratom Suksa V students significantly gained higher public mind change at .01 level through integrated simulation teaching technique with authentic assessment before and after experiment and 1 week after, respectively, on respects of group's public utilization whereas there was no significant difference on avoiding to use or act causing damage of public property and responsibility of public property maintenance.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เนื่องด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษาแนะนำ เสนอแนวคิดและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่มาโดยตลอดในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์และมีคุณค่ายิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ และอาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการปริญญานิพนธ์และได้ให้คำแนะนำที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้วิจัยขอกราบระลึกพระคุณครูอาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วง

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาจากอาจารย์อุดมศักดิ์ นาดี นางสาวกนกรัตน์ หมั่นวาจา และนายกันน์ดิษฐ์ ชลสินธุ์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ แนะนำให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทุกคนของโรงเรียนราชบพิธภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือ และทำการทดลองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโทที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกและบูชาพระคุณแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และให้การอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัย

อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ของ

อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

สารบัญ

บทที่ **หน้า**

1 บทนำ

ภูมิหลัง 1

ความมุ่งหมายของการวิจัย 3

คำถามการวิจัย 4

ขอบเขตของการวิจัย 4

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย 4

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 4

ตัวแปรที่ศึกษา 5

นิยามศัพท์เฉพาะ 5

กรอบแนวคิดในการวิจัย 9

สมมติฐานของการวิจัย 10

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของจิตสาธารณะ 12

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ 15

ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย 19

การพัฒนาจิตสาธารณะ 23

การวัดจิตสาธารณะ 24

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ 26

ความหมายของสถานการณ์จำลอง 30

ลักษณะของสถานการณ์จำลอง 31

ความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลอง 32

การสร้างสถานการณ์จำลอง 34

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง 37

ความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริงของนักเรียน 42

ลักษณะสำคัญของการประเมินผลจากสภาพจริงของนักเรียน 43

รายละเอียดและกระบวนการประเมินผลจากสภาพจริงของนักเรียน 45

หลักการประเมินผลจากสภาพจริงของนักเรียน 47

วิธีการและเครื่องมือประเมินผลจากสภาพจริงของนักเรียน 47

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลจากสภาพจริง 61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

3 **วิธีดำเนินการวิจัย**

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 63
ขั้นตอนในการสร้างโปรแกรมสถานการณ์จำลอง 64
ขั้นตอนในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ 68
ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ 74
ขั้นตอนในการสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ 75
ตัวอย่างการสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ 77
แฟ้มสะสมงาน 78
ตัวอย่างแฟ้มสะสมงาน 78
ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบจิตสาธารณะ 81
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า 83
การเก็บรวบรวมข้อมูล 85
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล 85
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 86

4 **ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 90
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 90
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 91

5 **สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ**

สรุปผลการวิจัย 102
อภิปรายผล 103
ข้อเสนอแนะ 107

บรรณานุกรม 109

ภาคผนวก 119

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ 120

ประวัติย่อผู้วิจัย 204

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1 องค์ประกอบของจิตสาธารณะและตัวชี้วัดจิตสาธารณะในแต่ละองค์ประกอบ..... 19
2 ค่าสถิติพื้นฐาน คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตสาธารณะ..... 94
3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ..... 95
4 การเปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะ..... 96
5 การเปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะ..... 97
6 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของโปรมแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง..... 186
7 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ..... 187
8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ..... 188
9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแฟ้มสะสมงาน..... 189
10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบจิตสาธารณะ..... 190
11 ค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ..... 192
12 ค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ..... 194
13 ค่าความเชื่อมั่นแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน..... 196
14 ค่าสถิติพื้นฐาน คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสังเกต..... 198
15 ค่าสถิติพื้นฐาน คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแฟ้มสะสมงาน..... 198
16 ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของจิตสาธารณะ..... 199
17 คะแนนของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ..... 201

บัญชีภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 10

2 ภาพแสดงกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต 22

3 การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรม..... 70

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง จากอิทธิพลของคลื่นสารสนเทศเทคโนโลยีจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ผสมผสานกับคลื่นการพัฒนาสู่ความเป็นอุตสาหกรรมที่กำลังดำเนินอย่างเข้มข้นอยู่ในปัจจุบัน สภาพของสังคมที่มีความสับสนและความขัดแย้งกันระหว่างสิ่งเก่ากับสิ่งใหม่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุหรือด้านความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติหรือค่านิยม (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2548) ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยให้เกิดการดิ้นรนแข่งขันเอาตัวรอดด้วยการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อตนเองมีค่านิยมทางวัตถุเกิดการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวก มีความคิดว่าสิ่งของที่เป็นของสาธารณะนั้นเป็นทรัพย์สินของภาครัฐ สามารถนำมาใช้ประโยชน์หรือร่วมใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ไม่สนใจที่จะดูแลรักษา (นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2536: 44) เมื่อระบบการบริหารและการจัดการไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การบริหารและการจัดการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดำเนินการโดยขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากยังเน้นการใช้ดุลพินิจที่คำนึงถึงกลุ่มตนและพวกพ้อง การเร่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจทำให้คนในสังคมส่วนใหญ่ยังตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยม และบริโภคนิยม เน้นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้คนขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และขาดจิตสำนึกสาธารณะนำไปสู่ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในทุกระดับ (ชาวิวัฒน์ ศรีแก้ว. 2545: 21 – 41) วิกฤตการขาดจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนในชาติ เกิดจากความยากจนและด้อยการศึกษาบุคคลแกนนำในสังคมถูกครอบงำทางความคิดการดำเนินนโยบายตามเสรีตะวันตกอย่างไร้ขอบเขต สร้างให้เกิดความเห็นแก่ตัวของแต่ละคนเกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมาอาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของคนไทย การย่อหย่อนในศีลธรรม การขาดระเบียบวินัย มีการเอารัดเอาเปรียบและเบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีการเบียดเบียนทำลายสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสมบัติของส่วนรวมต่างๆเพิ่มมากขึ้น (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. 2546: 18 – 20) ถึงเวลาแล้วที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดกับบุคคลในชาติโดยเฉพาะในเด็ก เพราะเด็กเป็นวัยที่ผู้ใหญ่สามารถปลูกฝังลักษณะอันดีงาม ที่สามารถเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าทำในวัยผู้ใหญ่ ดังคำพังเพยที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก”(ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. 2547: 1) เพราะจิตสาธารณะเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองที่ดี เป็นความรู้สึกนึกคิดภายในบุคคลที่เกิดขึ้นได้และเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้จิตสำนึกเมื่อ

เกิดขึ้นแล้วยากนักที่จะหยุดหรือหายไป คนที่มีจิตสำนึกที่ดีด้านใด จะประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับจิตสำนึกของตน และใช้จิตสำนึกด้านนั้น ๆ ของตนเพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่างๆตามมา (สมพงษ์ สิงหะพล. 2542: 15 – 16)

การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประชากรของประเทศให้สามารถเตรียมรับกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาจะต้องสร้างสรรค์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนให้มากขึ้น (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2548) ซึ่งในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัฒน์ การจัดการศึกษาของไทยเตรียมคนให้มุ่งก้าวมั่น รู้ทันโลก จำเป็นอย่างยิ่งต้องพิจารณาจากบริบทของสังคมโลกและสังคมไทยในอนาคต มิฉะนั้นแล้ว การศึกษาไทยจะไม่สอดคล้องและพัฒนาคนได้ทันกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539) ความพยายามในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน มีกำหนดในมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ตัวบ่งชี้คือกำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคม ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (เกษม วัฒนชัย. 2548) ในมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียนรวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542) และได้กำหนดไว้ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คือให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม (กรมวิชาการ. 2544: 4) เพื่อความมั่นใจว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับสถานศึกษา จึงกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ว่าผู้เรียนปฏิบัติต่อสาธารณะสมบัติ และดูแลรักษาเสมือนสมบัติของตน (กรมวิชาการ. 2540: 6)นอกจากนั้นยังกำหนดไว้ในการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประเมินจากภายนอก มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 3 กำหนดว่าผู้เรียนประหยัดใช้สิ่งของทั้งทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดคุ้มค่า และในมาตรฐานที่ 3 คือ ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (สุวิมล ว่องวาณิช. 2544: 7) จะเห็นได้ว่ามาตรฐานการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษานั้น ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลรักษาสมบัติส่วนรวม รวมถึงการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ

ถ้าบุคคลมีจิตสำนึกสาธารณะบกพร่อง มีน้อยหรือขาดไป จะมีผลกระทบต่อหลายระดับทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชนประเทศชาติและมีผลต่อระดับโลกตามมา (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2547: 2) จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ผู้คนต่างมุ่งหวังในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง เพิกเฉยต่อส่วนรวม ความคิดอยากมีสังคมที่ดี รัฐที่ดีไม่ใช่ความคิดใหม่สำหรับคนไทย (จิตสำนึกเส้นทางสู่ประชาคม. 2542 : 9) การสร้างจิตสาธารณะควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะช่วงอายุ 3 – 8 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ดัดง่าย” การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กทั้งร่างกาย และโดยเฉพาะเหมาะสมทางด้านพัฒนาการทางด้านจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ได้มาก และเด็กวัยนี้จะสามารถเห็นความแตกต่าง สามารถคิดเปรียบเทียบ คิดแยกแยะวัตถุออกเป็นหมวดหมู่ขั้นตอน รู้สึกคิดโดยใช้การสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวแทนการสนใจตนเอง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538: 77)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงมาใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากการพัฒนาการผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542:14) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตสาธารณะซึ่งจะช่วยให้ครูมีทางเลือกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้ทางหนึ่ง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะโดยการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลองและหลังทดลอง 1 สัปดาห์

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการขึ้นโดยมีคำถามหลักที่ต้องการให้ผู้วิจัยค้นคว้าหาคำตอบ ดังนี้

1. กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังโดยใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง มีสภาพลักษณะเปลี่ยนแปลงอย่างไร
2. ผลของการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและภายหลังที่ได้รับการปลูกฝังโดยใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพิ่มพูนขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างไร
3. จิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังโดยใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงยังคงดำรงอยู่หรือไม่ ภายหลังจากระยะเวลาผ่านไป 1 สัปดาห์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการวัดผลและประเมินผลจากสภาพจริงของนักเรียนในวิชาอื่น ๆ รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาวิธีการวัดผลให้เหมาะสมมีคุณภาพ และใช้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านอื่น ๆ ของนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิธ สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 3 ห้องเรียน ๆ ละ 40 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิธ สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม(Cluster Random Sampling) โดยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

1. ตัวแปรทดลองได้แก่ การใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสาธารณะ ประกอบด้วย
   2.1 ด้านหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหาย
   2.2 ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
   2.3 ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์

เนื้อหาที่นำมาศึกษาพัฒนาจิตสาธารณะ

โดยใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **จิตสาธารณะ** (Public mind) หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากลักษณะ 3 องค์ประกอบดังนี้

1.1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม หมายถึง การกระทำของนักเรียนในการรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณะของโรงเรียนในห้องเรียนเช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ ถังขยะ ไม้วาด ที่โกยขยะ เป็นต้น และสมบัตินอกห้องเรียน เช่นโรงอาหาร ห้องน้ำ สนามหญ้าบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน เป็นต้น โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัดต่อไปนี้

1.1.1 การดูแลรักษาสมบัติส่วนรวม คือ เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษา ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม เพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพที่ดี เช่น ใช้ไม้กวาดและที่โกยขยะแล้วเก็บวางไว้ที่เดิมให้เป็นระเบียบ นำหนังสือของห้องมาอ่านแล้วเก็บไว้ที่เดิม ใช้หนังสือของห้องสมุดแล้วเก็บเข้าที่เดิม ใช้อุปกรณ์กีฬาเสร็จแล้วนำส่งคืน การใช้อุปรณ์ของห้องเสร็จเรียบร้อยนำไปเก็บที่เดิมแล้ว เป็นต้น

1.1.2 ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวม คือ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม ใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้ของส่วนรวมมีความคงทนใช้ได้นาน เช่น การเปิดหนังสืออ่านเบา ๆ การปิดไฟปิดพัดลมก่อนออกจากห้อง การใช้แก้วรองน้ำดื่ม การใช้แป้นเครื่องคอมพิวเตอร์อย่างเบา ๆ เป็นต้น

1.2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก การมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่ตนสามารถทำได้ วัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด ต่อไปนี้

1.2.1 การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือการทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน เช่นการทำหน้าที่เวรทำความสะอาดห้องเรียน การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน การดูแลห้องสมุด และการดูแลห้องปฏิบัติการอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

1.2.2 การรับอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การช่วยทำหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เช่นการอาสานำขยะไปทิ้ง การอาสาช่วยเก็บสิ่งของหรือเศษกระดาษในห้องเรียน การอาสากวาดห้องเรียน การอาสาทำในสิ่งที่ตนเองถนัด เป็นต้น

1.3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม วัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด ต่อไปนี้

1.3.1 ไม่นำของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง คือ การไม่นำสมบัติของโรงเรียนมาเก็บไว้ที่ตน เช่นการไม่นำสีของห้องเรียนไประบายภาพที่บ้าน การไม่นำอุปกรณ์กีฬาไปเล่นที่บ้าน การไม่นำของใช้ในห้องเรียนกลับบ้าน เป็นต้น

1.3.2 แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่น ได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น การไม่แสดงอาการหวงสมบัติของส่วนรวม เช่น การไม่นำหนังสือของห้องสมุดมาเก็บไว้ที่ตนหลาย ๆ เล่ม การไม่เก็บหนังสือนอกเวลาของห้องมาไว้ที่ตน การเปลี่ยนให้เพื่อนใช้คอมพิวเตอร์เมื่อตนใช้เสร็จแล้ว เป็นต้น

จิตสาธารณะ ทั้ง 3 องค์ประกอบ และ 6 ตัวชี้วัดนี้ วัดได้จากการทำกิจกรรมสถานการณ์จำลองที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบบันทึกพฤติกรรม และแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. **การพัฒนาจิตสาธารณะ** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้โดยที่ผู้วิจัยใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงกระตุ้นให้นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะในด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล และการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมแล้วทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะเพิ่มมากขึ้น

3.**การใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง** หมายถึง กระบวนการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการเข้าร่วมสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ซึ่งมีสภาพใกล้เคียงความเป็นจริงในชีวิตจริงของนักเรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงบทบาท เสนอข้อคิดเห็น และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ พร้อมกับการใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายควบคู่กับการจัดสถานการณ์จำลอง เพื่อประเมินพฤติกรรมนักเรียน ได้แก่แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกพฤติกรรม แฟ้มสะสมงานและแบบทดสอบจิตสาธารณะ โดยมีขั้นตอนดำเนินการและเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ขั้นตอนดำเนินการ

1) ขั้นนำ หมายถึง การนำเข้าสู่กิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตรงกัน ในกิจกรรมต้องประกอบด้วยผู้แสดงบทบาทและผู้สังเกตการณ์ และใช้เทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความสนใจกิจกรรมสถานการณ์จำลอง

2) ขั้นดำเนินกิจกรรม หมายถึง การแสดงบทบาทของนักเรียนตามบทบาทที่ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกัน และใช้เทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงโดยการสังเกตและ การบันทึกพฤติกรรม การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมสถานการณ์จำลอง

3) ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล หมายถึง การวิเคราะห์เรื่องราวต่าง ๆ ตามบทบาทพร้อมกับร่วมกันอภิปรายการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และใช้เทคนิคการประเมินจากสภาพจริงโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนรวมในการเสนอความคิดเห็นในการทำกิจกรรมสถานการณ์จำลอง

4) ขั้นสรุปผล หมายถึง ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นตามบทบาทในกิจกรรมตามสถานการณ์จำลองโดยครูและนักเรียนร่วมกันสรุปตามที่กำหนดและใช้เทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมและการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ประกอบเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยก็จะนำกระบวนการที่ประกอบด้วยเครื่องมือหลากหลายประเภท เพื่อสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริง

เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนที่คาดหวังว่าจะให้เกิดขึ้นกับกลุ่มที่ทดลอง ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลครั้งนี้ ประกอบด้วย

1) แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ ในการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระหว่างที่ทำกิจกรรมอยู่ในโรงเรียน โดยการใช้สถานการณ์จำลองผู้สังเกตคือ ครูประจำชั้น ครูประจำวิชาและ เพื่อน

2) แบบบันทึกพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ หมายถึง เครื่องมือที่นักเรียนใช้ใน การบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ ประกอบด้วย ชื่อผู้บันทึก วันเวลาที่บันทึก พฤติกรรมที่บันทึก ผลการปฏิบัติ ความคิดเห็นของเพื่อน และความคิดเห็นของครู

3) แฟ้มสะสมงาน หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บผลงานหรือรวบรวมข้อมูลหลักฐานที่ แสดงถึง ลักษณะของนักเรียนที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพที่แท้จริงของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน เช่น ผลจากการทดสอบ จากการสังเกต ผลการประเมินการทำกิจกรรม หรือการเรียนการสอน จากครูและเพื่อนนักเรียน ผลจากการประเมินตนเอง และแบบบันทึกพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโดยมีการจัดเก็บผลงานอย่างเป็นระบบ โดยนักเรียนเป็นผู้จัดทำ

4) แบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดด้านจิตสาธารณะของนักเรียนด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล และการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม เป็นแบบทดสอบเลือกตามชนิด สถานการณ์ โดยมีตัวเลือกให้นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อ 3 ตัวเลือก

4. **ความคงทนของจิตสาธารณะ** หมายถึง จิตสาธารณะของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ยังคงดำรงหลังจากที่ได้ผ่านการทดลองไปแล้ว 1 สัปดาห์ โดยใช้วัดด้วยแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาจิตสาธารณะครั้งนี้ เป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหาย ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม และด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน จากองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน เป็นพฤติกรรมที่ควรปลูกฝังให้ติดเป็นนิสัยให้กับนักเรียน โดยใช้แนวคิดการปรับพฤติกรรมนิยม (cognitive behavioral approach) มาเป็นพื้นฐานในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาของนักเรียนเพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (จิตสาธารณะ) ตามแนวคิดที่ว่า กิจกรรมทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรมสามารถจัดกระทำให้มีขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้ แนวคิดนี้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมภายนอกและอารมณ์ ที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ บุคคลแสดงพฤติกรรมภายนอกด้วยการชี้แนะ(prompting)จากกระบวนการทางปัญญา ในขณะเดียวกันพฤติกรรมภายนอกก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการทางปัญญา

อย่างไรก็ตามการพัฒนากระบวนการทางปัญญาที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงแล้วทำให้เกิดความคงทนของพฤติกรรมมากกว่าการพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรง ดังแนวคิดของแบนดูรา (Bandura. 1986) ที่เชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญานั้นเกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกต ที่ประกอบด้วย กระบวนการใส่ใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำและกระบวนการจูงใจ

จะเห็นได้ว่ากระบวนการทางปัญญาเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับพฤติกรรมภายนอกของบุคคล ถ้าสามารถเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาได้พฤติกรรมภายนอกของบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลงไป การที่จะพัฒนาได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผลกรรมที่ได้รับ(ประทีป จินงี่. 2540) และจากการศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของ เนาวะรัตน์ ถาวร (2546) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยสถานการณ์จำลองซึ่งเป็นประสบการณ์ตรง มีความสนใจ ตั้งใจและกระตือรือร้นตลอดจนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม สามารถพัฒนาความรู้ ความรู้สึก ร่วมคิดวิเคราะห์ ตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และการศึกษาการใช้เครื่องมือที่ประกอบด้วยแบบสังเกต แบบบันทึกพฤติกรรมและผลงานนักเรียน ของ ณัฐธยาน์ สงคราม (2547) พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ให้โอกาสนักเรียนร่วมกิจกรรมเป็นธรรมชาติใกล้เคียงชีวิตจริงเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนร่วมกันประเมินผลขณะทำกิจกรรม โดยมีครูคอยชี้แนะเพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเอง ทำให้นักเรียนไม่เกิดความวิตกกังวล แต่ไม่สามารถวัดความก้าวหน้าและผลผลิตที่ซับซ้อนที่เกิดกับผู้เรียนได้ กอรปกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดแนวทางประเมินผลผู้เรียนโดยพิจารณาจากการพัฒนาการของนักเรียน

จากการประมวลแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลองมาใช้ร่วมกันเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญา(จิตสาธารณะ) ซึ่งสามารถสรุปความสัมพันธ์ ดังภาพประกอบ 1

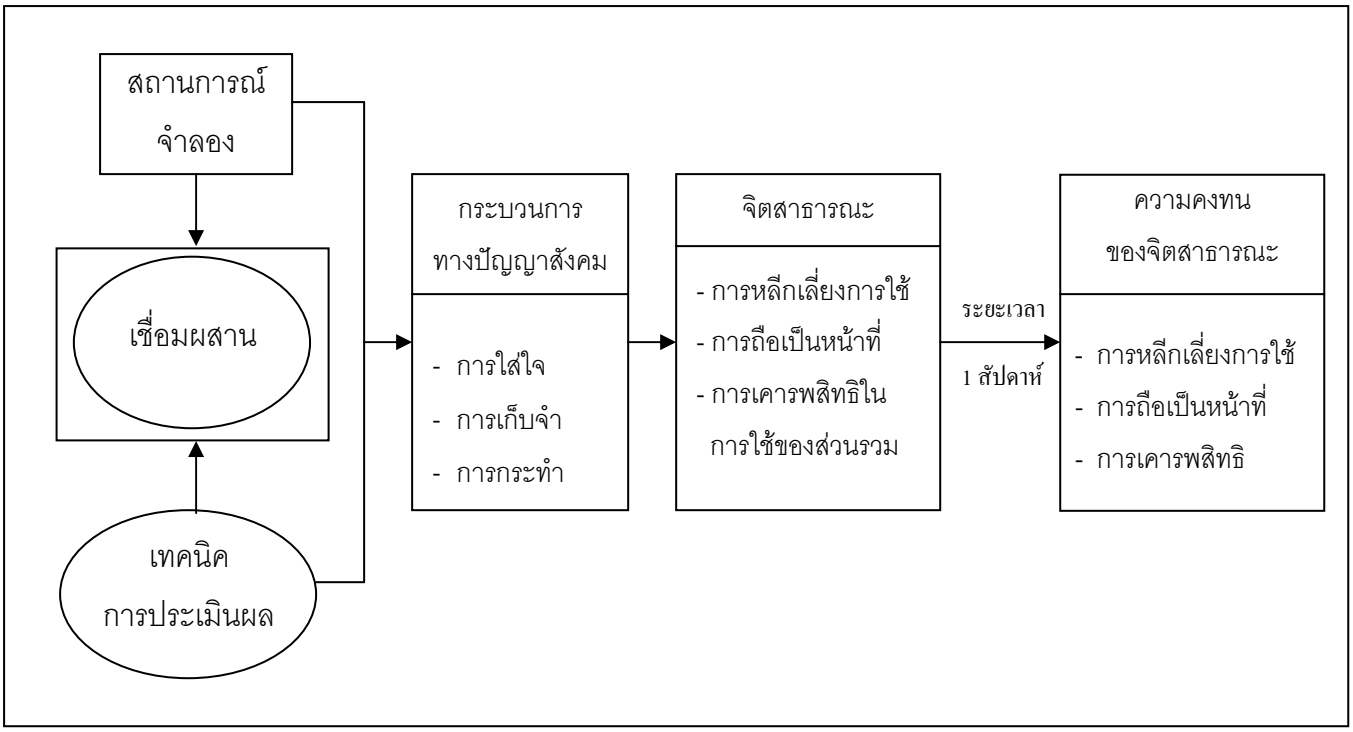

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงและหลังการทดลอง 1 สัปดาห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิธ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ

1.2 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

1.3 ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย

1.4 การพัฒนาจิตสาธารณะ

1.5 การวัดจิตสาธารณะ

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง

2.1 ความหมายของสถานการณ์จำลอง

2.2 ลักษณะของสถานการณ์จำลอง

2.3 ความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลอง

2.4 การสร้างสถานการณ์จำลอง

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

3.1 ความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

3.2 ลักษณะสำคัญของการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

3.3 รายละเอียดและกระบวนการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

3.4 หลักการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

3.5 วิธีการและเครื่องมือประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลจากสภาพจริง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ (Public Mind)

1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ

จากการศึกษารวบรวมความหมายของจิตสาธารณะ จากเอกสารต่างๆที่มีผู้ให้ความหมายไว้นั้น พบว่า มีการใช้คำที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม, จิตสำนึกต่อสังคม ,จิตสำนึกต่อส่วนรวมหรือจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ ซึ่งคำเหล่านี้มีความหมายเดียวกัน ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “จิตสาธารณะ” ซึ่งมีความหมายดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542: 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่าจิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543: 17) ได้ให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะว่า หมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจัง และมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง

จิตสาธารณะเส้นทางสู่ประชาคม (2542: 9) กล่าวว่า คำว่าจิตสำนึกสาธารณะ เป็นคำเดียวกับคำว่าจิตสาธารณะ ซึ่งหมายถึง ความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่รุก เรียกร้องการมีส่วนร่วมและต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน

สยามรัฐ เรืองนาม (2542: 25) ใช้คำว่า ความสำนึกเชิงสังคม หมายถึง การตื่นตัว ความรู้สึกนึกคิดและความปรารถนาต่าง ๆ ของบุคคลในสังคมที่ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์หรือปัญหาสังคม และก่อให้เกิดพฤติกรรมการรวมตัวเป็นกลุ่มหรือองค์กร ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจหรือภาคสังคม ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน ก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกัน

บุญสม หรรษาศิริพจน์(2542: 71 – 73)ใช้คำว่า จิตสำนึกที่ดีในสังคม สังคมในที่นี้หมายถึง สังคมในชุมชนของตน การปฏิบัติตนให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนของตน คือ การปฏิบัติตนและการมีส่วนร่วมที่ดีในกิจกรรมของชุมชน การช่วยกันดูแลชุมชนของตน การให้ความร่วมมือ การเสียสละกำลัง กำลังทรัพย์ เพื่อการรักษาความปลอดภัยในชุมชน เพื่อสาธารณูปโภคในชุมชน การให้ความเป็นมิตรและมีน้ำใจต่อกัน

ชัยวัฒน์ ถิระพันธ์ (2542: 21 – 27) กล่าวถึง จิตสาธารณะในความหมายของฝรั่ง คำว่าสาธารณะ คือ สิ่งที่ร่วมกันสร้างร่วมกันยื้อแย่งมาจากเจ้าจากรัฐมีกระบวนการต่อสู้จนรู้สึกเป็นเจ้าเข้าเจ้าของร่วมกัน

สุชาดา จักรพิสุทธิ์ (2544: 22) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นคุณธรรมหรือข้อเรียกร้องสำหรับส่วนรวมในสภาพการณ์ที่เกิดความไม่ปกติสุข ความร่วมมือของพลเมืองในการกระทำเพื่อบ้านเมือง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2541) ใช้คำว่า "จิตสำนึก" จิตสำนึก (Consciousness) เป็นสภาวะจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด ความปรารถนาต่างๆ สภาวะจิตใจดังกล่าวเกิดการรับรู้ ซึ่งมีความหมายเหมือนกับการรู้ตัว (awareness) อันเป็นผลจากการประเมินค่า การเห็นความสำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้มาจากทัศนคติ (attitude) ความเชื่อ (beliefs) ค่านิยม (values) ความเห็น(opinion) ความสนใจ (interest) ของบุคคล คำว่า "จิตสำนึก" มีความหมายใกล้เคียงที่สุดกับคำว่า "ความเชื่อ" (beliefs) ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากการรวบรวมและสัมพันธ์กันของประสบการณ์ของคน ทำหน้าที่ประเมินค่าของจิตใจว่าสิ่งใดเป็นสิ่งสำคัญ หากปราศจากความเชื่อประสบการณ์ต่างๆที่คนมีอยู่นั้นก็จะอยู่เพียงในความทรงจำ ไม่มีส่วนใดมีความสำคัญเด่นชัดขึ้นมา แต่หากว่าประเมินค่าแล้วตระหนักถึงความสำคัญที่มีต่อสิ่งนั้นแสดงว่า จิตสำนึกถึงสิ่งนั้นๆขอบุคคลได้เกิดขึ้นแล้ว จิตสำนึกของบุคคลเป็นสภาวะที่จิตใจก่อนการแสดงออกเชิงพฤติกรรมทางกายภาพของบุคคล การมีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งหนึ่งไม่ทำให้คนต้องแสดงออกตามจิตสำนึกเสมอไป พฤติกรรมการแสดงออกใด ๆ ของมนุษย์นั้นเป็นผลมาจาก (1) ทัศนคติ (2) บรรทัดฐาน (3) นิสัย และ (4) ผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการทำพฤติกรรมนั้นๆ แล้ว

มัลลิกา มัติโก (2541: 5) ให้ความหมายจิตสำนึกทางสังคมว่าเป็นการตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน

หฤทัย อาจปรุ (2544: 37) ให้ความหมายจิตสำนึกสาธารณะว่า หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่ และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้และลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนในสังคม

กนิษฐา นิทัศน์พัฒนา และคณะ (2541: 8) ได้ให้ความหมายของ จิตสำนึกสาธารณะว่าเป็นคำเดียวกับคำว่า จิตสำนึกทางสังคม หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2541: 57) กล่าวว่าการมีจิตสำนึกสาธารณะ คือการมีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงถึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้ หรือมีผลการะทบร่วมกันในชุมชน เช่น ป่าไม้ ความสงบสุขของชุมชน

ชาย โพธิสิตา และคณะ (2540: 14 - 15) ใช้คำว่า จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ และให้ความหมายใน เชิงพฤติกรรมไว้ว่าคือ การใช้สาธารณสมบัติอย่างรับผิดชอบ หรือ การรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ซึ่งมีนัยสองประการได้แก่ 1) รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้น ๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติ ในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของอื่นโดยการคำนึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัว และไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น

ในงานวิจัยของ ชาย โพธิสิตา และคณะ (2540) ที่ทำการศึกษาจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ โดยศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร ได้สรุปความเข้าใจของจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติหรือจิตสาธารณะไว้เป็น 2 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 เป็นจิตสำนึกแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือไม่ทำลายสาธารณสมบัติที่ตนใช้ก็พอ ซึ่งเป็นการแสดงออกว่าบุคคลมีความเข้าใจว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไรกับสาธารณสมบัติ โดยเรียกจิตสำนึกแบบนี้ว่า แบบ Passive

ระดับที่ 2 เป็นระดับที่บุคคลกระทำการอันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบที่ดีต่อสาธารณสมบัติไม่ว่าจะได้ใช้หรือไม่ใช้สาธารณสมบัตินั้นก็ตาม เช่น การมีส่วนในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่ชำรุดเสียหาย โดยเรียกจิตสำนึกแบบนี้ว่า แบบ Active

จากความหมายของคำที่ใช้เกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะที่แตกต่างกันไปและมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า จิตสาธารณะ คือ การมีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อเรื่องของส่วนรวม มีการใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบ การถือเป็นหน้าที่ในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม มีการแบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมนั้น และการไม่ยึดสมบัติส่วนรวมมาเป็นสมบัติของตนเองหรือของกลุ่ม โดยศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะ ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำ ที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม วัดได้จาก

1.1 การดูแลรักษา เช่น เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษา

1.2 ลักษณะของการใช้ เช่น มีการใช้อย่างประหยัดมีการใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม

2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ วัดได้จาก

2.1 การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด

2.2 การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่จะใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเองตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้นวัดได้จาก

3.1 ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

3.2 แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

1.2 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของจิตสาธารณะมีการแบ่งองค์ประกอบที่แตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งได้แบ่งองค์ประกอบของจิตสำนึกองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ไว้ดังนี้

สมพงษ์ สิงหะพล (2542 : 15 – 16) ได้กล่าวถึงจิตสำนึกว่า มีอยู่ 3 ด้านหลัก ๆ คือ

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งมั่นปลูกฝังมานานเกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์ เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝังและมี มานานตามสภาพสังคมไทย

2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้วสร้างกันได้ไม่ยากนัก

3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social of Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกันเป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมี และขาดกันอยู่มากเพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย สมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

จากองค์ประกอบของจิตสำนึกดังกล่าว สรุปได้ว่า องค์ประกอบของจิตสำนึกนั้นมี 3 ด้าน คือ ความคิด ความรู้สึก และการปฏิบัติ และจิตสำนึกในบุคคลนั้นมี 3 ด้าน คือ จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น และจิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งจิตสำนึกที่ คนไทยขาดมาก คือ จิตสำนึกด้านสาธารณะ ที่ควรปลูกฝังให้มีมากเพิ่มขึ้น และควรปลูกฝังให้ครบ 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความคิด ความรู้สึก และด้านการปฏิบัติ

องค์ประกอบของจิตสาธารณะนั้น มีการศึกษาองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป และใช้คำที่แตกต่างกันไป ตามระดับอายุของกลุ่มที่ศึกษา ดังรายละเอียด ดังนี้

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2544: 26 – 31) ได้กล่าวถึงจิตสาธารณะของเด็กในลักษณะของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ว่า วัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นวัยที่เรียกว่าช่วงแห่งพลังการเจริญ เติบโตงอกงามสำหรับชีวิต แนวความคิดเหล่านี้เป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากการมองเด็กในทัศนะของการที่เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ แตกต่างจากเด็กวัยอื่น ๆ ในช่วงชีวิตของความเป็นมนุษย์ ดังนั้นหลักการปลูกฝัง เด็กวัยนี้ให้เรียนรู้เกิดความรักสิ่งแวดล้อม ควรคำนึงถึงองค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการเรียนรู้ การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยอาศัยสภาพการณ์ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ การเรียนรู้จะทำให้มนุษย์ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

2. กระบวนการปลูกฝังเด็กปฐมวัยให้รักสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ปัจจัย 5 ด้าน คือ การให้ความรู้ การสร้างความเข้าใจ การสร้างกรอบแนวคิด การเสริมสร้างทักษะและการเสริมสร้างเจตคติ จากกระบวนการดังกล่าว จะต้องเริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยในลักษณะของรูปธรรม แล้วสร้างความเข้าใจ และความสำคัญของสิ่งแวดล้อมต่อตนเองและมนุษย์ แล้วสร้างกรอบแนวคิดให้เด็กรับรู้ว่าสิ่งแวดล้อมเป็นบริบท และเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การเสริมสร้าง ทักษะในการรักสิ่งแวดล้อม ต้องเกิดจากการจัดประสบการณ์ต้องให้เด็กได้ปฏิบัติจริงและควบคู่กับการเสริมสร้างเจตคติที่ดี รู้จักการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าประโยชน์สิ่งแวดล้อมต่อตัวเอง ครอบครัวและสังคม เช่น การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ไม่เห็นแก่ตัว เกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ทำเป็นตัวแบบที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กรมวิชาการ (2540: 27) ได้กล่าวไว้ในคู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษาแห่งชาติ โดยได้ระบุถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์ จะให้เกิดในเด็กวัย 3 – 6 ปี ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจนตามระดับอายุ ดังนี้ คือ

วัย 3 – 4 ปี ทิ้งขยะให้ถูกที่ ไม่ทำลายสิ่งของเครื่องใช้ส่วนรวม

วัย 4 – 5 ปี ทิ้งขยะให้ถูกที่ รักษาสิ่งแวดล้อมที่ใช้ร่วมกัน

วัย 5 – 6 ปี ทิ้งขยะให้ถูกที่ ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาองค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษานั้น จะใช้คำว่าการรักษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ส่วนในระดับเด็กระดับประถมศึกษา หรือระดับอายุที่มากขึ้น มีการศึกษาเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะโดยใช้คำที่แตกต่างกันไป เช่น จิตสำนึกทางสังคม จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ จิตสำนึกต่อส่วนรวม โดยมีรายละเอียดองค์ประกอบที่ศึกษาแตกต่างกันไปดังนี้

ชาย โพธิสิตา และคณะ (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ : ศึกษาในกรณีกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากลุ่มตัวอย่างวัยทำงานและนักศึกษา โดยได้จัดองค์ประกอบของจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ 4 ด้าน คือ

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณสมบัติ
2. ด้านภาพสะท้อนจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ
3. ด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ
4. ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

หฤทัย อาจปรุ (2544: 46) ได้ใช้องค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลปี 1-4 ในสถาบันการศึกษาพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาองค์ประกอบ การมีจิตสำนึกสาธารณะใน 6 ด้าน คือ

1. ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน
2. ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
3. ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี
4. ด้านการรับรู้ และความสามารถในการผลักดัน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
5. ด้านการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสังคม
6. ด้านการมีเครือข่ายในการนำกิจกรรมทางสังคม

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547: 2-3) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะการศึกษาระยะยาวและใช้องค์ประกอบของจิตสาธารณะเป็น 3 องค์ประกอบคือ

1. การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำ ที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนร่วมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวม

จากการศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึกสาธารณะ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะ จากคำนิยามความหมายของจิตสาธารณะของชาย โพธิสิตา(2540: 14-15)และลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ(2547 : 2-3) ซึ่งแบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะเป็น 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด คือ

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำ ที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1. การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม เช่น เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษา เพื่อให้สมบัติของส่วนรวมอยู่ในสภาพดี

2. ลักษณะของการใช้ คือ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด ใช้อย่างทะนุถนอม ให้ของส่วนรวมมีความคงทน ใช้ได้นาน

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1. การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในการดูแลสมบัติส่วนรวม เช่น การทำความสะอาดห้องเรียนเมื่อเป็นเวรประจำวัน

2. การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวม เช่น อาสาช่วยเพื่อนนำขยะไปทิ้ง อาสาขัดห้องน้ำช่วยเพื่อน

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1. ไม่นำสิ่งของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

2. แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

ตาราง 1 องค์ประกอบของนิยามและตัวชี้วัด

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม	1.1 การดูแลรักษา เช่น เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษา 1.2 ลักษณะของการใช้ เช่น มีการใช้อย่างประหยัด
2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล	2.1 การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด 2.2 การรับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม
3.การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	3.1 ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง 3.2 แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

1.3 ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย

ในการพัฒนาจิตสาธารณะนั้นมีแนวทางที่หลากหลายวิธี แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การพัฒนาที่กระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อพฤติกรรม ในการพัฒนาพฤติกรรมที่ใช้กระบวนการทางปัญญานั้นมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่า กระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม กระบวนการทางปัญญาสามารถปรับเปลี่ยนได้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสามารถทำได้โดยการเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยใช้ ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคมของแบนดูรา (Bandura)

การพัฒนาพฤติกรรมในงานวิจัยนี้ มุ่งจัดกระทำกับนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ การจัดกระทำกระบวนการทางปัญญา จึงทำได้ง่าย และน่าจะส่งผลต่อการพัฒนาได้ดีกว่าการจัดทำที่ความรู้สึก เพราะกระบวนการทางปัญญาของเด็กในระดับเดียวกันจะมีค่าของและระดับที่ใกล้เคียงกัน แต่ความรู้สึกของเด็กแต่ละคนค่อนข้างจะแตกต่างกัน ประกอบกับการจัดการที่ความรู้สึก ส่วนใหญ่จะกระทำกับบุคคล เป็นรายบุคคล หรือกลุ่มที่มีความรู้สึกอย่างเดียวกัน เช่น ความกลัว ความรู้สึกวิตกกังวลภาวะซึมเศร้า ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษา จะเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่มีภาวะจิตใจของความรู้สึกที่ปกติ ดังนั้น การจัดกระทำที่กระบวนการทางปัญญาน่าจะมีความเหมาะสม

ผู้วิจัยได้ใช้หลักแห่งพฤติกรรมในลักษณะของการเปลี่ยนความรู้คิด (Cognitive) เพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior) ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมปัญญานิยม (Cognitive Behavior Approach) โดย ไดรเย็นและโกลเดน (Dryden and Golden. 1987) ได้เสนอความคิดว่า เป็นการจัดกระทำข้อมูลและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ภายในกระบวนการทางปัญญา

เพื่อให้กำหนดพฤติกรรมการกระทำของบุคคล โดยกระบวนการทางปัญญานั้นหมายถึง การทำงานในลักษณะต่าง ๆ หลายลักษณะ ได้แก่ การคิด การให้ความหมาย จิตนาการ ความเชื่อ ความคาดหวัง การอนุมานสาเหตุ เป็นต้น ซึ่ง ดอพสัน(Dobson. 1988) ได้รวบรวมหลักการพื้นฐานของแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยมไว้ 3 ประการ คือ **ประการแรก** กระบวนการทางปัญญา มีผลต่อพฤติกรรม **ประการที่** 2 กระบวนการทางปัญญาสามารถจัดให้มีขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้ **ประการที่** 3 พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญา ทั้งนี้เพราะ กระบวนการทางปัญญา และพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กัน โดย คาลิช (Kalish. 1981) ได้เสนอลักษณะความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรมและผลกรรม ว่ามีลักษณะ แบบปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) กล่าวคือ บุคคลจะแสดงพฤติกรรมภายนอกก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการทางปัญญาด้วย ดังนั้น หากสามารถทำให้กระบวนการทางปัญญาเปลี่ยนแล้วก็จะส่งผลทำให้พฤติกรรมภายนอกเปลี่ยนแปลงได้ ดังแสดงให้เห็นถึงภาพสรุปความสัมพันธ์ของสิ่งเร้ากระบวนการทางปัญญา พฤติกรรมและผลกรรมได้ดังนี้

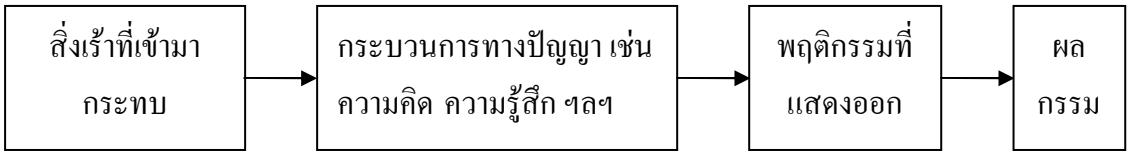

จากพฤติกรรมดังกล่าวจะเห็นว่า กระบวนการทางปัญญา เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับพฤติกรรมภายนอกของบุคคล ดังนั้น ถ้าสามารถเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาได้พฤติกรรมภายนอกของบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลง และการที่พฤติกรรมจะพัฒนาไปได้มากน้อยเพียงใดนั้นยังขึ้นอยู่กับผลกรรมที่บุคคลนั้นได้รับต่อการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วย (ประทีป จินงี่: 2540) ซึ่งจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะพัฒนาพฤติกรรมโดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาในส่วนที่เป็นการรู้คิดของบุคคล เพื่อให้ส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออก

วิธีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา

การปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญานั้น นักจิตวิทยาได้เสนอไว้หลายวิธีการโดยแต่ละวิธีจะมีหลักการใหญ่ ๆ และองค์ประกอบของวิธีการปรับเปลี่ยนที่คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันก็ตรงที่การพิจารณาลักษณะของกระบวนการทางปัญญาเท่านั้น ซึ่งจะส่งผลให้มีทักษะย่อย ๆ ที่จะต้องฝึกแตกต่างกันออกไปจุดเด่นของแต่ละวิธีการจะเหมือนกัน คือเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญา เพื่อให้พฤติกรรมภายนอกเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของวิธีการปรับเปลี่ยน

พฤติกรรม แนวคิดนี้ต้องประเมินที่พฤติกรรมภายนอกหรือหาวิธีการจะประเมินการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาร่วมด้วยก็ได้

วิธีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาที่ผู้วิจัยใช้ในงานนี้ ได้แก่ การใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีพื้นฐานมาจาก ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม(Social Cognitive Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย แบนดูรา (Bandura) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวแคนนาดา แบนดูรา (Bandura) ได้เสนอความหมายของการเรียนรู้ (Learning) แตกต่างไปจากนักจิตวิทยาท่านอื่น ๆ กล่าวคือ แบนดูรา (Bandura) เสนอว่า การเรียนรู้นั้นไม่จำเป็นต้องพิจารณาในแง่ของการแสดงออก (Perfomance) หากแต่ว่าเพียงแค่การได้มาซึ่งความรู้ใหม่ (Acquired) ก็ถือว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้ว แม้ว่าจะไม่มีการแสดงออกก็ตาม ดังนั้นการเรียนรู้ตามแนวของ แบนดูรา (Bandura) จะเน้นที่การเปลี่ยนแปลงที่พฤติกรรมภายใน โดยไม่จำเป็นที่จะต้องมีการแสดงออก แนวคิดพื้นฐานของ แบนดูรา (Bandura) เชื่อว่า

“พฤติกรรมของมนุษย์ มีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors หรือ P) ซึ่งได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ความคาดหวัง ฯลฯ กับปัจจัยสภาพแวดล้อมซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้จะมีลักษณะที่มีอิทธิพลเชิงเหตุผลซึ่งกันและกัน(Environmental Factors หรือ E) ซึ่งสามารถเขียนเป็นภาพได้ดังนี้

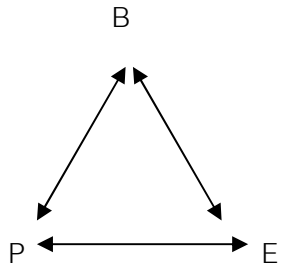

B = พฤติกรรม

P = ปัจจัยส่วนบุคคล

E = สภาพแวดล้อม

แบนดูรา (Bandura) เห็นว่าในชีวิตจริงของมนุษย์ นอกจากจะได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม มนุษย์ก็มีอิทธิพลต่อสิ่งเร้าทั้งสำหรับตนเองและผู้อื่นด้วย นอกจากนี้มนุษย์มีความคิด ความเชื่อ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเขาเอง

จากแนวคิดพื้นฐานที่ แบนดูรา (Bandura) นำเสนอนั้นเน้นว่า พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไม่ได้เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่มีผลมาจากกระบวนการทางปัญญาด้วย กล่าวคือ ถ้ากระบวนการทางปัญญาเปลี่ยน พฤติกรรมของบุคคลก็จะเปลี่ยนแปลง ไปด้วย ซึ่ง แบนดูรา (Bandura) ได้เสนอวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้เปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญา หรือพฤติกรรมภายในได้แก่ กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต

แบนดูรา (Bandura) ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้จากสังเกตสถานการณ์จำลองว่ามีด้วยกัน 4 กระบวนการซึ่งสามารถเขียนเป็นภาพกระบวนการได้ดังนี้

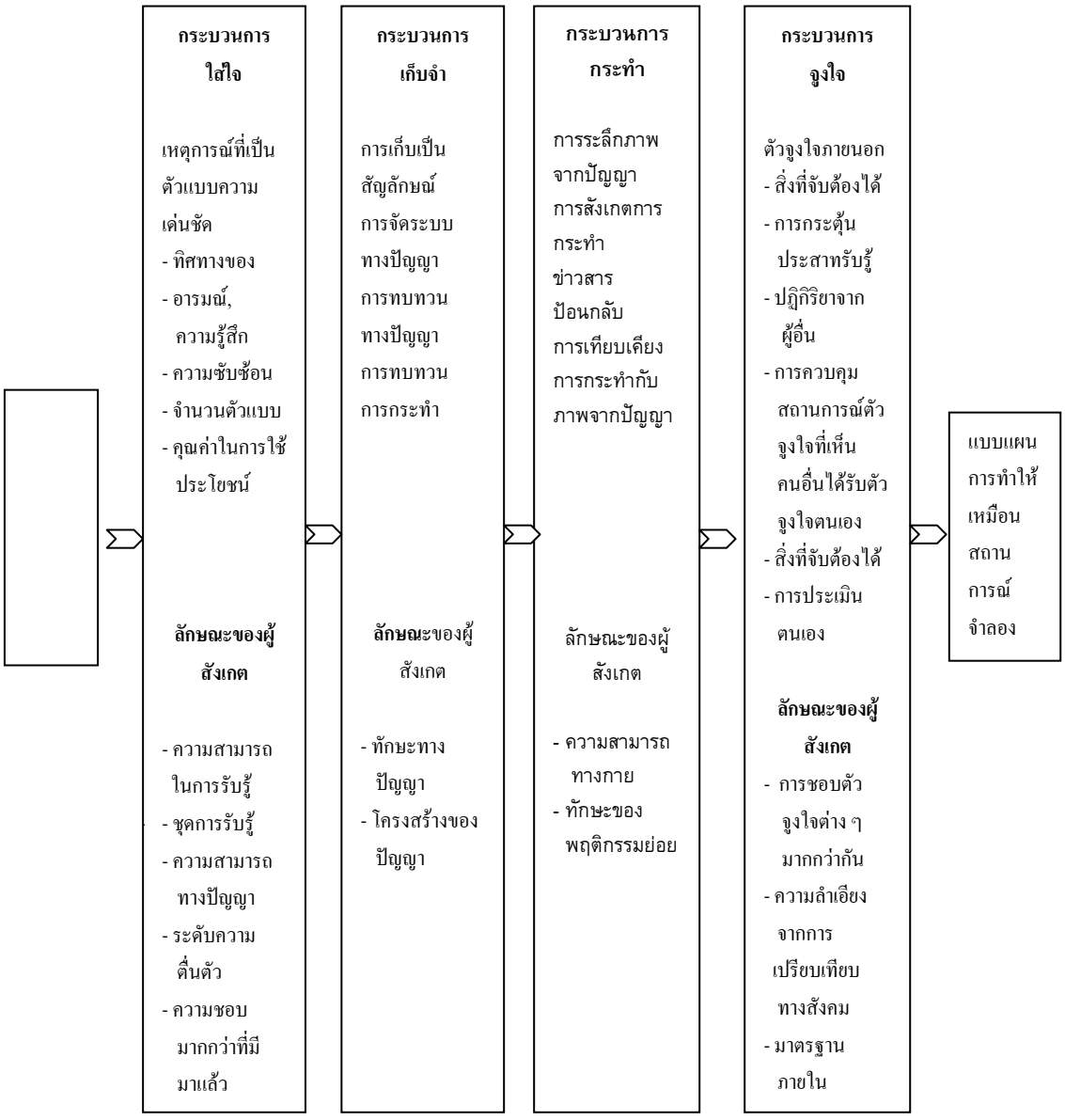

ภาพประกอบ 2 แผนภาพแสดงกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต

จากปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการเสนอสถานการณ์จำลอง ซึ่งสามารถสรุปเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต (ประทีป จินงี่. 2540: 97 – 101 ; อ้างอิงมาจาก Bandura. 1986) ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการใส่ใจ (Attentional Process) เป็นกระบวนการรับรู้ลักษณะสำคัญ ๆ ของตัวแบบโดยการสังเกต และสามารถสรุปรวบรวมสิ่งที่รับรู้มาได้อย่างเป็นขั้นตอน สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการของความใส่ใจในการเรียนรู้ด้วยการสังเกต ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้สังเกตในการรับรู้ การรวบรวมและการแปลความหมายสิ่งที่ได้สังเกต อันเป็นผลมาจากประสบการณ์เดิมของผู้สังเกต และปัจจัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ตัวแบบ เป็นลักษณะหรือการแสดงออกของตัวแบบที่แปลกหรือดึงดูดความสนใจ มีความชัดเจนหรือมีความซับซ้อนของแม่แบบเป็นต้น

2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Process) เป็นกระบวนการของการจำอันเกิดจากการรวมพฤติกรรมของตัวแบบที่ได้สังเกตไว้ทุกครั้ง การเก็บจำนี้มี 2 ปัจจัยหลักคือ ปัจจัยที่เป็นการเก็บจำ และปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้สังเกต จะกระทำในรูปลักษณ์ ซึ่งกระบวนการในการสร้างสัญลักษณ์นี้ จะช่วยให้จำพฤติกรรมของตัวแบบได้ แม้ว่าจะได้เห็นตัวแบบในระยะเวลาอันสั้น

3. กระบวนการกระทำ (Production Process) เป็นกระบวนการดัดแปลงสัญลักษณ์ซึ่งเป็นตัวแบบพฤติกรรมมาเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม มีปัจจัยหลัก 2 ปัจจัยที่เป็นการกระทำ และปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้สังเกต เมื่อบุคคลมีข้อมูลที่เป็นสัญลักษณ์อยู่ในความจำแล้ว จะมีการแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกมาภายหลังได้ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมาในครั้งแรก ๆ อาจจะยังไม่ถูกต้องทีเดียว เพียงแต่แสดงให้ใกล้เคียงกับพฤติกรรมของตัวแบบเท่านั้น แล้วค่อย ๆ ปรับแก้ไขพฤติกรรมของตนเองจนกว่าจะได้รับผลที่พึงพอใจ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึง ความแตกต่างระหว่างความรู้ที่ได้รับมากับการแสดงออก ในการเรียนรู้ทางสังคมนั้นบุคคลไม่อาจแสดงออกได้ตามที่รับรู้มาทั้งหมด แต่จะทำตามตัวแบบบนพฤติกรรมของตัวแบบที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อตนเอง มากกว่าเลือกในทางที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเอง และจะประเมินคุณค่าของตัวแบบโดยการรับเอาสิ่งที่ตนเอง มากกว่าเลือกในทางที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเอง และจะประเมินคุณค่าของตัวแบบโดยการรับเอาสิ่งที่ตนพึงพอใจ และไม่ยอมรับสิ่งที่ตนไม่พึงพอใจ ดังนั้น องค์ประกอบอีกประการหนึ่งในการใช้ตัวแบบต้องมีการจูงใจโดยการให้รางวัลหรือการเสริมแรงทางบวก เพื่อกระตุ้นให้ผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมการทำตามสถานการณ์จำลองออกมา และเป็นการเสริมให้พฤติกรรมนั้นเกิดมากยิ่งขึ้น

1.4 การพัฒนาจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่นและจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กแนะนำส่งเสริมเขาในสิ่งที่ถูกที่

ควรคอยชี้แนะและปลูกฝังจิตสาธารณะให้แก่เด็ก นอกจากนี้เด็กยังต้องมีระเบียบวินัยความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้เองแล้ว เด็กยังเรียนรู้ด้านวินัยจากวัฒนธรรมโดยอาศัยการสั่งสอนฝึกฝนจากบุคคล สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นกฎธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคมการมีกิจกรรมและใช้สิ่งของร่วมกันในสังคมการพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่เด็กในการใช้สิ่งของร่วมกันดูแลทรัพย์สมบัติส่วนรวม และมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้แก่กันและกัน

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะให้เด็กนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างไว้ตั้งแต่ในวัยเด็ก เพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง โดยในการปลูกฝังนั้นควรให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะ รวมทั้งมีการฝึกฝนและให้เด็กได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กเกิดการกระทำที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะอย่างแท้จริงจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และควรทำให้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัยและเกิดการพัฒนาตามลำดับ ในการฝึกอบรมหรือปลูกฝังนั้น ควรมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง เด็กจะได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1.5 การวัดจิตสาธารณะ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดจิตสาธารณะหรือศึกษาพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกับจิตสาธารณะ พบว่ามีผู้สร้างเครื่องมือวัดจิตสาธารณะไว้บ้างแต่ยังไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือที่ใช้กับนักเรียน นักศึกษา และข้าราชการ เช่น การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของ มุทิตา หวังคิด (2547: 39 – 40) ซึ่งศึกษาการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบสอบถามจิตสาธารณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นคำถามแบบสถานการณ์ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัด องค์ประกอบแบ่งออกเป็น 3 ด้าน แต่ละด้านมีตัวชี้วัดด้านละ 2 ตัวชี้วัด และมีการทดสอบจิตสาธารณะก่อนเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับหลังการทดลอง ในการทดลองจะใช้กรณีทักษะการแก้ปัญหาโดยการนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ และจะมีการทดสอบอีกครั้ง เพื่อดูว่านักเรียนมีจิตสาธารณะเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ ดังตัวอย่างเครื่องมือวัดจิตสาธารณะ ดังนี้

ตัวอย่างแบบวัดจิตสาธารณะ

สถานการณ์องค์ประกอบที่ 1 **ตัววัดที่ 1 การดูแลรักษา**	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
โอ๊ด : “ใครยังไม่คืนดินสอให้อาจารย์บ้างยังขาดอีก 1 แท่ง” อู๊ด : “ฉันยังไม่ได้คืนจ๊ะ” เมื่อนักเรียนยืมของมาใช้แล้ว เคยตรวจนับของก่อนส่งคืนเช่นเดียวกับโอ๊ดบ้างไหม ?					

นอกจากนี้ โกศล มีความดี (2547: 44 – 49) ยังได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ โดยใช้แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะข้าราชการตำรวจ จำนวน 8 ฉบับ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ มีทั้งข้อความทางบวกและทางลบ การให้คะแนนทางบวกคือ 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ และให้คะแนนกลับกันในข้อคำถามเชิงลบ ข้าราชการตำรวจที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการแสดงจิตสาธารณะมากกว่าข้าราชการตำรวจที่ได้คะแนนต่ำ โดยมีข้อคำถามครอบคลุมพฤติกรรมทางจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) แบบสอบถามลักษณะชีวสังคม 2) แบบวัดจิตสาธารณะ 3) แบบวัดเจตคติต่อจิตสาธารณะ 4) แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตน 5) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 6) แบบวัดวัฒนธรรมรวมองค์กร 7) แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม และ 8) แบบวัดการได้รับแบบอย่างจากผู้บังคับบัญชา

ตัวอย่างแบบวัดจิตสาธารณะ

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ข้าพเจ้าทำการปราบปรามผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง					
2. ข้าพเจ้าแจ้งธุรกิจการรับผิดชอบเมื่อพบว่าทรัพย์สินของทางราชการเสียหาย					
3. ข้าพเจ้าใช้รถของทางราชการอย่างทะนุถนอม					

การวัดจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดขึ้นใหม่โดยนำเอาแบบวัดจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถามศึกษาปีที่ 6 ของมุทิตา หวังคิด (2547) ที่กำหนดเป็นแบบสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม และเนื้อหาให้สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการและกลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะศึกษาโดยแบบวัดจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบสถานการณ์เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อมีน้ำหนักเป็น 0 ,1 และ 2 นักเรียนที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีจิตสาธารณะมากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ในปัจจุบันการวิจัยที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะยังมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณเกี่ยวกับจิตสำนึกต่อส่วนรวมและสาธารณสมบัติที่ศึกษากับนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป และงานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมที่ศึกษากับนักเรียน งานวิจัยและวัดจิตสำนึกและแนวคิดที่ใกล้เคียงจิตสาธารณะในประเทศไทย ได้แก่

ชาย โพธิสิตา และคณะ(2540: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาโดยใช้แบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์ และการสนทนาเป็นกลุ่มซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามขนาดสั้น ส่วนแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มจากประชากรหลัก 3 กลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มทำงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือสำนักงาน กลุ่มที่ทำงานรับจ้าง งานค้าขายเล็ก ๆ น้อยๆ ส่วนตัวและกลุ่มนักศึกษาที่สูงกว่าระดับมัธยม ผลการศึกษาพบว่า ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณสมบัติกลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติเป็นสองระดับ ระดับหนึ่งเป็นจิตสำนึกแบบ “Passive” คือ แบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ไม่ทำให้เกิดความเสียหายหรือไม่ทำลายสาธารณสมบัติที่ตนใช้ก็พอ อีกระดับหนึ่ง เป็นจิตสำนึกแบบ “Active” คือบุคคลที่ลงมือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบที่ดีต่อสาธารณสมบัติไม่ว่าจะใช้หรือไม่ใช่มันก็ตาม เช่น การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่ชำรุดเสียหายหรือการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษา สาธารณสมบัติ ในด้านภาพสะท้อนจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดว่าคนกรุงเทพ ฯ ส่วนใหญ่ใช้สาธารณสมบัติด้วยความรับผิดชอบน้อยหรือแทบไม่มีความรับผิดชอบเลย ผู้ตอบส่วนใหญ่มักมีแนวโน้มที่จะแสดงให้เห็นว่าตนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาไม่ได้เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมในด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยสถาบัน

ครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่การศึกษาในระบบโรงเรียนมีความสำคัญน้อย การรณรงค์ทางสื่อควรจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีกลุ่มเป้าหมายที่เจาะจง มาตรการทางกฎหมายต้องเข้มงวด และถ้ามีโทษจะต้องลงโทษอย่างรุนแรง ส่วนด้านนโยบายและบริหารจัดการกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความสำคัญน้อย

หฤทัย อาจปรุ (2544: 103 - 104) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำรูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 , 2 , 3 และ4 สถาบันการศึกษาพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามภาวะผู้นำ แบบสอบถามรูปแบบการดำเนินชีวิต แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบสอบถามการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล แบบสอบถามทั้งหมดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ ถามความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงความต้องการช่วยเหลือสังคม ไม่เห็นแก่ตัวและลงมือกระทำเพื่อแก้ไขปัญหานั้นตามความสามารถของตนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบในส่วนจิตสาธารณะ
    1.1 ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน
    1.2 ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
    1.3 ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี
    1.4 ด้านการรับรู้ ความสามารถในการผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
2. องค์ประกอบในส่วนพฤติกรรมที่แสดงการมีจิตสำนึกสาธารณะ
    2.1 ด้านการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาในสังคม
    2.2 ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม

ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มวิชาการ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มกิจกรรม ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร และรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มเก็บตัวอย่างมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสำคัญตามลำดับ ดังนี้ ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มกิจกรรมและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 45.60 (R = .456)

ศิราณี อุปละ (2541: 40) ศึกษาการพัฒนาจิตสำนึกและความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยใช้การสอนแบบโครงการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา แบบวัดจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม แบบสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการสอนแบบโครงการ แบบประเมินความสามารถด้านปฏิบัติการการแก้ปัญหาแบบโครงการและแผนการสอนที่เน้นการสอนแบบโครงการ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ขยะ : การจัดการและการนำกลับมาใช้ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 การรับรู้ มีค่าน้ำหนักคะแนน 1 คะแนน ระดับที่ 2 การตอบสนอง มีค่าน้ำหนักคะแนน 2 คะแนน ระดับที่ 3 การเห็นคุณค่า มีค่าน้ำหนักคะแนน 3 คะแนน และระดับที่ 4 การจัดระบบ มีค่าน้ำหนักคะแนน 2 คะแนน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.43 หลังเรียนเท่ากับ 43.43 ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนจิตสำนึกต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการแก้ปัญหาของนักเรียนตามขั้นตอนการสอนแบบโครงการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

รุ่งจิตร กองคำ (2541: 44) ศึกษาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วย “สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย แบบวัดจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแบบวัดที่กำหนดสถานการณ์และตัวละครให้ โดยมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกแสดงลำดับขั้นพัฒนา คุณลักษณะด้านจิตพิสัย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นันทวัฒน์ ชุนชี (2546: 2) การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีตัวแบบจิตสาธารณะจำนวน 12 เล่ม สำหรับกลุ่มทดลอง และหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ไม่มีตัวแบบจิตสาธารณะจำนวน 12 เล่ม สำหรับกลุ่มควบคุมผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะมีจิตสารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนหญิงมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โกศล มีความดี (2547: 65-66) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้าราชการตำรวจที่มีปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ อายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน

2. ข้าราชการตำรวจที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันมีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย ข้าราชการตำรวจที่มีเจตคติต่อจิตสาธารณะที่ดี มีการรับรู้ความสามารถของตนสูง มีลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนเองสูง มีจิตสาธารณะสูงกว่าข้าราชการตำรวจ ที่มีเจตคติต่อจิตสาธารณะที่ไม่ดี มีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำ มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองต่ำ

3. ข้าราชการตำรวจที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมแตกต่างกันมีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย ข้าราชการตำรวจที่มีการรับรู้วัฒนธรรมองค์การสูง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวสูง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชาสูง มีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานสูง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากประชาชนสูง มีการได้รับแบบอย่างจากผู้บังคับบัญชาสูงมีจิตสาธารณะสูงกว่าข้าราชการตำรวจที่มีการรับรู้วัฒนธรรมองค์การต่ำ มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวต่ำ มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชาต่ำ มีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานต่ำ มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากประชาชนต่ำ มีการได้รับแบบอย่างจากผู้บังคับบัญชาต่ำ

4. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ

5. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เป็นตัวทำนายจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนและการสนับสนุนจากประชาชนสามารถร่วมกันทำนายการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจได้ ร้อยละ 55.9 โดยตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจมากที่สุดคือ การรับรู้ความสามารถของตน (β = .663) รองลงมาคือ การสนับสนุนทางสังคมจากประชาชน (β = .179) และเมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์ พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจมากที่สุด รองลงมาคือและการสนับสนุนทางสังคมจากประชาชน

งานวิจัยเชิงปริมาณที่ศึกษาจิตสาธารณะ หรือจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อม ส่วนมากจะใช้แบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า ที่ให้ผู้ตอบรายงานว่าตนได้แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะในระดับใด ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวัดจิตสาธารณะโดยแบบวัดแบบมาตราประเมินค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสถานการณ์ที่เกี่ยวกับพฤติกรรม การมีจิตสาธารณะ โดยสร้างครอบคลุม

นิยามจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด คำตอบเป็นตัวเลือก 3 ระดับ คือ “ทำทุกครั้ง ทำบางครั้ง และไม่เคยทำเลย” ซึ่งจะให้คะแนนจาก 2 ถึง 0 คะแนน สำหรับข้อความทางบวก และทำให้คะแนนกลับกัน สำหรับข้อความทางลบ นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่ามีจิตสาธารณะมากกว่านักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่า

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เด็กนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้ตั้งแต่ในวัยเด็กเพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง โดยในการปลูกฝังนั้นควรให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจความรู้สึกรับผิดชอบและตระหนักถึงความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งมีการฝึกฝนและให้เด็กได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้เด็กเกิดการกระทำเกี่ยวกับความรับผิดชอบอย่างแท้จริงจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และควรทำให้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัยและเกิดการพัฒนาตามลำดับ ในการฝึกอบรมและปลูกฝังนั้น ควรมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง เด็กจะได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง

2.1 ความหมายของสถานการณ์จำลอง

สถานการณ์จำลองเป็นเทคนิคหนึ่งที่นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยให้เด็กได้ปฏิบัติจนสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ดังนี้ คือ

ซูลทซ์ (วัชรีพร จับเกตุ. 2534: 7 ; อ้างอิงจาก Schultz. 1972) กล่าวว่า การใช้สถานการณ์จำลองเป็นการสอนแบบปฏิบัติการที่ใช้แบบจำลองหรือกระบวนการต่าง ๆ เหมือนระบบของจริง การสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองเป็นการสอนที่สมมติสถานการณ์ต่าง ๆ ให้คล้ายกับสภาพที่เป็นจริง โดยฝึกให้ผู้เรียนหรือผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น ได้ฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองและยังทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบบรรยาย

โจนส์ (กนกรัตน์ พงษ์สมุทร. 2537: 30 ; อ้างอิงจาก Jones. 1982) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองเป็นสถานการณ์หนึ่งซึ่งไม่ใช่การสอนโดยครู แต่นักเรียนเป็นผู้เข้าร่วมในเหตุการณ์นั้น และเป็นผู้ที่ทำให้เหตุการณ์นั้นดำเนินไปโดยได้รับมอบหมายหน้าที่ภารกิจในสังคมและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งต้องมีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจรวมอยู่ด้วย ส่วนครูจะเป็นผู้กำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาจบของสถานการณ์ นอกจากนั้นครูมีหน้าที่อธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ที่

สำคัญในสถานการณ์นั้น และกำหนดว่าใครเป็นใคร ใครทำหน้าที่อะไร มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องใดบ้าง

สำหรับนักการศึกษาไทย ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ดังนี้คือ

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545: 88) กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง เป็นการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เลียนแบบของจริงใกล้เคียงสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด ทั้งสถานที่วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศ และบุคลากร แล้วให้ผู้เรียนได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ ให้ได้สัมผัสกับสถานการณ์ที่คล้ายของจริง

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533: 154) กล่าวว่าสถานการณ์จำลอง เป็นการจัดเลียนแบบสถานการณ์จริงมากที่สุด ให้ผู้เรียนได้กระทำเพื่อฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่นั้นราวกับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเขาเองโดยตรง และตัวนักเรียนยังมีโอกาสทราบว่าความคิดเห็นของเขานั้นเป็นอย่างไรถูกต้อง แตกต่างหรือเหมือนกับเพื่อนอย่างไรจากการอภิปรายร่วมกับเพื่อนและอาจารย์ผู้สอน

สำเริง เวชสุนทร (2533: 18-19) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองเป็นการเลียนแบบสถานการณ์หรือสภาพนั้น จำลองมาจากสภาพที่เป็นจริงหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็นจริงในสังคมมากที่สุดแล้วให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ แสดงความเห็นหรือหาทางแก้ปัญหาในสถานการณนั้น ๆ เสมือนว่าเขาอยู่ในสถานการณ์นั้นจริง ๆ ซึ่งสถานการณ์จำลองนี้จะไม่ทำให้ผู้เรียนหรือผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดอยู่ในสภาพที่อันตรายหรือได้รับความเสียหายใด อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในสภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด มีโอกาสตัดสินใจ เลือกวิธีการแก้ปัญหาและเลือกหลักการหรือทฤษฎีมาใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาของเขา

จากความหมายของสถานการณ์จำลองเบื้องต้นสรุปว่าสถานการณ์จำลอง หมายถึงการจัดสภาพแวดล้อมโดยจำลองสถานการณ์หรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์ให้ใกล้เคียงกับสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด โดยผู้เรียนได้แสดงบทบาท และสามารถคิดแก้ปัญหาตัดสินใจจากสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

2.2 ลักษณะของสถานการณ์จำลอง

มอนโร (อมรา รสสุข. 2529: 15 ; อ้างอิงจาก Monroe. 1969) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. มีความคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริง สถานการณ์จำลองจะต้องจัดเตรียมองค์ประกอบที่จะทำให้นักเรียนกระทำการต่าง ๆได้ องค์ประกอบดังกล่าวนี้อาจเปรียบเทียบได้ว่าเป็นการคาดคะเนการสืบสวนในระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ หรือเป็นตัวกำหนดให้ในแบบจำลองคณิตศาสตร์ เป็นอุปกรณ์และกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเล่นเกมส์ เป็นคำจำกัดความของความขัดแย้ง

และบุคลิกลักษณะภายในบทบาทสมมติ หรือเป็นตัวแปรตามในการสอนเกี่ยวกับการตัดสินใจ สถานการณ์จำลองจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนและจะต้องมีลักษณะของ ความเป็นจริงให้มากพอที่ให้นักเรียนได้ฝึกฝนในการเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง

2. จัดให้มีสภาพการสูญเสียน้อยที่สุด นักเรียนสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงคำตอบที่ได้ตอบไปแล้วโดย ไม่ทำลายสถานการณ์เดิม

3. ผลย้อนกลับจะต้องเป็นเครื่องหมายของผลลัพธ์ สถานการณ์จำลองช่วยให้นักเรียนทราบถึงผลของคำตอบที่ได้ตอบไปในรูปของสัญลักษณ์ โดยไม่ทำให้บรรยากาศของการเรียนเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพหรือจิตวิทยา

4. สามารถทำซ้ำจากลักษณะของข้อ 2 และ 3 ทำให้แบบฝึกหัดของสถานการณ์จำลองเป็นสิ่งที่สามารถทำซ้ำ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ดีที่สุด

จากลักษณะของสถานการณจำลองดังกล่าวข้างต้นสรุปว่าสถานการณ์จำลองมีลักษณะดังนี้ คือ มีความคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริง เพื่อฝึกฝนให้นักเรียนได้เผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจริง นักเรียนสามารถจะเปลี่ยนแปลงคำตอบได้โดย ไม่ทำลายสถานการณ์เดิม ผลของคำตอบจะออกมาในรูปแบบสถานการณ์ และสถานการณ์จำลองสามารถทำซ้ำได้เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทบทวนหรือกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ดีที่สุด

2.3 ความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลอง

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545: 88) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลองมีดังนี้

1. เพื่อฝึกให้รู้จักการแก้ปัญหาด้วยการปฏิบัติจริงหรือทดลองแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลอง เช่น การซ้อมหนีไฟ เป็นต้น

2. เพื่อฝึกให้รู้จักทำอย่างเป็นขั้นตอน มีการประเมินและการปรับปรุงการทำงานตลอดเวลา

3. เพื่อฝึกความรับผิดชอบ การมีวินัย การทำงานร่วมกับผู้อื่น

4. เพื่อสามารถนำทักษะที่ได้รับการฝึกจากสถานการณ์จำลองไปใช้ในสถานการณ์จริง

เช (Shay. 1980: 27) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลองไว้ดังนี้

1. ใช้ในการสร้างบรรยากาศในความเป็นกันเอง (To Break the Ice) เราใช้สถานการณ์จำลองในการแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักซึ่งกันและกัน และรู้จักกันมากขึ้น หรือใช้แนะนำที่เรียนกิจกรรมบางอย่างสามารถใช้ในการสร้างบรรยากาศ ซึ่งช่วยเสริมการมีส่วนร่วมในห้องเรียน การเลือกใช้สถานการณ์จำลองเพื่อจุดมุ่งหมายนี้ ควรจะมีข้อจำกัดเป็นกิจกรรมสั้น ๆ ที่ควรจะกระทำให้แล้วเสร็จใน 1-2 ชั่วโมงการเรียนการสอน

2. เพื่อที่จะบอกความจริง (To Impart Facts) สถานการณ์จำลองมักไม่ค่อยใช้เดี่ยวในการสอนความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง มีสถานการณ์จำลองมากมายที่ออกแบบมาเพื่อใช้ในการให้ข้อมูลโดยมากความมุ่งหมายเพื่อทำให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์มาก

3. เพื่อพัฒนาความรู้ให้หนักแน่น (To Develop Empathic Sensitivity) สถานการณ์จำลองส่วนมากถูกออกแบบมาเพื่อที่จะผูกมัดนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ การเลือกความกดดัน ความรู้สึกขัดแย้งของคนในบทบาทอื่น ในวัฒนธรรมและเวลาอื่น ๆ สถานการณ์จำลองดังกล่าว จะช่วยให้นักเรียนมีสายตากว้างไกล ส่งเสริมพัฒนาการรับรู้ที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจ และมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น

4. เพื่อสำรวจอนาคต (To Explore the Future) ความซับซ้อน และความซ้ำซองของสถานการณ์จำลองคอมพิวเตอร์นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการทำนายแต่สถานการณ์จำลองที่ใช้ในห้องเรียนก็สามารถออกแบบเพื่อทำนายหรือเพื่อเพิ่มประสบการณ์ที่เกี่ยวเนื่องกับอนาคตให้แก่นักเรียนได้ ฉากหรือสถานการณ์บางอย่างที่จะเกิดขึ้นในอนาคตถูกจำลองโดยแบบจำลองหรือความคิดรวบยอดก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือการวิเคราะห์อนาคตที่จะเป็นไปได้ กิจกรรมเหล่านี้ใช้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการและเพิ่มความสามารถในการที่จะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงที่ถูกควบคุมสถานการณ์จำลองทำให้เกิดมีความสามารถในการแก้ปัญหามากขึ้นและมีความสามารถในการประเมินผลระยะยาวของการกระทำต่าง ๆ

ดวงเดือน เทศวานิช (2530: 106) กล่าวถึง ความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลองไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบรู้จักแก้ปัญหาในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักหัดคิด สามารถนำเหตุผลมาอธิบายเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา

3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาในการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ อดทนต่อการถูกวิจารณ์ มีวินัยในตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สำนึกในสิทธิของตนและผู้อื่น

4. เพื่อเป็นการเปลี่ยนกิจกรรมการสอนจากการยึดผู้สอนไว้เป็นศูนย์กลาง มาเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

จากความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้น สถานการณ์จำลองสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้พบกับสภาพปัญหา และสามารถคิดโดยใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต ผู้เรียนได้พัฒนาการทำงานกลุ่มโดยสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองให้รู้จักกันมากขึ้น

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น และผู้เรียนมีสายตากว้างไกลโดยรับรู้ เข้าใจมีเหตุผล และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

2.4 การสร้างสถานการณ์จำลอง

ชาญชัย ศรีไสยเพชร(2525: 133) การสร้างสถานการณ์จำลองว่าการสร้างสถานการณ์จำลองควรสร้างสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุดและสถานการณ์อาจเกิดขึ้นได้เสมอแต่ไม่ควรยากและซับซ้อนเกินความสามารถของผู้เรียน เมื่อฝึกให้คิดแก้ปัญหาแล้วนักเรียนเห็นประโยชน์ที่จะเอาประสบการณ์จากการฝึกนี้ไปเป็นเครื่องช่วยแก้ปัญหาในชีวิตจริง

ทเวลเดอร์ (สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. 2525: 17 อ้างอิงจาก Twelder. 1969) กล่าวถึงการสร้างสถานการณ์จำลองว่า ในการออกแบบสร้างสถานการณ์จำลองในการสอนควรพิจารณาถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

- จะสอนเนื้อหาอะไร
- จะสอนอย่างไรจึงจะได้ผลดี ต้องคำนึงถึงภูมิหลังของผู้เรียนด้วย
- ทำอย่างไรระบบที่ออกแบบจึงจะมีความสมบูรณ์ซึ่งต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาด้วย

จากการสร้างสถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้นสรุปว่า การสร้างสถานการณ์จำลองต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการสร้างสถานการณ์จำลองนั้นต้องไม่ยากหรือซับซ้อนเกินความสามารถของผู้เรียน และผู้เรียนต้องได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการได้ฝึกคิดแก้ปัญหาโดยสามารถนำมาเป็นเครื่องช่วยแก้ปัญหาได้ในชีวิตจริง

สุพิน บุญชูวงศ์ (2531: 85-87) ได้ระบุขั้นตอนของการสร้างสถานการณ์จำลองไว้ดังนี้

1. ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ก่อนสร้างสถานการณ์จำลองต้องศึกษาและสำรวจจุดประสงค์ว่า ต้องการให้ผู้เรียนรู้เรื่องใดบ้าง ศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อได้พิจารณาและศึกษามาเป็นอย่างดีแล้ววิเคราะห์ว่าสถานการณ์นั้นจะมีผลต่อการเรียนรู้อะไรและจะได้ผลเสียอะไร สถานการณ์ที่นำมาวิเคราะห์นั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริงแค่ไหนเพื่อให้สถานการณ์นั้นมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุด

2. ขั้นการกำหนดจุดประสงค์ ในการกำหนดจุดประสงค์นั้นเน้นให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอะไร เมื่อผู้เรียนเรียนรู้จากสถานการณ์แล้วผู้เรียนจะเป็นอะไร การสร้างสถานการณ์จำลองนั้นก็จะต้องสร้างให้ตรงกับวัตถุประสงค์

3. ขั้นตอนเลือกสถานการณ์ สถานการณ์ที่เป็นจริงและสามารถนำมาใช้ในชั้นเรียน ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ข้างต้น พิจารณาเลือกและสามารถนำสถานการณ์ที่เป็นจริงนั้น

มาดัดแปลงใช้ให้เหมาะสมกับการใช้ในชั้นเรียน โดยสถานการณ์จำลองนั้นได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกวิเคราะห์ตัดสินใจ ก่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะที่ต้องการใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. ขั้นการกำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลองการกำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลองประกอบด้วยสิ่งสำคัญดังนี้

4.1 การกำหนดจุดประสงค์ของสถานการณ์จำลอง

4.2 กำหนดบทบาทของผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคน

4.3 เตรียมข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็น เนื้อหา

4.4 กำหนดสถานการณ์ต่าง ๆให้เห็นเหมือนจริงในสังคม

4.5 ลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ เวลา และปัญหาจากสถานการณ์

4.6 จบสถานการณ์ สรุป อภิปราย

5. ขั้นตอนการสร้างและออกแบบสื่อการเรียนและสร้างกฎเกณฑ์ การสร้างและออกแบบสื่อการเรียนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการผลิตกิจกรรม เช่นบัตรคำ รูปภาพและบัตรคำสั่ง เป็นต้น สื่อการเรียนจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดในกิจกรรม ควรวางเงื่อนไขแต่ละขั้นตอนของการแสดงว่า ต้องกำหนดการเล่นตามลำดับเหตุการณ์นั้น ๆ อย่างไร

6. ขั้นการทดลองใช้เมื่อสร้างสถานการณ์เสร็จแล้ว ควรนำสถานการณ์จำลองนั้นไปใช้กับผู้อื่น เพื่อตรวจข้อบกพร่อง วิธีการ ภาษา ตลอดจนการใช้สื่อและเงื่อนไขต่าง ๆ ว่าควรแก้ไขปรับปรุงในแง่ใดบ้าง เพื่อให้ได้สถานการณ์จำลองที่สมบูรณ์เหมาะสมที่จะนำไปใช้กับผู้เรียนแต่ละวัยได้อย่างเหมาะสม

จากขั้นตอนการสร้างสถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้นสรุปว่าการสร้างสถานการณ์จำลองมีขั้นตอนดังนี้คือ สำรวจสภาพปัญหาและกำหนดจุดประสงค์ว่าต้องการให้ผู้เรียนรู้เรื่องใดบ้างเลือกสถานการณ์ที่เป็นจริงซึ่งสามารถจำลองให้เหมาะสมกับการใช้ในชั้นเรียน โดยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง สร้างและออกแบบสื่อการเรียนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบกิจกรรม จากนั้นนำสถานการณ์จำลองไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่อง แล้วนำมาแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้ได้สถานการณ์จำลองสมบูรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละวัย

ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการสร้างสถานการณ์จำลอง

ทเวลเดอร์ (สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. 2525: 17 ; อ้างอิงจาก Twelder. 1969) กล่าวถึงการสร้างสถานการณ์จำลองว่าควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. ถ้าหากสามารถหาความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ได้มากเพียงใด จะช่วยให้สามารถสร้างสถานการณ์จำลองเหมาะสมได้มากขึ้นเพียงนั้น

2. ผู้สร้างสถานการณ์จำลองจะต้องศึกษาสถานการณ์จำลองที่คนอื่นสร้างให้เข้าใจอย่าถ่องแท้ก่อนที่จะสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นเอง ถ้าศึกษาได้มากเพียงใดก็สามารถสร้างสถานการณ์จำลองได้ดีเพียงนั้น

3. สถานการณ์จำลองที่เป็นไปได้หรือคล้ายคลึงสภาพเป็นจริงมากที่สุดเป็นสถานการณ์จำลองที่ดีที่สุดที่ต้องการ

4. ส่วนประกอบต่าง ๆของเครื่องมือในสถานการณ์จำลอง ไม่ใช่จุดมุ่งหมายปลายทาง แต่เป็นเพียงสื่อที่จะนำสถานการณ์จำลองไปสู่จุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากข้อคำนึงเกี่ยวกับการสร้างสถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้น สรุปว่า การสร้างสถานการณ์จำลองต้องสร้างให้ใกล้เคียงกับเหตุการณ์จริงมากที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักตัดสินใจในการแก้ปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์จริง

บุญทัน อยู่ชมบุญ(2533:154-156) กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง วิธีเสนอสถานการณ์จำลองและประโยชน์การใช้สถานการณ์จำลองดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

1. ขั้นนำ ครูเสนอสถานการณ์โดยการเล่าเรื่องอย่างสรุป บอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ แล้วจึงแบ่งให้นักเรียนทำความเข้าใจกฎเกณฑ์ กติกา และบอกบทบาทที่จะแสดง

2. ขั้นดำเนินกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละคนในแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทตามหน้าที่ในสถานการณ์ที่สมมตินั้นให้นักเรียนซักถามให้เข้าใจก่อนที่จะเริ่มแสดง

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล รวมนักเรียนกลุ่มย่อยเป็นกลุ่มใหญ่ วิเคราะห์ผลการปฏิบัติและหาเหตุผลในสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา โดยครูเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

4. ขั้นสรุปกิจกรรม เปรียบเทียบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์จำลองกับเหตุการณ์จริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง

จากขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้นสรุปว่า การใช้สถานการณ์จำลองมี 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนให้ผู้เรียนได้รู้จักกับวัตถุประสงค์และรูปแบบของสถานการณ์จำลอง ขั้นดำเนินกิจกรรมผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยแสดงตามบทบาทตามที่ได้รับมอบหมาย ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลให้ผู้เรียนวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติกิจกรรม ขั้นสรุปผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์จำลองกับเหตุการณ์จริงเพื่อนำไปสู่ การปฏิบัติจริงต่อไป

วิธีเสนอสถานการณ์จำลอง ในการใช้สถานการณ์จำลองหากจะใช้เหมือนจริงไปทุกเรื่อง ครูควรเลือกเอาแบบง่ายแต่บรรลุจุดประสงค์ได้เหมือนกัน ซึ่งมีให้เลือกหลายแบบหรืออาจจะใช้ทุกแบบก็ได้ เพราะเด็กจะไม่เบื่อ ซึ่งการเสนอสถานการณ์จำลองอาจทำได้ ดังต่อไปนี้

1. เล่าให้ฟังเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือใช้กรณีตัวอย่าง

2. ให้ดูรูปภาพแล้วเล่าเรื่องประกอบ

3. ซึ่งดูรูปภาพซึ่งเรียงลำดับเหตุการณ์

4. ให้ดูภาพยนตร์หรือสไลด์แสดงเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้น

5. ให้ดูสถานการณ์ที่ตกแต่งเหมือนสถานที่จริงและมีผู้แสดงบทบาทด้วย

6. ให้ดูจากการแสดงบทบาท (Role Play)

จากวิธีการเสนอ สถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้น สรุปว่าวิธีการเสนอสถานการณ์จำลองทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับผู้เรียน และครูควรเลือกสถานการณ์จำลองแบบง่าย แต่บรรลุจุดประสงค์เหมือนกัน

ประโยชน์การใช้สถานการณ์จำลอง ดังนี้

1. ฝึกการพิจารณาตัดสินปัญหา

2. ฝึกการร่วมมือในการแสดงบทบาทและแสดงความคิดเห็น

3. ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน

4. ช่วยให้นักเรียนได้พบกับสถานการณ์จำลอง ก่อนที่จะเกิดในชีวิตจริง

5. ช่วยทำให้ปัญหาที่ยุ่งยากเป็นปัญหาที่ง่ายขึ้น

6. ลดบทบาทของครูมาเป็นเพียงผู้แนะแนวทาง

7. เป็นการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ

8. เป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการตัดสินปัญหาต่อไป

จากประโยชน์ของสถานการณ์จำลองดังกล่าวข้างต้น สรุปว่า สถานการณ์จำลองเป็นรูปแบบและกระบวนการที่ฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหา เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้จริงในชีวิตประจำวันทำให้รู้วิธีการแก้ไขปัญหา นอกจากสถานการณ์จำลองจูงใจให้นักเรียนประกอบกิจกรรมได้นาน และสามารถเข้าสู่พฤติกรรมที่ต้องการได้

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง

งานวิจัยในประเทศ

กนกรัตน์ พงษ์สมุทร (2537: 68) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรตพิทยาพยัค กรุงเทพมหานคร จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน

กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มควบคุม ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้สถานการณ์จำลอง มีการปรับตัวต่อเพื่อนต่างเพศสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีผลต่อการปรับตัวต่อเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จรีวรรณ วัฒนะจิตพงศ์(2537: 67 – 72)ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านไร่พัฒนา อำเภอ เทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม จำนวน 12 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง จำนวน 12 คน ผลการทดลอง ปรากฏว่ากลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม มีทักษะทางสังคมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ (2537: 77) ได้ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง (เรือนเขียวสะอาด) กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาดีขึ้น ภายหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิติไทย นัมคณิสรณ์ (2537: 84) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกผ่อนคลายกล้ามเนื้อและการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการวิตกกังวลก่อนการแสดงของนักเรียนชั้นต้นปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีความวิตกกังวลก่อนการแสดงลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2537: 64) ได้ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยจิตเวชของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยจิตเวชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หทัยกาญจน์ ทองดี (2537: 34) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนมีความ สามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง

วิริยา พันธ์คง (2539: 87 – 88) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้ใช้สถานการณ์จำลองและเทคนิคแม่แบบมีความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภมาศ เพชรสมบัติ (2540: 70 – 80) ได้ศึกษาผลของสถานการณ์จำลองควบคู่กับการเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2539 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมต่ำ จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน ใช้เทคนิคสถานการณ์จำลองควบคู่กับการเสริมแรง กลุ่มควบคุม 10 คน ใช้วิธีการสอนปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันภวลักษณ์ สุรางคุปกุล (2541: 54 – 56) ได้ศึกษาผลของสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยคริสเตียนจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมดีกว่านักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นสรุปว่าสถานการณ์จำลองเป็นการสมมติเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือเลียนแบบสภาพการณ์ โดยให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมากที่สุด เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาปัญหาจากสถานการณ์นั้น ๆ ด้วยตนเองทำให้เกิดทักษะในการตัดสินใจ เลือกแนวทางการแก้ปัญหา เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้สถานการณ์จำลองสามารถทำให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกนึกคิดในการหาเหตุผลแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาการพึ่งตนเองด้านการเรียน

งานวิจัยในต่างประเทศ

การ์วีย์ (Garvey. 1966: 18) ได้รายงานผลการใช้สถานการณ์จำลองในการเรียนการสอนว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้สถานการณ์จำลอง ร้อยละ 90 เห็นว่าวิธีสอนนี้ช่วยให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานและไม่น่าเบื่อหน่าย

เบเคอร์ (Baker. 1967: 3353) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการสอนโดยวิธีใช้ตำราเรียนกับการสอนโดยวิธีสร้างสถานการณ์จำลอง ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน

มัธยมศึกษาระดับ 8 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มแต่ละกลุ่มใช้เวลาทดลองสอน 3 สัปดาห์ กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มควบคุมเรียนจากตำราเรียนและการอภิปรายผล การศึกษาพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มเทียบผลการเรียนวิชาประวัติศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เทนซี และ อันวิน (Tensey and Unwin. 1969: 9 – 12) ได้นำสถานการณ์จำลองและการเล่นเกมส์มาใช้ในวงการศึกษา โดยนำปัญหาในโรงเรียนมาเป็นสถานการณ์จำลอง แล้วนำไปใช้อบรมครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองเจฟเฟอร์สัน แล้วให้ฝึกแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้เสนอข้อดีของสถานการณ์จำลองดังนี้

1. ช่วยยั่วยุให้เกิดความสนใจ
2. ทำให้เกิดความร่วมมือกัน
3. ช่วยให้สอนได้นาน ๆ
4. มีสัมพันธภาพที่ดีในชั้นเรียนและเกิดความรู้สึกเสมือนจริง
5. สามารถช่วยให้เข้าใจปัญหาได้ดี
6. เป็นโครงสร้างที่เสนอรายละเอียดได้ดี
7. สามารถเลือกวิธีที่ต้องการได้
8. เป็นสถานการณ์ที่จัดขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องมีการควบคุม
9. ผู้ที่อยู่ในสถานการณ์สามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระ

คอร์บิน (Corbin. 1971: 1257) ได้ทำการวิจัยกับนักเรียนเกรด 9 โดยการจัดสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในด้านเจตคติเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์จำลองสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสอนสังคมศึกษา ทำให้มี ทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปแต่ไม่สมบูรณ์ที่สุด

ลีโอพอลโด (Leopldo. 1972: 1567 – 1568) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สถานการณ์จำลองของครูที่สอนภาษาต่างประเทศเพื่อใช้ฝึกกิจกรรมเฉพาะอย่างและการแก้ปัญหา โดยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตระดับปริญญาตรีที่เรียนวิชาการสอนภาษาต่างประเทศ จำนวน 15 คนของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์จำลองเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศ ช่วยให้ครูสามารถแยกแยะและแก้ปัญหาในการสอนได้อีกทั้งมีคุณค่าต่อการนำไปใช้สอนเป็นคณะ

เชอร์รี่ (Cherry. 1974: 5087) ได้ทำการศึกษาการจัดรูปแบบพฤติกรรมสำหรับสถานการณ์จำลองเพื่อการอบรมครูใหญ่ โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ฝึกกับสถานการณ์

จำลองของปัญหา20 ปัญหา พร้อมทั้งวิธีแก่ปัญหา เปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม 2 กลุ่มที่ไม่ใช้ฝึกกับสถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยพบว่า การใช้สถานการณ์จำลองในการฝึกอบรมครูใหม่มีประสิทธิภาพดีกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สถานการณ์จำลองช่วยให้ครูใหม่เข้าใจเหตุการณ์ในโรงเรียนดีขึ้น ครูใหม่สามารถทราบปัญหาในห้องเรียนและหาวิธีแก้ปัญหาล่วงหน้าได้เมื่อออกไปเป็นครู

โพสต์มา (Postma. 1974: 4712 – 4713) ได้ทำการทดลองใช้การใช้สถานการณ์จำลองสอนวิชาสังคมศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้และเจตคติต่อการใช้สถานการณ์จำลองของครูและนักเรียน ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคงทนทางการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านเจตคติต่อการใช้สถานการณ์จำลองของครูและนักเรียนพบว่า ครูมีความพอใจและเห็นว่าเป็นวิธีที่มีประโยชน์และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถของเขา และวิธีการใช้สถานการณ์จำลองก็ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนทำให้มีความคิดแตกฉานในการแก้ปัญหาและนักเรียนก็มีความรู้สึกที่ดีต่อวิธีการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลอง

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1977: 181) ได้ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลองในการสอนเรื่อง “การปัดกวาดบ้าน” กับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยวิธีการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งใช้วิธีเสนอสถานการณ์จำลองด้วยการแสดงบทบาทสมมติเพื่อปลูกฝังความเชื่อฟังของนักเรียน ซึ่งทดลองกับนักเรียนจำนวน 91 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีการใช้สถานการณ์จำลองด้วยการแสดงบทบาทสมมติมีความเชื่อฟังเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกลเลอร์(Geller. 1978: 219 – 235)ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลองซึ่งนำมาแสดงเป็นบทบาทสมมติ เพื่อปลูกฝังความเชื่อฟังของนักเรียน ทดลองกับนักเรียนจำนวน 91 คน ในการแสดงบทบาทสมมติโดยใช้วิดีโอเทปเข้าช่วย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลองมีความเชื่อฟังเพิ่มมากกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฟาส (Fass. 1978: 265 – 280) ศึกษาผลการสอนโดยใช้เกมส์สถานการณ์จำลองและวิธีสอนแบบบรรยายในวิชาเศรษฐศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยอาชแลนด์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลองมีความสามารถในการจำมากกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบบรรยาย

มาดิสัน (อมรา รสสุข. 2529: 55 ; อ้างอิงจาก Midison. 1982) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เรียนเรื่องการตลาดโดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนแบบธรรมดา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบใช้สถานการณ์จำลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบธรรมดา

จากเอกสารและผลการวิจัยในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นสรุปว่า สถานการณ์จำลองเป็นวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างกว้างขวาง โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีอิสระในการคิดมากกว่าที่จะใช้ความรู้ ความจำอย่างเดียวในการแก้ปัญหา นอกจากนี้การใช้สถานการณ์จำลองมีประโยชน์อย่างมากในการวิจัยที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดพัฒนาที่ดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำวิธีการดังกล่าวมาใช้เพื่อพัฒนาการพึ่งตนเองด้านการเรียน

3. การประเมินผลจากสภาพจริงของนักเรียน (Authentic Assessment)

3.1 ความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริงของนักเรียน

จากการศึกษารวบรวมความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริงจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีผู้เรียกชื่อหลากหลาย เช่น การประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินในสภาพจริง และการวัดประเมินสภาพจริง ซึ่งคำเหล่านี้มีความหมายเดียวกัน ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “การประเมินผลจากสภาพจริง” ซึ่งมีความหมายดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2539: 11) กล่าวถึง ความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริงว่า เป็นกระบวนการสังเกต การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่ผู้เรียนทำเพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่อนักเรียน จะไม่เน้นเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติสภาพจริงในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้เป็นผู้ค้นพบและผู้ผลิต ความรู้ฝึกปฏิบัติจริงรวมทั้งพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของสังคม

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2544: 126) กล่าวว่า การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติที่ครูผู้สอนมอบหมายงาน / กิจกรรมให้ผู้เรียนทำตามกำหนด หรือให้เลือกทำตามความสนใจและความถนัด งาน / กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้ทำมักจะมีลักษณะต่างกันตั้งแต่ข้อสอบเขียนตอบและการปฏิบัติตามสถานการณ์ชีวิตจริง แม้จะไม่สามารถคาดคะเนสถานการณ์จริงที่นักเรียนจะนำผลการเรียนรู้ไปใช้ได้แน่ชัดก็ตาม แต่เราสามารถดำเนินการประเมินการปฏิบัติที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ของชีวิตจริงได้ ดังนั้นงาน / กิจกรรมในการประเมินสภาพจริงจึงมีลักษณะ

ต่อเนื่องตามระดับของสภาพจริงตั้งแต่น้อยไปหามาก ยิ่งมีลักษณะสอดคล้องกับชีวิตจริงมากกว่า การประเมินก็ยิ่งมีความเหมาะสมถูกต้องมาก

ส. วาสนา ประวาลพฤกษ์ (2539: 50) ให้ความหมายว่า การประเมินผลจากสภาพจริง เป็นการวัดโดยเน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้ แนวคิดในวิชาการต่างๆ ที่เรียนเพื่อนำมาแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะความคิดที่ซับซ้อนมากกว่าที่จะถามความสามารถขั้นต้นหรือความสามารถย่อยๆ เป็นการวัดผู้เรียนโดยรวมทั้งด้านความคิด เจตคติ และการกระทำไปพร้อมๆ กัน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540: 73) สรุปว่า การประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยการแสดงออกหลายๆ ด้าน เพื่อนำไปแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่สลับซับซ้อน ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 45) กล่าวว่า ความหมายของการวัดประเมินผลจากสภาพจริง หมายถึง การวัดและการประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์จริงในชีวิตจริงโดยยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนเน้นพัฒนา การที่ปรากฏให้เห็นทั้งในและนอกห้องเรียน มีผู้เกี่ยวข้องในการประเมินหลายฝ่ายและเกิดขึ้นได้ในทุกบริบทที่จะเป็นไปได้ เป็นการประเมินที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ

สุวิทย์ มูลคำ (2541: 15) กล่าวว่า การประเมินผลจากสภาพจริง หมายถึง การวัดและประเมินผลกระบวนการทำงานในด้านสมองหรือความคิดและจิตใจของผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมาตามสิ่งที่ผู้เรียนกระทำโดยพยายามตอบคำถามว่าผู้เรียนทำอย่างไรและทำไมจึงเป็นเช่นนั้น การได้ข้อมูลว่า “ เขาทำอย่างไร ” และ “ ทำไม ” จะช่วยให้ผู้สอนได้ช่วยผู้เรียนพัฒนาการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอนทำให้การเรียนการสอนมีความหมายและทำให้เกิดความอยากในการเรียนรู้ต่อไป

จากความหมายของการประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่า การประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงของนักเรียน หมายถึง กระบวนการประเมินผลที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ ซึ่งกระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย มีการใช้กระบวนการสังเกต แบบทดสอบ การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เพื่อทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานและพัฒนาการของนักเรียน

3.2 ลักษณะสำคัญของการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545: 57 – 58) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการประเมินผลตามสภาพจริง

1. การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินความสามารถ ความรู้สึก และทักษะที่สอดคล้องกับชีวิตจริง

2. การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการคัดเลือกผลงานเพื่อการประเมิน ดังนั้น ผลงานควรเป็นผลงานที่มีคุณค่า (Worthy) และท้าทาย เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริง

3. การประเมินผลตามสภาพจริง จะใช้กระบวนการสังเกต การบันทึก และรวบรวมข้อมูล จากงานและวิธีการที่นักเรียนทำ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินความสามารถ

4. การประเมินผลตามสภาพจริง จะไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นการประเมินทักษะความคิดซับซ้อนในการทำงานของนักเรียน ความสามารถทางการแก้ปัญหาและการนำไปใช้

สุวิทย์ มูลคำ (2541: 15) กล่าวถึงลักษณะการประเมินผลจากสภาพที่แท้จริง ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสามารถกระทำได้ตลอดเวลากับทุกสถานการณ์ ทั้งโรงเรียน บ้านและชุมชน

2. เป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่แสดงออกมาจริงๆ

3. เน้นพัฒนาการผู้เรียนอย่างเด่นชัดและให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน

4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน

5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง รวมทั้งการเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง

6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ในทุกด้าน ทั้งโรงเรียน ทั้งบ้านและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

7. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการ ความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน

8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง (ทักษะการคิดที่ซับซ้อน) เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์

9. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีความสุข

10. เน้นการทีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง

สมนึก นนธิจันทร์(2540: 75) กล่าวถึงลักษณะความสำคัญของการประเมินผลจากสภาพจริง ดังนี้

1. เป็นการประเมินผลจากสภาพจริง กระทำได้ตลอดเวลากับทุกสถานการณ์ทั้งที่บ้านและโรงเรียนและชุมชน สังเกตพฤติกรรมต่างๆ โดยใช้การตัดสินใจของมนุษย์ในการให้คะแนน

2. กำหนดปัญหาหรืองานแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างคำตอบเองคือให้ผู้เรียนตอบด้วยการแสดงสร้างสรรค์ หรือผลิตผลงาน

3. ไม่เน้นการประเมินผลเฉพาะทักษะพื้นฐานแต่ให้ผู้เรียนผลิต สร้าง หรือทำบางสิ่งที่เน้นทักษะการคิดที่ซับซ้อน การพิจารณาไตร่ตรอง การทำงานและการแก้ปัญหา นั่นคือ เน้นการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา

4. เน้นสภาพปัญหาที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันเน้นการแก้ปัญหาที่สะท้อนถึงชีวิตจริง

5. ใช้ข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อการประเมิน นั่นคือความพยายามที่จะรู้จักผู้เรียนในทุกแง่ทุกมุมทุกข้อมูลจึงต้องได้มาจากหลาย ๆ ทางซึ่งหมายถึงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องมีหลากหลายประการด้วย

6. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน – ผู้สอน – ผู้ปกครอง

7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าประเมินเขาตรงไหน เรื่องอะไร การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลทำให้ผู้เรียนรู้จักวางแผนการเรียนรู้ตามความต้องการของตนเองว่าอยากรู้อยากทำอะไรบ้าง ซึ่งนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนวิธีการเรียนและวางเกณฑ์การประเมินผลอันเป็นการเรียนและการประเมินผลที่ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

3.3 รายละเอียดและกระบวนการการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

ในการประเมินผลจากสภาพจริงนั้น ควรตอบคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดในการประเมินต่างๆ ดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำ. 2541: 17 - 18)

ประเมินอะไร

- การแสดงออกถึงผลของความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะและเจตคติ
- กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทำงาน
- ผลผลิต ผลงาน

ประเมินเมื่อใด

- ประเมินอย่างต่อเนื่อง ตามสภาพที่แท้จริงเป็นธรรมชาติตลอดเวลา

ประเมินจากอะไร

- ผลงาน โครงการ หนังสือที่ผลิต แบบบันทึก รายงาน ฯลฯ
- การทดสอบในลักษณะต่างๆ
- แบบบันทึกย่อย แบบบันทึกแสดงความรู้สึก ความคิด ฯลฯ

- แบบบันทึกการสังเกต
- แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- แบบบันทึกของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และกลุ่มเพื่อน
- แฟ้มสะสมงาน
- หลักฐานร่องรอยจากการเรียนอื่นๆ

ใครเป็นผู้ประเมิน

- นักเรียนประเมินตนเอง
- ครู
- เพื่อน / กลุ่มเพื่อน
- ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

ประเมินอย่างไร

การประเมินตามสภาพที่แท้จริง สามารถประเมินได้หลายวิธี เช่น

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การตรวจงาน
4. การทดสอบ
5. การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. การรายงานตนเองของผู้เรียน
7. แฟ้มสะสมงาน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540: 76 -77) กล่าวถึงกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการวัดประเมินผลจากสภาพจริงว่า มีกระบวนการ ดังนี้

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการโดยใช้การวิเคราะห์จากหลักสูตรกลาง หลักสูตรท้องถิ่นและคู่มือการเรียน
2. ทำความชัดเจนกับลักษณะ / ความหมายของผลสัมฤทธิ์เหล่านั้น
3. กำหนดแนวทางของงานที่จะต้องปฏิบัติ
   - งานที่ทุกคนต้องทำ
   - งานที่ทำตามความสนใจ
4. **กำหนดรายละเอียดของงาน**
5. กำหนดกรอบการประเมิน (ทำแผนผังการประเมินที่แสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหากับพฤติกรรมที่ต้องประเมิน)

6. กำหนดวิธีการประเมิน อาจใช้วิธีการต่อไปนี้
   6.1 การสังเกต
   6.2 การสัมภาษณ์
   6.3 การสอบถาม
   6.4 การตรวจงาน
   6.5 ระเบียนสะสม
   6.6 การเยี่ยมบ้าน
   6.7 การศึกษารายกรณี
   6.8 การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
   6.9 การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง
   6.10 การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน
7. กำหนดตัวประเมิน (ควรมีใครบ้าง ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง)
8. กำหนดเกณฑ์การประเมิน

3.4 หลักการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540: 78) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลแบบเน้นการปฏิบัติจริงเป็นวิธีการที่เป็นธรรมชาติมากและได้ประโยชน์ยิ่งต่อตัวผู้เรียน ต่อผู้สอนและผู้ปกครองในการนำไปใช้ นอกเหนือจากการเตรียมการข้างต้นแล้ว ขอให้คำนึงถึงหลักการประเมินต่อไปนี้ประกอบด้วย

1. เน้นความสำเร็จความก้าวหน้าในตัวผู้เรียนมากกว่าผลงานที่สำเร็จ นั่นคือคนเก่งที่มีความก้าวหน้าน้อย อาจจะได้รับการประเมินอยู่ในระดับเดียวกันกับคนไม่เก่งที่มีผลความก้าวหน้าสูง
2. พิจารณาจากงานหลายๆ ชิ้น และให้มีผู้ประเมินหลายๆ คน
3. ประเมินต่อเนื่องตลอดเวลาและผูกติดกับการเรียนการสอน
4. ให้มีการประเมินตนเองและควรนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล
5. ควรมีการประเมินทั้ง 2 ลักษณะ คือ ใช้แบบทดสอบที่มีลักษณะแบบเน้นการปฏิบัติจริงและประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

3.5 วิธีการและเครื่องมือประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

การประเมินผลจากสภาพจริงมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สอนได้ข้อมูลของผู้เรียนที่ตรงตามสภาพจริงจากวิธีการและเครื่องมือต่างๆ จากการศึกษาโดยทั่วไปพบว่าการประเมินผลจากสภาพจริงมีวิธีการและเครื่องมือต่างๆ สรุปได้ ดังนี้ (สมนึก นนธิจันทร์. 2540: 79)

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การสอบถาม
4. การตรวจงาน
5. การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. การเยี่ยมบ้าน
7. การศึกษารายกรณี
8. การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง
9. ระเบียนสะสม
10. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

จากประเภทเครื่องมือที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดเฉพาะเครื่องมือที่เกี่ยวข้องและใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เท่านั้น ได้แก่

3.5.1 การสังเกต (Observation)

การสังเกตเป็นกระบวนการที่ผู้สอนเฝ้าดูพฤติกรรมและหรือร่องรอยพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียนด้วยอวัยวะสัมผัส ตาและหู แล้วจึงบันทึกผลการสังเกตลงในแบบบันทึกข้อมูล การสังเกตเป็นวิธีการประเมินวิธีหนึ่งที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ความคิด และการปฏิบัติงาน โดนเฉพาะด้านอารมณ์ ความรู้สึก และลักษณะนิสัยของผู้เรียนซึ่งสามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือในสถานการณ์อื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540: 7)

หลักการสังเกต

ในการสังเกตที่ดีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องกับข้อเท็จจริงมีหลักในการสังเกต ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529: 37 - 53)

1. ควรมีการวางแผนเป็นขั้นตอนในการดำเนินการสังเกต โดยยึดจุดมุ่งหมายเป็นเกณฑ์เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น
2. ในการสังเกตครั้งหนึ่งๆ ควรสังเกตเพียงบุคคลเดียวในแต่ละสถานการณ์
3. ควรสังเกตสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกสังเกต เพื่อประกอบการพิจารณาว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหมาะสมหรือสอดคล้องกับสถานการณ์นั้นๆ หรือไม่
4. การสังเกตบุคคลหนึ่งไม่ควรสังเกตเพียงสถานการณ์เดียว ควรสังเกตหลายๆ สถานการณ์ จึงเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลอย่างละเอียด

5. การสังเกตบุคคลสถานการณ์เดียว ควรสังเกตหลายๆ สถานการณ์จึงจะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลอย่างละเอียด

6. การสังเกตที่ดีต้องมีการบันทึกการสังเกตไว้ทุกครั้ง เพื่อช่วยบันทึกความจำและดูพัฒนาการหรือความถี่ของพฤติกรรมต่างๆ

7. ในขณะสังเกตควรทำใจให้เป็นกลาง ไม่ใส่อคติหรือความเห็นส่วนตัวเข้าไป เพราะอาจทำให้ข้อมูลที่ได้ผิดพลาดไปจากข้อเท็จจริง

ล้วน สายยศ ; และอังคณา สายยศ (2539: 155) กล่าวว่า การสังเกตที่ดีมีหลักการดังนี้

1. กำหนดการดู ดูให้จำกัดเฉพาะเรื่อง

2. ดูอย่างมีความมุ่งหมายมิใช่ว่าดูไปเรื่อยๆ ต้องมีจุดมุ่งหมายเมื่อพบเห็นแล้วก็แปลความหมายออกมาว่าคืออะไร

3. ดูด้วยความพินิจพิเคราะห์ จนเห็นรายละเอียดอย่างลึกซึ้ง

4. ดูเสร็จแล้วต้องมีการบันทึกเพื่อเตือนความจำ

5. ผู้สังเกตควรใช้แบบสอบถามหรือเครื่องมือวัดอื่นๆ ประกอบการสังเกตด้วย

ประเภทของการสังเกต

การสังเกตใช้วิธีการในการสังเกตเป็นเกณฑ์นั้น แบ่งได้เป็น 2 ชนิด ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2539: 33)

1. การสังเกตทางตรง คือ วิธีการที่ผู้สังเกตเป็นผู้สังเกตด้วยตนเองตลอดเวลา เช่น ผู้สังเกตการณ์สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนหญิงคนหนึ่งในชั่วโมงภาษาอังกฤษ หลังจากที่ทราบว่าไม่ชอบเรียนภาษาอังกฤษ

2. การสังเกตทางอ้อม คือ วิธีการที่ผู้สังเกตมิได้ผู้สังเกตด้วยตนเอง แต่ให้ตัวแทนหรือบุคคลอื่นไปสังเกตแทนแล้วกลับมาเล่าพฤติกรรมที่สังเกตให้ฟัง

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2539 : 155) กล่าวว่า การสังเกตมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การสังเกตทางตรง (Direct observation) คือ การเฝ้าดูพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนของผู้สังเกต

2. การสังเกตทางอ้อม (Indirect observation) คือ การให้ผู้อื่นเล่าพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตให้ผู้สังเกตฟัง

อุปสรรคในการสังเกต

ในการสังเกต จะพบอุปสรรคหลายประการ คือ

1. การสังเกตที่ผู้สังเกตไม่มีพื้นความรู้มาก่อน มักจะสังเกตไม่ค่อยได้ ดังนั้น ผู้สังเกตจะศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่จะสังเกตมาก่อน

2. ผู้สังเกตมักแปลความหมายสิ่งที่พบเห็นโดยใช้ประสบการณ์เดิม และมักเชื่อในประสบการณ์ของตนเอง ดังนั้น การสังเกตสิ่งใดไม่ควรรีบร้อนแปลความหมายทันทีต้องนำไปคิดค้นคว้าให้ดี หรือปรึกษาผู้อื่นก่อนจึงค่อยสรุป

เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสังเกต

เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสังเกตนั้นมีหลายชนิด(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2539: 180 - 182)

1. แบบสังเกตที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ใช้ในการประเมินค่ากระบวนการผลผลิต การพัฒนาทางบุคคลสังคม โดยผู้สังเกตกำหนดคะแนนการประเมินลงในรายการที่สังเกต

2. แบบสังเกตที่ให้สำรวจรายการ เป็นแบบสังเกตซึ่งประกอบด้วย บัญชีรายการมีการแสดงขั้นตอนของกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ผู้สังเกตบันทึกเมื่อเกิดพฤติกรรมนั้นๆ ว่ามีหรือไม่มีจริงหรือไม่จริง ใช่หรือไม่ใช่

3. แผนภูมิแสดงการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม เหมาะสำหรับการสังเกตกลุ่มเล็ก และผู้สังเกตไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม การบันทึกต้องบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตเห็นโดยทันที

ข้อดีและข้อเสียของการสังเกต

อนันต์ ศรีโสภา (2527: 158) กล่าวถึงข้อดีและข้อเสียของการสังเกตว่า มีดังนี้

ข้อดีของการสังเกต

1. ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลบางอย่างที่ไม่สามารถจะเก็บด้วยวิธีอื่น

2. การสังเกตนิสัยการทำงานของนักเรียนบ่อยๆ เป็นประจำจะช่วยให้ครูสามารถประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูสามารถสืบสวนข้อบกพร่องหรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และแก้ไขได้อย่างถูกต้องและทันท่วงที

3. การสังเกตพฤติกรรมบางอย่างใช้เวลาไม่มากนักเหมือนการทดสอบแบบอื่นๆ

4. การสังเกตช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงบางอย่างที่เป็นผลพลอยได้ ซึ่งอาจเกิดขึ้นระหว่างการสังเกต

5.การสังเกตที่มีระบบจะช่วยให้เก็บข้อมูลได้ง่าย รวดเร็ว สามารถบันทึกข้อปลีกย่อยที่น่าสนใจได้ทันที

6. การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสังเกต สามารถใช้ตรวจสอบความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงของข้อมูลที่เก็บโดยวิธีอื่นๆ

7. สามารถเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นระหว่างการสังเกตได้ทันท่วงทีโดยไม่ต้องฟังจากคำบอกเล่าผู้อื่น

8. การเก็บข้อมูลและการทำการทดลอง ซึ่งมิได้ควบคุมตัวแปรใช้วิธีการสังเกตเหมาะสมที่สุด

ข้อเสียของการสังเกต

1. ผลของการสังเกตขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สังเกตเป็นสำคัญ

2. ความจำกัดของเหตุการณ์ บางเหตุการณ์เจ้าของไม่อนุญาตให้เข้าไปสังเกตเพราะเป็นเรื่องส่วนตน หรือเรื่องพิธีกรรมบางประเภท และเหตุการณ์บางอย่างมิได้เกิดตามกำหนดการที่คาดหมายไว้

3. การใช้บุคคลร่วมเป็นผู้สังเกต มีตัวแปรที่ก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนมาก อาทิ อคติประจำตัว การคาดคะเนเรื่องราวต่างๆ มักจะสูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง

4. ถ้าหากผู้ถูกสังเกตรู้ตัวอาจสร้างพฤติกรรมแสแสร้งให้ปรากฏได้

5. การสังเกตพฤติกรรมบางอย่างต้องใช้เวลามาก ต้องใช้ระยะเวลานานจึงจะเกิดพฤติกรรมนั้น

6. เหตุการณ์บางเหตุการณ์อาจยากที่จะไปสังเกตได้ เช่น กิจกรรมส่วนตัวของบุคคลหรือเหตุการณ์บางอย่างอาจจะเกิดขึ้นพร้อมๆกัน หลายๆอย่าง หลายแห่ง ทำให้ยากแก่การสังเกต

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสังเกตเหมาะสมกับการประเมินพฤติกรรมการกระทำโดยตรงเฉพาะจะทำให้ทราบพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ถูกสังเกต และในการสังเกตนั้นควรต้องคำนึงถึงข้อดีและข้อเสียของการสังเกตด้วย จึงจะทำให้การสังเกตนั้นได้ประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายของการสังเกตอย่างแท้จริงและการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตในการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนด้วย

3.5.2 การตรวจผลงาน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540: 90) กล่าวว่า การตรวจผลงานเป็นวิธีการที่ครูผู้สอนใช้เป็นประจำและใช้บ่อยที่สุดอีกวิธีการหนึ่ง การตรวจผลงานจะเป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประการหนึ่ง ส่วนอีกประการหนึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจผลงานมาใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

การวัดประเมินผลจากการตรวจผลงาน ครูผู้สอนสามารถดำเนินการได้ตลอดเวลา เช่น การตรวจแบบฝึกหัด ผลการปฏิบัติตามโครงการ หรือโครงการต่างๆ ซึ่งเหล่ากิจกรรมเหล่านี้ครูผู้สอนสามารถประเมินพฤติกรรมระดับสูงของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการตรวจผลงาน

1. ครูผู้สอนอาจกำหนดงานร่วมกับผู้เรียนและไม่ควรเป็นชิ้นเดียวแต่ก็ไม่จำเป็นต้องนำงานทุกชิ้นมาประเมินอาจเลือกเฉพาะงานชิ้นที่ผู้เรียนทำได้ดี การบอกความหมายความสามารถของผู้เรียนตามลักษณะที่ครูต้องการประเมินได้ เป็นการเน้นจุดแข็งของผู้เรียนนับเป็นการเสริมแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พยายามผลิตผลงานที่ดีๆ ออกมามากขึ้นอีกวิธีหนึ่ง

2. การประเมินชิ้นงานของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเดียวกัน

3. อาจประเมินชิ้นงานที่ผู้เรียนทำนอกเหนือจากครูกำหนดได้ แต่ต้องเป็นงานที่นักเรียนทำเองจริงๆ จะทำให้ผู้สอนรู้จักผู้เรียนมากขึ้น และอาจประเมินความสามารถของผู้เรียนตามสภาพที่แท้จริงของเขาได้แม่นยำยิ่งขึ้น

4. ผลการประเมินไม่ควรบอกคะแนนหรือคุณภาพที่เป็นตัวเลขอย่างเดียว ควรจะบอกความหมายของผลคะแนนด้วย

3.5.3 การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน นอกจากจะใช้วิธีการและเครื่องมือต่างๆ ที่หลากหลายแล้ว ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการรายงานข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาประกอบการประเมินด้วย การประเมินจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายๆ คน จะเป็นความเชื่อมั่นจากการประเมินสภาพความเป็นจริงอีกทางหนึ่ง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนประกอบด้วย

1. ครูในโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนตลอดเวลาขณะอยู่ในโรงเรียน แฟ้มสะสมผลงานการเรียนและพฤติกรรมต่างๆ ของผู้เรียนจึงอยู่ในสายตาของครูผู้สอนในโรงเรียนตลอดการประเมินจากครูจึงเป็นข้อมูลที่น่าสนใจ

2. เพื่อนนักเรียน เป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนโดยเฉพาะในเด็กวัยเรียน เพื่อจะมีความสนิทสนมเป็นพิเศษ ข้อมูลต่างๆมีจุดเด่นจุดด้อยในส่วนใด และควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขในส่วนใดเพื่อนจะสามารถรับรู้ได้เป็นอย่างดี

3. ผู้ปกครอง ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีบทบาทสูงสุดต่อการเรียนของผู้เรียน ข้อมูลและรายละเอียดอื่นๆ จากผู้ปกครองจึงมีความจำเป็นและสำคัญต่อการนำมาประกอบการประเมินเป็นอย่างยิ่ง การรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครอง ควรให้ผู้ปกครองได้อ่านงานเขียนและแฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียนทุกชิ้น ก่อนตอบคำถามทุกครั้งควรให้โอกาสผู้ปกครองได้สนทนากับผู้เรียนก่อน

เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นจริงในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ประกอบการให้ข้อมูล (สมนึก นนธิจันทร์. 2540: 92 -93)

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545: 60) กล่าวว่าเป็นการรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ผลงานนักเรียนโดยเฉพาะความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น

- จากเพื่อน ครู : โดยประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น เกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน (ประมาณเดือนละครั้ง)

- จากเพื่อนนักเรียน : โดยจัดชั่วโมงสนทนา วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน (นักเรียนต้องได้รับคำแนะนำมาก่อนเกี่ยวกับหลักการ วิธีการวิจารณ์เพื่อการสร้างสรรค์)

- จากผู้ปกครอง : โดยจดหมาย/สารสัมพันธ์ที่ครูหรือโรงเรียนมีถึงผู้ปกครองตลอดเวลา หรือโดยการประชุมผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้นหรือโดยการตอบ แบบสอบถามสั้น ๆ

3.5.4 การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง

การปฏิบัติจริงเป็นการประเมินที่นับว่ามีความตรงมากที่สุดวิธีการหนึ่ง เพราะความจริงที่แท้จริงก็คือประสบการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นนั่นเอง ประสบการณ์รวมความถึงการกระทำ การคิดและความรู้สึกที่เป็นกระบวนการของประสบการณ์ โลกแห่งประสบการณ์เน้นการกระทำและผลของการกระทำ ฉะนั้นความเป็นจริงของความรู้สึกที่แท้จริงอันเกิดจากการกระทำ จะต้องพิสูจน์ให้เห็นชัดเจนว่าสามารถปฏิบัติได้แล้วจึงยอมรับว่าเป็นความรู้สึกที่แท้จริง (สมนึก นนธิจันทร์. 2540: 98)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539: 11 - 12) ได้เสนอแนะการใช้ข้อทดสอบภาคปฏิบัติที่เป็นการปฏิบัติจริงว่าควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เป็นปัญหาที่มีความหมายของผู้เรียน และมีความสำคัญเพียงพอที่จะแสดงถึงความรับรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นนั้นๆ
2. เป็นปัญหาที่เลียนแบบสภาพจริงในชีวิตของผู้เรียน
3. แบบสอบวัดต้องครอบคลุมทั้งความสามารถและเนื้อหาตามหลักสูตร
4. ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความคิดหลายๆ ด้านมาผสานและแสดงวิธีคิดให้เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน
5. ควรมีคำตอบถูกได้หลายคำตอบและวิธีการหาคำตอบได้หลายวิธี
6. มีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของคำตอบอย่างชัดเจน

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545: 60) กล่าวว่าในกรณีที่ครูต้องการใช้แบบทดสอบ ขอเสนอแนะให้ใช้แบบทดสอบภาคปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติจริง ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) ปัญหาต้องมีความหมายต่อผู้เรียนและมีความสำคัญเพียงพอที่จะแสดงถึงภูมิรู้ของนักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ

2) เป็นปัญหาที่เลียนแบบสภาพจริงในชีวิตของนักเรียน

3) แบบทดสอบต้องครอบคลุมทั้งความสามารถและเนื้อหาตามหลักสูตร

4) นักเรียนต้องใช้ความรู้ความสามารถ ความคิดหลาย ๆ ด้านมาผสมผสาน และแสดงวิธีคิดได้เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน

5) ควรมีคำตอบถูกหลายคำตอบ และมีวิธีการหาคำตอบได้หลายวิธี

6) มีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของคำตอบอย่างชัดเจน

3.5.5 การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio)

สภาพการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนในปัจจุบันเปลี่ยนไป การวัดผลการเรียนรู้ก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การทดสอบด้วยแบบทดสอบเป็นปรนัยไม่สามารถจะวัดผลการเรียนรู้ได้ครบถ้วน การวัดผลด้วยวิธีการต่างๆ จึงมีเพิ่มมากขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลจึงเปลี่ยนแปลงจากการทดสอบไปสู่การตีค่า หรือการวัดค่า และสิ่งถูกวัดหรือตีค่า จึงเปลี่ยนจากการทำข้อสอบมาเป็นการจัดทำผลงานที่สะท้อนการประยุกต์ทฤษฎีที่เรียนสู่ภาคปฏิบัติในชีวิตจริงและนำเสนอในรูปแบบแฟ้มสะสมงาน (อุทุมพร จามรมาน. 2540: 1 – 2)

3.5.5.1 ความหมายของแฟ้มสะสมงาน

มีผู้ให้ความหมายของแฟ้มสะสมงานไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ (2541: 17) กล่าวว่า แฟ้มสะสมงาน หมายถึง สิ่งที่เก็บรวบรวมตัวอย่างหรือบางส่วนของหลักฐานที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายามหรือความถนัดของบุคคลหรือประเด็น ที่ต้องจัดทำแฟ้มสะสมงานไว้อย่างเป็นระบบโดยบุคคลนั้นและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดทำแฟ้มร่วมกัน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539: 5) ให้ความหมายของแฟ้มผลงานของนักเรียนว่า กล่าวคือ การสะสมงานอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงผลงาน ความก้าวหน้า และสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในส่วนหนึ่ง หรือหลายส่วนของการเรียนรู้ในรายวิชา เกณฑ์การคัดเลือกและเกณฑ์การตัดสินให้ระดับคะแนนรวมทั้งเป็นหลักฐานที่สะท้อนการประเมินตนเองของนักเรียนด้วย

อุทุมพร จามรมาน (2540: 2) กล่าวว่าแฟ้มสะสมงานในความหมายเดิมหมายถึง การนำสาระมาสู่ความคิด เป็นแฟ้มที่สะสมงานเพื่อชี้ให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวทำงานอะไรบ้าง ทำแล้วได้ผลดีมากน้อยเพียงใด แฟ้มสะสมงานที่ใช้ได้ผลคือ แฟ้มที่ทำให้เห็นเจ้าของ

แฟ้มมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา ไปพร้อมกันและทำให้เจ้าของแฟ้มมีพัฒนาการในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนด้วย

สมนึก นนธิจันทร์(2540: 102) ให้ความหมายของแฟ้มสะสมผลงานว่า เป็นการวัดและการประเมินผลวิธีการหนึ่งในการประเมินสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและสร้างเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนอย่างมีจุดประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 16) กล่าวว่า แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น เป็นการสะสมงานอย่างมีจุดประสงค์ แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายๆเรื่อง การสะสมงานนั้น ผู้เรียนมีส่วนในการเลือกเนื้อหา เกณฑ์การเลือกการตัดสิน หรือคุณสมบัติหลักฐานการสะท้อน โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้เริ่มการประเมินไม่ใช่ถูกประเมินฝ่ายเดียวต้องมีการจัดประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนไปสู่ความเป็นผู้มีความคิดอิสระ และเป็นผู้เรียนที่นำตนเองได้

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2539: 20 - 21) กล่าวว่า พอตโพลิโอของนักเรียนเป็นการเก็บรวบรวมผลงานของเด็กที่ผ่านการคัดเลือกด้วยตัวเด็กเอง (หรือภายใต้การแนะนำของครู) มาสะสมไว้ในภาชนะอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีระบบและมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงความพยายามเจตคติ แรงจูงใจ ความเจริญงอกงาม ความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ ของเด็กให้แก่นักเรียนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าแฟ้มสะสมงาน หมายถึง สิ่งที่ใช้ในการเก็บสะสมผลงานหรือรวบรวมข้อมูลหลักฐานที่แสดงถึงลักษณะของนักเรียนเกิดจากการปฏิบัติในสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน เช่น ผลจากการทดสอบ จากการสังเกต ผลการประเมินการทำกิจกรรมหรือการเรียนการสอนจากครูและและเพื่อนนักเรียน ผลการประเมินตนเองและแบบบันทึกพฤติกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการศึกษาพัฒนาการด้านความรับผิดชอบของนักเรียนมีการจัดเก็บผลงานอย่างเป็นระบบนักเรียนรวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำ

3.5.5.2 ลักษณะและประเภทของแฟ้มสะสมงาน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540: 102) กล่าวว่าลักษณะสำคัญของแฟ้มสะสมงานมี4 ประการ คือ

1. ใช้ข้อมูลหลายๆ แหล่งในการตัดสินความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
2. มีการเชื่อมโยงข้อมูล ประสานสัมพันธ์ และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของบุคคล 3 ฝ่าย คือ ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครอง
3. เน้นการประเมินตนเพื่อสะท้อนผู้เรียน

4. ดำเนินการเชื่อมโยงการประเมินผลการเรียนเข้าสู่การเรียนการสอน

สุวิทย์ มูลคำ (2541: 22) กล่าวว่า การรวบรวมผลงานซึ่งบรรจุไว้ในแฟ้มสะสมงานควรมีลักษณะ ดังนี้

1. นักเรียนต้องมีส่วนร่วมในการคัดเลือกรายการต่างๆ ในแฟ้มสะสมงาน

2. ต้องมีเกณฑ์ในการคัดเลือกและตัดสินผล

3. มีหลักฐานแสดงผลการประเมินตนเอง

กรมวิชาการ การทรวงศึกษาธิการ (2539: 9) กล่าวว่า ลักษณะของแฟ้มผลงานมี 2 ระดับ คือ

1. แฟ้มผลงานระหว่างดำเนินการ (Working Portfolio หรือ WP) หรือเป็นแฟ้มที่อยู่ในระหว่างการสะสม รวบรวมชิ้นงานที่นักเรียนสร้างขึ้น จากการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชีวิตจริง

2. แฟ้มผลงานที่สมบูรณ์ (Final Portfolio หรือ FP บางแห่งเรียก Port of Evidence หรือ POE) ซึ่งเป็นแฟ้มที่นักเรียนคัดเลือกงานเพื่อวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น เลือกงานชิ้นเอก งานแสดงความก้าวหน้างานที่ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือตอบสนองปัญญาที่หลากหลาย เป็นต้น รวมทั้งสะท้อนความคิดเห็น ประเมินตนเอง ปรับปรุงชิ้นงานให้ดีที่สุดรวมทั้งการเก็บรวบรวมการบันทึกและแบบสังเกตต่างๆ ของผู้เรียนด้วย

วูลฟ์ กล่าวถึงลักษณะสำคัญของแฟ้มสะสมงานไว้ 7 ประการ ดังนี้ (ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. 2540 : 15 – 16 ; อ้างอิงจาก Wolf. 1989)

1. แสดงจุดมุ่งหมายชัดเจน ครู หรือครูร่วมกับนักเรียนเป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงาน

2. มีการบูรณาการระหว่างเนื้อหาวิชาการที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนกับประสบการณ์ภาคสนามนอกห้องเรียน

3. แหล่งข้อมูลหลากหลาย

4. สะท้อนให้เห็นถึงสภาพที่แท้จริง โดยมีการเชื่อมโยงกันโดยตรงระหว่างการเรียนการสอนในห้องเรียนกับหลักฐานในแฟ้มสะสมงาน

5. เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นพลวัตรเพื่อตรวจสอบความงอกงามที่เปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียน

6. สะท้อนถึงบุคลิกภาพแห่งตน จากความรู้สึกการเป็นเจ้าของบทเรียน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน การรู้จักบูรณาการระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ

7. นำไปใช้ได้หลายจุดประสงค์ เช่น นอกจากประเมินนักเรียนแล้ว ครูอาจใช้ประเมินความสำเร็จในการสอนของครูก็ได้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539: 43) จำแนกแฟ้มสะสมผลงานไว้ 3 ประเภท คือ

1. แฟ้มสะสมผลงานส่วนบุคคล

2. แฟ้มสะสมผลงานทางวิชาการ เช่น แฟ้มสะสมผลงานกลุ่มหรือรายชั้น

3. แฟ้มสะสมผลงานทางวิชาชีพ เช่น แฟ้มสะสมผลงานของครู ผู้บริหาร

ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์(2539: 43) กล่าวถึงชนิดของแฟ้มสะสมงานว่าแฟ้มสะสมผลงานสามารถแยกประเภทตามลักษณะของการนำไปใช้หรือจุดมุ่งหมายของผู้เก็บแฟ้มดังต่อไปนี้

1. แฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนรายวิชาหรือแฟ้มงาน

2. แฟ้มนิทรรศการ หรือแฟ้มแสดงผลงาน

3. แฟ้มสำหรับการประเมินครูและนักเรียน

4. แฟ้มแหล่งข้อมูลของครู

สุวิทย์ มูลคำ(2541: 20 - 21) ได้แบ่งประเภทของแฟ้มสะสมงานไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. แฟ้มสะสมผลงานส่วนบุคคล (Personal Portfolio) เป็นแฟ้มที่แสดงข้อมูลเกี่ยวกับตัวเจ้าของแฟ้ม เช่น พรสวรรค์ กีฬา งานอดิเรก สัตว์เลี้ยง การต้องร่วมกิจกรรมชุมชน เป็นต้น

2. แฟ้มสะสมงานเชิงวิชาชีพ (Professional Portfolio) เป็นแฟ้มที่แสดงผลงานเกี่ยวกับอาชีพ เช่น แฟ้มสะสมงานเพื่อใช้ในการสมัครงาน แฟ้มสะสมงานเพื่อเสนอขอเลื่อนระดับ

3. แฟ้มสะสมงานเชิงวิชาการ (Academic Portfolio) หรือแฟ้มสำหรับตัวนักเรียน เป็นแฟ้มที่แสดงผลงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น แฟ้มสะสมงานเพื่อใช้ประกอบการประเมินผลปลายภาค / ปลายปี เป็นต้น

4. แฟ้มสะสมงานสำหรับโครงการ (Project Portfolio) มีลักษณะคล้ายภาพยนตร์ สารคดี โดยเป็นแฟ้มที่แสดงถึงความพยายามหรือขั้นตอนการทำงานในโครงการหนึ่งๆ หรือในการศึกษาส่วนบุคคล เช่น แฟ้มโครงการวิทยาศาสตร์ ในแฟ้มประกอบด้วยภาพวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้และแสดงขั้นตอนต่างๆในการดำเนินงานจนได้ผลผลิตที่ต้องการ เป็นต้น

อุทุมพร จามรมาน (2540: 3 , 13) จำแนกแฟ้มสะสมงานได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. แฟ้มสะสมงานที่แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จของการสอน การบริหาร การนิเทศ การปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นแฟ้มที่บรรจุสาระจำนวนมาก ที่ครอบคลุมงานตลอดปีการศึกษา/ภาคการศึกษา อาจมี หนึ่งแฟ้มหรือหลายแฟ้มก็ได้

2. แฟ้มสะสมผลงานที่แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบางวิชา/หน่วย การสอนบางวิชา/หน่วย การบริหารบางเรื่อง การนิเทศบางเรื่อง การปฏิบัติงานบางเรื่อง แฟ้มดังกล่าวจะบรรจุสาระจำนวนน้อยกว่าชนิดที่ 1

3.5.5.3 วัตถุประสงค์และหลักในการประเมินโดยแฟ้มสะสมงาน

สุวิทย์ มูลคำ (2541: 20) กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดทำแฟ้มสะสมงานไว้ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้เจ้าของแฟ้มได้ประเมินตนเองว่า ผลการเรียนรู้หรืองานที่ทำเป็นอย่างไร ประสบผลสำเร็จระดับใด มีระบบหรือไม่ ควรจะปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

2. เพื่อให้ผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ประเมินเจ้าของแฟ้มว่ามีความสามารถในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานอย่างไร ประสบผลสำเร็จในระดับใด ควรจะได้รับการช่วยเหลือหรือการพัฒนาหรือไม่

โดยมีหลักเบื้อต้นของการจัดทำแฟ้มสะสมงานว่ามีดังนี้

1. เป็นการรวบรวมผลงานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการระดับต่างๆ
2. เป็นการรวบรวมผลงานที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของผู้เรียน
3. ดำเนินการควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน
4. มุ่งเน้นในสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้
5. ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้
6. เป็นการจัดเก็บเอกสารที่เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในกระบวนการและตัวอย่างที่เป็นผลผลิต

อุทุมพร จามรมาน(2540: 2 - 3) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการใช้แฟ้มสะสมงานเพื่อสะท้อนความสามารถในการปฏิบัติงานที่แท้จริงของเจ้าของแฟ้มโดยมีวัตถุประสงค์ 2 อย่าง คือ

1. เพื่อให้เจ้าของแฟ้มได้ประเมินตนเองว่า งานที่ทำเป็นอย่างไรมีระบบหรือไม่

2. เพื่อให้ผู้อื่นได้ประเมินเจ้าของแฟ้มว่ามีความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับใด

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2539: 6 - 8) กล่าวว่า แฟ้มสะสมงานมีหน้าที่เป็นสื่อที่แสดงถึงศักยภาพและสะท้อนถึงความคิดของผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน การ

ประเมินผล รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนสามารถควบคุมจัดการระบบการเรียนรู้ของตนเอง และนำเสนอผลงานที่สอดคล้องกับความเป็นจริงตามธรรมชาติในการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงโดยกำหนดหลักการสำคัญ 3 ประการ ที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินผลจากแฟ้มผลงาน คือ

1. ในด้านเนื้อหาต้องสะท้อนสาระของเนื้อหาวิชาที่สำคัญสำหรับการเรียนของนักเรียน

2. หลักการเรียนการสอน เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้สร้างความรู้ ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ

3. หลักความเสมอภาค ยุติธรรม คือ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านเชื้อชาติ ศาสนา สติปัญญา ร่างกายและพฤติกรรม และพัฒนาบุคคลไปสู่เกณฑ์มาตรฐาน ที่กำหนดและให้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละบุคคล

3.5.5.4 ประโยชน์และข้อจำกัดของแฟ้มสะสมงาน

สุวิทย์ มูลคำ (2541: 22 - 23) กล่าวถึงการใช้ประโยชน์จากแฟ้มสะสมงานมีหลายประการ ดังนี้

1. สอนนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ทำหน้าที่ในการสะท้อนความสามารถรวมออกมาเป็นผลงานชิ้นสุดท้าย

3. ทำหน้าที่แตกต่างจากแบบทดสอบมีลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมาไม่ปกปิดเป็นความลับ ทำให้ครูสามารถหาจุดเด่นของนักเรียนได้มากกว่าจุดด้อย

4. ทำหน้าที่สำคัญในการแจ้งผลสำเร็จของนักเรียนให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการอภิปรายความก้าวหน้าของนักเรียนกับผู้ปกครองได้

5.การเก็บแฟ้มสะสมผลงานไว้เพื่อประเมินความเจริญงอกงามหรือพัฒนาการของเด็กได้

จุดเด่นของการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน มีดังนี้

1. เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

2. พัฒนาทักษะทางวิชาการระดับสูงให้นักเรียน

3. พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมเพื่อให้งานสำเร็จ

4. เป็นการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้จากนามธรรมไปสู่รูปธรรม

5. วัดความสามารถขอนักเรียนได้หลายด้าน

6. นักเรียนตระหนักในกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

7. นักเรียนมีโอกาสได้แสดง สร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงานด้วยตนเอง

ส. วาสนา ประวาลพฤกษ์ (2539: 42 - 43) กล่าวว่า การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานค่อนข้างเป็นอัตนัย คือ ใช้ความคิดเห็นของผู้ประเมินเป็นใหญ่ แต่ถ้าหากสามารถประเมินอย่างเที่ยงธรรมได้ ก็สามารถสะท้อนให้เห็นคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้อาจมีปัญหาเรื่องความเชื่อถือได้ แต่ก็สามารถตรวจสอบได้โดยใช้ผู้ประเมินหลายๆ คน แฟ้มสะสมผลงานมีจุดเด่น ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการเรียนการสอนทุกระยะ

2. เป็นที่รวบรวมผลงานของผู้เรียนตลอดจนสนเทศต่างๆ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

3. เป็นเครื่องมือช่วยกำกับพัฒนาทางการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากมีงานสะสมที่สามารถตรวจสอบผู้เรียนแต่ละคนได้

4. สนับสนุนกระบวนการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนฝึกนิสัยการเรียนแบบสร้างสรรค์และการเขียนในชีวิตประจำวัน

5. เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตนเองของผู้เรียน

6. เป็นแหล่งกระตุ้นหรือเสริมกำลังใจของผู้เรียน

7. สร้างความภาคภูมิใจความเป็นเจ้าของและความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียน

8. เป็นแนวทางในการประเมินที่เที่ยงตรงของผู้เรียน

9. ให้ความหมายของกิจกรรมครูและผู้เรียนได้กระทำในชั้นเรียน

10.การทดสอบจะไม่เป็นการข่มขวัญอีกต่อไป แต่จะเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ในสภาพการเรียนประจำวันที่มีคุณประโยชน์ต่อชีวิตผู้เรียน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540: 109) กล่าวว่า การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนต้องทำงานตามบทบาทของตนเองอย่างจริงจัง ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างทะลุปรุโปร่ง ต้องใช้วัสดุมากขึ้น นอกจากนี้การประเมินค่อนข้างจะเป็นอัตนัย มีปัญหาเรื่องความเชื่อถือ

อุทุมพร จามรมาน (2540: 5) กล่าวถึงประโยชน์ของแฟ้มสะสมงานว่า แฟ้มสะสมงานให้ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของแฟ้มครบถ้วนกว่าผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบ เพราะต้องอาศัยความคิด ความรู้ ความอดทน วิจารณญาณ ความอุตสาหะ ทักษะต่าง ๆ ซึ่งคลอบคลุมลักษณะทางสมอง ทางจิตใจ ทางทักษะของเจ้าของแฟ้ม ดังนั้นแฟ้มสะสมงานจึงให้ข้อมูลที่สมบูรณ์

ครบถ้วนตามหลักการพัฒนาของแฟ้มรายบุคคล หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการพัฒนาเจ้าของแฟ้มแต่ละคนในหลายๆ ด้านพร้อมกัน

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คนึงรัตน์ ลาโพธิ์ (2535: 66) ศึกษาผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นภดล ภวนะวิเชียร (2540: 5) ศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์ ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการสร้างเสริมค่านิยมที่พัฒนาขึ้นสร้างเสริมค่านิยมเป้าหมายให้นักเรียนได้ โดยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามกระบวนการที่พัฒนาขึ้นมีพัฒนาการในค่านิยมด้านความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรมดังกล่าว ทั้งในด้านความรู้ ความรู้สึกที่ดีและพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมนั้น

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2540: 317) ศึกษาการพัฒนาแฟ้มสะสมงานในการประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหาแนวทางที่เหมาะสมในการใช้แฟ้มสะสมงาน ประเมินผลการเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนแคทรายวิทยา จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการของแฟ้มสะสมงาน ช่วยทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ และสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนมาก การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานมีคุณภาพตามเกณฑ์ตัดสินคุณภาพการประเมินผลของลินน์และคณะในระดับมากทุกรายการ คือ มีความยุติธรรมในการประเมิน สามารถถ่ายโยงและอ้างสรุปผลการประเมิน ประเมินสติปัญญาที่ซับซ้อน เนื้อหาแฟ้มสะสมงานมีคุณภาพ ครอบคลุมและการประเมินมีความหมายต่อผู้ถูกประเมินมีความเที่ยงตรงตามสภาพ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่แทนค่าความเที่ยงตรงตามสภาพเท่ากับ .94 ค่าความเชื่อมั่นของผู้ให้คะแนน จำนวน 2 คน เท่ากับ .97 ค่าความเชื่อมั่นของคะแนนที่ได้จากค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงเท่ากับ .6517

จิตฐิพร ศิริตานนท์ (2542: 62 – 63) ศึกษาผลของการประเมินด้วยพอตโฟลิโอที่มีต่อความรับผิดชอบ เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการประเมินด้วยพอตโฟลิโอกับนักเรียนที่ได้รับการประเมินแบบปกติ

2. นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการประเมินด้วยพอตโฟลิโอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น หลังจากที่ได้รับการประเมินแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการประเมินด้วยพอตโฟลิโอกับนักเรียนที่ได้รับการประเมินแบบปกติ

5. นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการประเมินด้วยพอตโฟลิโอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการประเมินแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการประเมินด้วยพอตโฟลิโอกับนักเรียนที่ได้รับการประเมินแบบปกติ พบว่ากลุ่มที่ได้รับการประเมินด้วยพอตโฟลิโอมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่า

8. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น หลังจากที่ได้รับการประเมินด้วยพอตโฟลิโอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

9. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการประเมินแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะมีความสำคัญที่ควรให้มีการพัฒนาและปลูกฝังให้เกิดแก่เยาวชน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาต่อไป จากงานวิจัยที่ได้กล่าวนั้น ส่วนใหญ่การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนการสอนที่สอดแทรกกิจกรรมต่าง ๆ เสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาจิตสาธารณะโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนวทางที่ถูกต้อง และในการพัฒนาจิตสาธารณะนั้นโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญในการพัฒนาและปลูกฝังให้นักเรียนปฏิบัติตนได้ถูกต้องและจนเป็นนิสัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต้องการใช้สถานการณ์จำลองให้เหมาะสมตามสภาพความเป็นจริง

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิธ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 3 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน รวม 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิธ สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนมี 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง
2. แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ
3. แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ
4. แฟ้มสะสมงาน
5. แบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. **โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง** ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมสถานการณ์จำลองโดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างโปรแกรมสถานการณ์จำลอง

1.1 ผู้วิจัยศึกษาความหมาย รายละเอียด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าสำหรับการสร้างโปรแกรมเข้าร่วมการใช้สถานการณ์จำลอง

1.2 ผู้วิจัยสร้างโปรมแกรมสถานการณ์จำลองที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา และนิยามศัพท์เฉพาะ มีจำนวน 12 แผน ได้แก่ ระเบียบวินัย เพื่อนช่วยเพื่อน ความซื่อสัตย์ ทำตนให้เป็นที่รักของเพื่อน การฝึกประชาธิปไตย มาทำความรู้จักเพื่อนกันเถอะ ร่วมแรงร่วมใจ ไม่เห็นแก่ตัว ต่างจิตต่างใจ คำแนะนำของเพื่อน คุณค่าของชีวิต และหัวใจของฉัน

1.3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ เพื่อพิจารณาเบื้องต้นและนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมสถานการณ์จำลองที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผลการศึกษา จำนวน 3 ท่าน โดยตรวจสอบความเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย นิยามศัพท์เฉพาะ วิธีดำเนินการ เนื้อหา ภาษาที่ใช้ และการประเมินผล มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 – 1.00

1.5 ผู้วิจัยนำโปรแกรมสถานการณ์จำลองมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน แล้วจัดทำเป็นฉบับที่สมบูรณ์

1.6 ผู้วิจัยนำโปรแกรมสถานการณ์จำลองไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิธ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 ภาคเรียนที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 1 ครั้ง จำนวน 70 คน เพื่อความเหมาะสมของเนื้อหา ตลอดจนวิธีการและเวลาที่ใช้ในการทดลอง

1.7 ผู้วิจัยนำโปรแกรมสถานการณ์จำลองที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยนำโปรแกรมสถานการณ์จำลอง จำนวน 12 แผน นำไปใช้กับกลุ่มทดลอง โดยทดลองทั้งสิ้น 12 ครั้ง ครั้งละ ๆ 50 นาที เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือวันอังคาร และวันพฤหัส เวลา 9.10 – 10.00 น. ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม - 23 สิงหาคม 2549 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

ตัวอย่างโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
1	ปฐมนิเทศ	จิตสาธารณะ	- เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจถึงความสำคัญของจิตสาธารณะ - เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจถึงผลเสียหายของการขาดจิตสาธารณะ - เพื่อฝึกให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ - เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง	ผู้วิจัยใช้กิจกรรมเป็นสื่อเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนทุกคน และผู้วิจัยดังนี้ 1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้นักเรียนแนะนำตนเอง 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันโดยให้นักเรียนเล่นเกมหัวใจของใคร มีขั้นตอนดังนี้ 2.1) ผู้วิจัยแจกกระดาษรูปหัวใจให้นักเรียนคนละ1รูป ให้ผู้ร่วมกิจกรรมเขียนชื่อนามสกุล ด้วยตัวบรรจง 2.2) ผู้นำกิจกรรมเก็บรูปหัวใจแล้วแจกคืนให้นักเรียนโดยไม่ให้ตรงกับชื่อของผู้รับ เมื่อได้รูปหัวใจครบทุกคนให้นักเรียนคนแรก	- กระดาษรูปหัวใจ จำนวน 15 รูป
ครั้ง	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์

ที่					
1 (ต่อ)				ออกมาบอกลักษณะนิสัยเจ้าของรูปหัวใจที่ตนถือไว้จากนั้นทุกคนร่วมกันทายว่าเป็นลักษณะนิสัยของใคร 2.3) ให้คนที่ถูกทายหรือเจ้าของรูปหัวใจเป็นผู้บรรยายลักษณะนิสัยของเจ้าของรูปหัวใจที่มีอยู่ในมือตนเอง ทำหมุนเวียนเช่นนี้จนครบทุกคน 2.4) ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้จากการเล่นเกมหัวใจของใคร 3. เมื่อบรรยากาศภายในกลุ่มมีความอบอุ่นเป็นกันเอง และทุกคนรู้จักกันมากขึ้น ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายความสำคัญ ของการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลอง และจุดมุ่งหมายความสำคัญตลอดจนประโยชน์ของการมีจิตสาธารณะ	
ครั้ง	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์

ที่					
1 (ต่อ)				4. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สนทนาซักถาม และผู้วิจัยชี้แจงตารางกำหนด วัน เวลา สถานที่ที่ใช้ในการทดลอง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัย <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจากท่าทางการปฏิบัติตนของนักเรียนขณะร่วมเล่นเกม หัวใจของใคร 2. สังเกตการแบ่งปันของใช้ให้เพื่อนนำของในห้องเรียนมาใช้แล้วเก็บเข้าที่อย่างมีระเบียบใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม 3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นซักถามและการสรุปของนักเรียนจากการเข้าร่วมการทดลอง	

2. **แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ** เป็นแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการบันทึกผลการสังเกตรายละเอียดของพฤติกรรมจิตสาธารณะที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมที่ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนปฏิบัติทั้งในการทำกิจกรรมก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนในกลุ่มทดลองแล้วสังเกตและบันทึกผลที่ได้ในแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะมีวิธีดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรม

2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

2.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ ศึกษาวิธีการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยการสังเกต วิธีการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมจากการสังเกตของจันทรา พวงยอด (2543 : 48-50) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ

2.3 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ จากแนวทางการศึกษาทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นนิยามลักษณะพฤติกรรมจิตสาธารณะที่ต้องการวัด

2.4 เขียนนิยามจิตสาธารณะในรูปของนิยามเชิงปฏิบัติการ 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม มีตัวชี้วัดดังนี้

1. การดูแลรักษา เช่นเมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาเพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพที่ดีตลอดไป

2. ลักษณะของการใช้ เช่นมีการใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด มีการใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม มีตัวชี้วัดดังนี้

1. การทำตามหน้าที่ เคารพกฎระเบียบที่กำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม

2. การรับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มมีตัวชี้วัดดังนี้

1. ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นสมบัติของตนเอง

2. แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

2.5 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติเป็นประจำและสามารถมองเห็นได้ สังเกตได้ มีหลักฐานการกระทำโดยเป็นกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติอยู่ในโรงเรียน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกต ให้คลอบคลุมพฤติกรรมจิตสาธารณะที่สังเกตได้ 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด

2.6 นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ครอบคลุมและสอดคล้องตรงตามนิยามปฏิบัติการ ตลอดจนการใช้ภาษาพฤติกรรมจิตสาธารณะ การเขียนรายการพฤติกรรม โดยการนำเอาแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ลงคะแนนเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67 - 1.00

2.7 นำแบบสังเกตที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน เพื่อจะหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตโดยใช้ผู้สังเกต 2 ท่าน เป็นอาจารย์ประจำชั้นของห้องเป็นผู้ช่วยในการสังเกตพฤติกรรมร่วมกันสังเกตและบันทึกผลการสังเกตแล้วนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

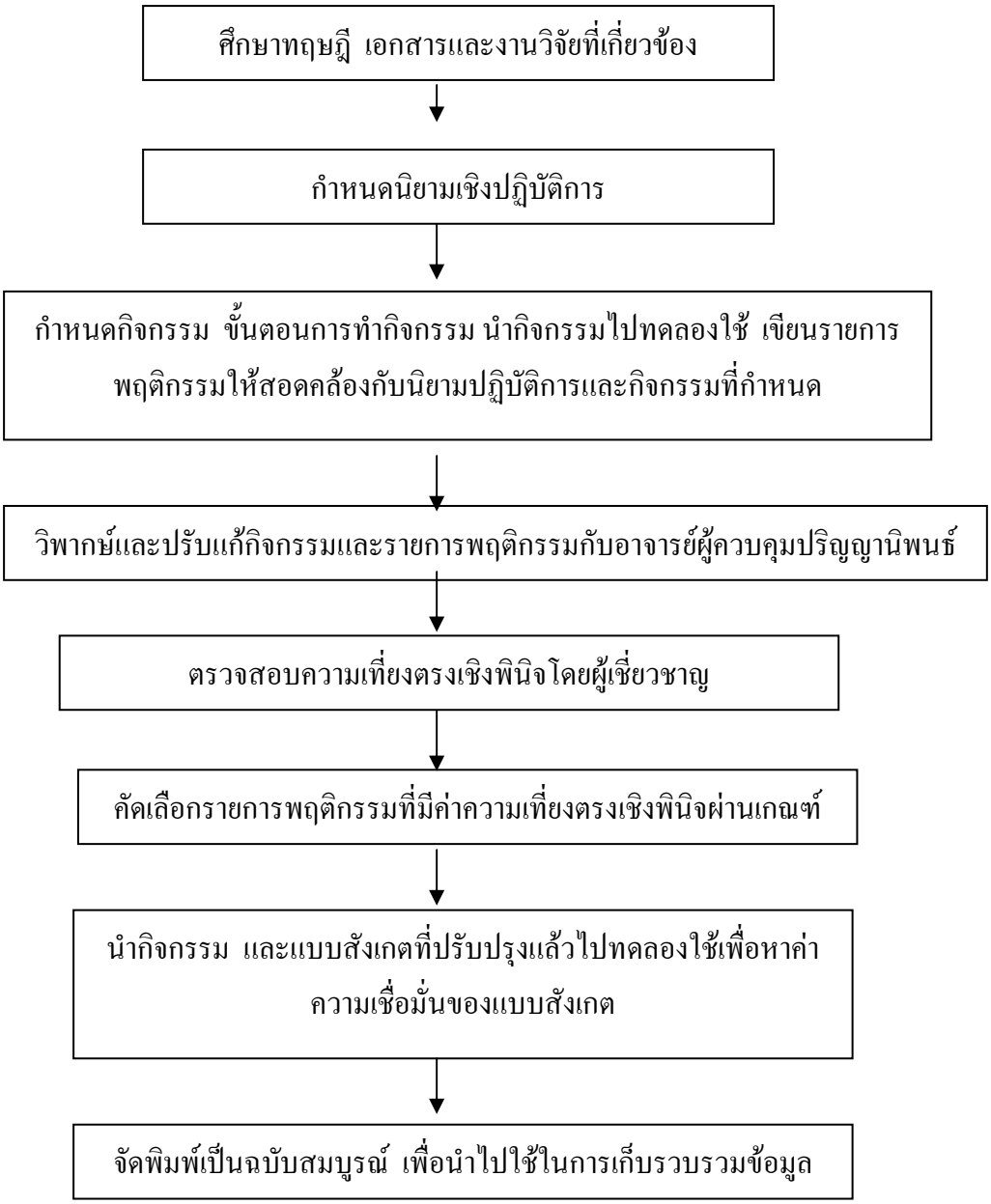

ภาพประกอบ 3 การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ประกอบด้วย

1) **องค์ประกอบด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม มีลักษณะดังนี้**

- เป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วย คำชี้แจงในการสังเกต รายการพฤติกรรมที่สังเกตช่องบันทึกผลการสังเกต ช่องบันทึกคะแนนจากการสังเกต

- ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน ใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์ โดยสังเกตสัปดาห์ละ 2 วัน

- รายการพฤติกรรมที่สังเกตจำนวน 8 พฤติกรรม ได้แก่

1. นำแก้วน้ำของห้องเรียนไปใช้แล้วทำความสะอาดและวางไว้ที่เดิม
2. ยืมหนังสือของห้องสมุดมาอ่านและเปิดอ่านอย่างเบา ๆ
3. เมื่อทำเวรรักษาความสะอาดเสร็จแล้วเก็บไม้กวาดและที่โกยขยะไว้ที่เดิม
4. ทำความสะอาดกระดานดำหลังจากที่ครูสอนหมดชั่วโมงแล้ว
5. ขณะนั่งที่โต๊ะไม่โยกเก้าอี้และไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน
6. เก็บเศษกระดาษในโต๊ะของตนเองให้เรียบร้อย
7. เมื่อเห็นแก้วน้ำดื่มของห้องวางไว้ไม่เป็นระเบียบ จะจัดให้เป็นระเบียบ
8. เก็บอุปกรณ์กีฬาเข้าที่เดิมให้เป็นระเบียบหลังจากเลิกใช้แล้ว

- ใช้สังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ผู้สังเกตเป็นผู้ที่ทำวิจัยและอาจารย์ประจำชั้นอีก 1 ท่านช่วยสังเกตนักเรียน 1 คน ซึ่งเป็นเพื่อนคู่สัญญาเป็นผู้สังเกตอีก 1 ราย

- คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ตามกฎระเบียบของทั้ง 8 พฤติกรรมในแบบสังเกตที่ 1 นี้ มีคะแนนเต็ม 80 คะแนน/สัปดาห์ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมพฤติกรรม/สัปดาห์ ดังนี้

กิจกรรมที่สังเกตทุกกิจกรรมมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้นทุกครั้งที่สังเกต จะได้ 10 คะแนนเต็ม

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วนตามจำนวนครั้งที่สังเกตกำหนดเกณฑ์การใช้คะแนน ดังนี้ (จันทรา พวงยอด. 2543: 48 – 50)(ผลการสังเกตปรากฏในภาคผนวก ง)

$$\text{คะแนนที่ได้} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้น}}{\text{จำนวนครั้งทั้งหมดที่กำหนดในการสังเกตกิจกรรม}} \times 10$$

2) องค์ประกอบด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ มีลักษณะ ดังนี้

- เป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วยคำชี้แจงในการสังเกต รายการพฤติกรรมที่สังเกตช่องบันทึกผลการสังเกต ช่องบันทึกคะแนนจากการสังเกต

- ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์ โดยสังเกตสัปดาห์ละ 2 วัน

- รายการพฤติกรรมที่สังเกตจำนวน 8 พฤติกรรม ได้แก่

1. ยกสมุดแบบฝึกหัดมาแจกให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ
2. ทำความสะอาดห้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย
3. รับอาสาเป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำกิจกรรม
4. รับอาสาที่จะไปนำอุปกรณ์กีฬามาใช้ในชั่วโมงเรียน
5. เห็นถังขยะในห้องเรียนเต็มแล้วจะนำไปเททิ้ง
6. ช่วยเก็บขยะในห้องเรียนกับบริเวณโรงเรียน
7. ช่วยครูจัดห้องเรียนก่อนกลับบ้านในตอนเย็น
8. รับอาสาแจกอุปกรณ์ของคุณครูให้เพื่อน ๆ

- ใช้สังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะในห้องเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้สังเกตคือผู้วิจัยและอาจารย์ประจำชั้นอีก 1 ท่านช่วยสังเกต

- คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะในห้องเรียนของนักเรียนในแบบสังเกตที่ 2 นี้ มีคะแนนเต็ม 10 คะแนน/สัปดาห์/คน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการสังเกตห้องเรียนของนักเรียน/สัปดาห์ ดังนี้

กิจกรรมที่สังเกตทุกกิจกรรมมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้นทุกครั้งที่สังเกต จะได้ 10 คะแนนเต็ม

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วนตามจำนวนครั้งที่สังเกตกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (จันทรา พวงยอด. 2543:48 – 50)(ผลการสังเกตปรากฏในภาคผนวก ง)

$$\text{คะแนนที่ได้} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้น}}{\text{จำนวนครั้งทั้งหมดที่กำหนดในการสังเกตกิจกรรม}} \times 10$$

3) องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนร่วม ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเองไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของของส่วนรวมนั้น มีลักษณะดังนี้

- เป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วยคำชี้แจงในการสังเกต รายการพฤติกรรมที่สังเกตช่องบันทึกผลการสังเกต ช่องบันทึกคะแนนจากการสังเกต

- ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน ใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์ โดยสังเกตสัปดาห์ละ 2 วัน

- รายการพฤติกรรมที่สังเกตจำนวน 8 พฤติกรรม ได้แก่

1. ใช้ดินสอสีของส่วนกลางไประบายสีแล้วนำมาวางไว้ที่เดิม
2. เมื่อเจอสิ่งของพบว่าเป็นสิ่งของของโรงเรียนและนำส่งคืนคุณครู
3. เมื่อใช้โทรศัพท์สาธารณะภายในโรงเรียนแล้วเห็นว่ามีเพื่อนมาต่อแถวเพื่อใช้โทรศัพท์ จึงรีบพูดให้เสร็จ
4. ยืมหนังสือนอกเวลาของห้องมาอ่าน แล้วนำกลับคืนที่เดิม
5. ในห้องประชุมพบว่าเพื่อนไม่มีที่นั่งก็จึงขยับให้เพื่อนนั่ง
6. เข้าแถวรับอาหารในเวลากลางวัน
7. ขณะที่ครูแจกขนมและนมในห้องเข้าแถวเพื่อไปรับอย่างเป็นระเบียบ
8. คุณครูแจกหนังสือสวดมนต์ในตอนเย็นเมื่อสวดมนต์เสร็จแล้วนำไปคืนคุณครู

- ใช้สังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม ผู้สังเกตคือผู้วิจัย

- คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมทั้ง 8 พฤติกรรมในแบบสังเกตที่ 2 นี้มีคะแนนเต็ม 80 คะแนน/สัปดาห์ กำหนดเกณฑ์การใช้คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมแต่ละพฤติกรรม/สัปดาห์ ดังนี้

กิจกรรมที่สังเกตทุกกิจกรรมมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้นทุกครั้งที่สังเกต จะได้ 10 คะแนนเต็ม

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วนตามจำนวนครั้งที่สังเกตกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (จันทรา พวงยอด. 2543:48 – 50)(ผลการสังเกตปรากฏในภาคผนวก ง)

$$\text{คะแนนที่ได้} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้น}}{\text{จำนวนครั้งทั้งหมดที่กำหนดในการสังเกตกิจกรรม}} \times 10$$

ตัวอย่าง แบบสังเกตที่ 1 (อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้สังเกต)

แบบสังเกต (ด.ช., ด.ญ.).....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนแสดงหรือปฏิบัติพฤติกรรมนั้นตามที่กำหนดและทำเครื่องหมาย X ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนไม่แสดงหรือไม่ปฏิบัติพฤติกรรมนั้นตามที่กำหนด

พฤติกรรมที่สังเกต	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่.....	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม 1.นำแก้วน้ำของห้องเรียนไปใช้แล้วทำความสะอาดและวางไว้ที่เดิม						
2.ยืมหนังสือของสมุดมาอ่านและเปิดอ่านอย่างเบา ๆ						
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล 1.ทำความสะอาดห้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย						
2.เห็นถังขยะในห้องเรียนเต็มแล้วจะนำไปเททิ้ง						
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม 1.ยืมหนังสือนอกเวลาของห้องมาอ่านแล้วนำไปคืนที่เดิม						
2.เข้าแถวรับอาหารในตอนกลางวันอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย						

3. **แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ** เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่นักเรียนใช้ในการบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยนักเรียนเป็นผู้บันทึก มีเพื่อนร่วมบันทึก 1 คน และครูร่วมแสดงความคิดเห็นในการบันทึกด้วย แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะมีขั้นตอนการสร้างตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ

3.1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบบันทึกพฤติกรรม ซึ่งจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะในครั้งนี้ คือ เพื่อสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.2 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ เพื่อกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมจิตสาธารณะที่จะบันทึก

3.3 กำหนดขอบเขตของพฤติกรรมจิตสาธารณะที่นักเรียนจะต้องบันทึก ได้แก่ พฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนในการปฏิบัติตนด้านต่าง ๆ 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 หลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ

1.1 การดูแลรักษาของส่วนรวม

- เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว

1.2 ลักษณะการใช้ของส่วนรวม

- ใช้สิ่งของในการทำกิจกรรมอย่างทะนุถนอม

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ

2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด

- ทำหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม

2.2 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวม

- ช่วยเหลือคนอื่นทำหน้าที่เมื่อหน้าที่ตนเสร็จ

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ

3.1 ไม่นำสิ่งของส่วนรวมมาเป็นของงาน

- ไม่นำสิ่งของส่วนรวมมาเก็บไว้ที่ตน

3.2 แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ของส่วนรวม

- แบ่งปันสิ่งของในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น

3.4 กำหนดรูปแบบของแบบบันทึกพฤติกรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถบันทึกพฤติกรรมที่พัฒนาจิตสาธารณะของตนเอง ซึ่งประกอบด้วย ชื่อผู้บันทึก วัน เดือน ปี ที่บันทึก พฤติกรรมที่ปฏิบัติผลการปฏิบัติความเห็นของเพื่อนคู่สัญญา และความเห็นของครู

3.5 สร้างแบบบันทึกพฤติกรรม แล้วตรวจสอบคุณภาพของแบบบันทึกด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผล จำนวน 3 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบในด้านความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ เพื่อให้ครอบคลุมพฤติกรรมจิตสาธารณะที่ต้องการบันทึก

3.6 นำแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้ครอบคลุมชัดเจนและเหมาะสมเพื่อนำไปใช้ทดลองต่อไป

3.7 การใช้แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะนี้ ให้บันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะในวันที่มีการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง และให้เพื่อนร่วมบันทึก 1 คน และครูบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยให้นักเรียนส่งแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ชื่อนักเรียน (ด.ช./ด.ญ.).....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

รายการพฤติกรรมจิตสาธารณะ	**บันทึกของนักเรียน**	**บันทึกของเพื่อน**	**บันทึกของครู**
องค์ประกอบที่ 1 หลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ 1.1 การดูแลรักษาของส่วนรวม - เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว			
1.2 ลักษณะการใช้ของส่วนรวม -ใช้สิ่งของในการทำกิจกรรมอย่างทะนุถนอม			
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล 2.1 เมื่อทำเวรรักษาความสะอาดเสร็จแล้วเก็บไม้กวาดและที่โกยขยะไว้ที่เดิม			
2.2 ทำความสะอาดกระดานดำหลังจากที่ครูสอนหมดชั่วโมงแล้ว			
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม 3.1 ขณะนั่งที่โต๊ะไม่โยกเก้าอี้และไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน			
3.2 เก็บเศษกระดาษในโต๊ะของตนให้เรียบร้อย			
ลงชื่อ			

4. **แฟ้มสะสมงาน** การสร้างแฟ้มสะสมงานของนักเรียน เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้ทราบว่านักเรียนจะมีพัฒนาการหลังจากการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองไปแล้วอย่างไรบ้าง ซึ่งการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในครั้งนี้ ใช้แฟ้มสะสมงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินกิจกรรมและผลการประเมินที่ได้รับในแต่ละสัปดาห์เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง เมื่อครบระยะเวลาในแต่ละช่วงให้นักเรียนคัดเลือกผลงานที่แสดงถึงพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ตัวอย่างแฟ้มสะสมงาน

ตัวอย่างการคัดเลือกชิ้นงานที่แสดงถึงความมีจิตสาธารณะของนักเรียน

ชื่อ……นามสกุล……ชั้น ป.5…../……. เลขที่…….

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกชิ้นงานที่นักเรียนคิดว่าความมีจิตสาธารณะมากที่สุดมา 3 ชิ้น พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและเหตุผลในการเลือกชิ้นงานนั้นว่าเพราะเหตุใด

งานชิ้นที่ 1 เหตุที่เลือกเพราะ…….

……

งานชิ้นที่ 2 เหตุที่เลือกเพราะ…….

……

งานชิ้นที่ 3 เหตุที่เลือกเพราะ…….

……

ผู้วิจัยนำแฟ้มสะสมงานที่จัดทำขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล จำนวน 3 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบในด้านความเหมาะสมของเนื้อหา เกณฑ์การให้คะแนนและภาษาที่ใช้

ตัวอย่าง เกณฑ์ในการประเมินผลงานของนักเรียนต่อการใช้แฟ้มสะสมงาน กำหนดไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

รายการพฤติกรรมจิตสาธารณะ	ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ		
1.1 การดูแลรักษาของส่วนรวม		
- เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว	3	เก็บวัสดุอุปกรณ์ด้วยตนเอง
	2	เก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเพื่อนเตือนหรือทำตามเพื่อน
	1	เก็บวัสดุอุปกรณ์เป็นบางครั้ง

รายการพฤติกรรมจิตสาธารณะ	ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1.2 ลักษณะการใช้ของส่วนรวม - ใช้สิ่งของในการทำกิจกรรมอย่างทะนุถนอม	3	ใช้อย่างทะนุถนอมด้วยตนเอง
	2	ใช้อย่างทะนุถนอมเมื่อเพื่อนเตือนหรือทำตามเพื่อน
	1	ใช้สิ่งของอย่างทะนุถนอมเป็นบางครั้ง
2.องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ 2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด - ทำหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม	3	ทำหน้าที่ตามที่กำหนดด้วยตนเอง
	2	ทำหน้าที่เมื่อเพื่อนเตือน
	1	ทำหน้าที่ตามที่กำหนดไม่ครบ
2.2 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวม - ช่วยคนอื่นทำหน้าที่เมื่อหน้าที่ตนเสร็จ	3	ช่วยเพื่อนเมื่อหน้าที่ตนเสร็จ
	2	ช่วยเพื่อนเมื่อเพื่อนขอร้อง
	1	ช่วยเพื่อนบ้างเมื่อตนเสร็จหน้าที่

รายการพฤติกรรมจิตสาธารณะ	ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
3. องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ	3	ไม่นำสิ่งของในการทำกิจกรรมมาเก็บไว้ที่ตน
3.1 ไม่นำสิ่งของส่วนรวมมาเป็นของตน	2	คืนสิ่งของในการทำกิจกรรมเมื่อเพื่อนเตือน
- ไม่นำสิ่งของส่วนรวมมาเก็บไว้ที่ตน	1	คืนสิ่งของในการทำกิจกรรมช้ากว่าที่กำหนด
3.2 แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ของส่วนรวม	3	ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนให้ทุกคนได้มีโอกาสใช้เท่า ๆ กัน
- แบ่งปันสิ่งของในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น	2	เปลี่ยนให้คนอื่นใช้เมื่อเพื่อนขอร้อง
	1	ให้เพื่อนได้ใช้บ้างเป็นบางครั้ง

เกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ ได้นำไปให้ครู 2 ท่าน ทดลองใช้ประเมินผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิธ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา2549 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบประเมินผลโดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

ผลการประเมินผลงานของนักเรียน

ชื่อ……..สกุล……ชั้น ป.5…/……เลขที่…….

งานชิ้นที่	ผลการประเมิน			คะแนนรวมแต่ละชิ้น (9 คะแนน)
	องค์ประกอบ 1	องค์ประกอบ 2	องค์ประกอบ 3	
คะแนนรวมทั้งหมด (27 คะแนน)				

5. **แบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ** ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยแบ่งพฤติกรรมจิตสาธารณะออกเป็น 3 องค์ประกอบ และ 6 ตัวชี้วัด โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ

5.1 ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ

5.2 เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการด้านจิตสาธารณะทั้ง 3 องค์ประกอบ และ 6 ตัวชี้วัด

5.3 สร้างแบบทดสอบให้ข้อคำถามครอบคลุมตามนิยามเชิงปฏิบัติการของพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ด้านการถือเป็นหน้าที่และด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม จำนวน 45 ข้อ เป็นชนิดสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนพิจารณาว่าจะเลือกปฏิบัติอย่างไร โดยมีตัวเลือกให้นักเรียนเลือกตอบ 3 ตัวเลือก และกำหนดลักษณะการให้คะแนนในแต่ละข้อมีน้ำหนักเป็น 0, 1 และ 2 โดยใช้หลัก ดังนี้

ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการพัฒนาจิตสาธารณะของตนในระดับต่ำ

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการพัฒนาจิตสาธารณะของตนเองในระดับปานกลาง

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการพัฒนาจิตสาธารณะตนเองในระดับสูง

5.4 ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาความครอบคลุมของข้อคำถามและความสอดคล้องตามนิยามศัพท์เฉพาะ

5.5 ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index Of Congruence) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67-1.00

5.6. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product moment correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจ (r)อยู่ระหว่าง.22 -.53 โดยคัดไว้องค์ประกอบที่ 1 จำนวน 13 ข้อ องค์ประกอบที่ 2 จำนวน 12 ข้อ และองค์ประกอบที่ 3 จำนวน 9 ข้อ รวม 34 ข้อ

5.7 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ไปทดลองใช้(try out)กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คนแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .989

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนจากแบบทดสอบ

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนจากแบบทดสอบซึ่งมีจำนวน 34 ข้อแต่ละข้อคะแนนอยู่ในระดับจิตสาธารณะ 0-2 ดังนั้น คะแนนจากแบบทดสอบทั้งฉบับอยู่ในช่วงคะแนน 0-68 จึงกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนจากแบบทดสอบ

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนจากแบบทดสอบ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	45.34 – 68.00	หมายถึง	มีจิตสาธารณะในระดับสูง
ค่าเฉลี่ย	22.68 – 45.33	หมายถึง	มีจิตสาธารณะในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	0.00 – 22.67	หมายถึง	มีจิตสาธารณะในระดับต่ำ

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ การถือเป็นหน้าที่และการเคารพสิทธิ์กระทำของตนเอง

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนในด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ การถือเป็นหน้าที่และการเคารพสิทธิ์การกระทำของตนเอง โดยให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้ในแต่ละข้อแล้วเลือกคำตอบตามความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนที่สุด แบบทดสอบฉบับนี้เป็นเพียงความจริงของนักเรียนเท่านั้น คำตอบของนักเรียนจะเก็บไว้เป็นความลับที่สุด

2. วิธีการตอบแบบทดสอบ เมื่อนักเรียนอ่านสถานการณ์ในแต่ละข้อแล้วให้พิจารณาคำตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงตามตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบเพียงข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น

ตัวอย่างแบบทดสอบ

1) อ้อยได้รับโทรศัพท์จากเพื่อนที่อยู่จังหวัดราชบุรีให้ไปรับลิ้นจี่ที่ฝากไว้ที่บ้านของกุสุมาที่อยู่โรงเรียนเดียวกัน 1 ลัง และกุสุมาชอบกินลิ้นจี่มาก ถ้านักเรียนเป็นอ้อยนักเรียนจะทำอย่างไร

1. ขอบคุณกุสุมาแล้วก็ยกลังลิ้นจี่กลับบ้าน (0)
2. ถามกุสุมาว่าจะเอาลิ้นจี่ไว้รับประทานบ้างไหม (1)
3. แบ่งลิ้นจี่ไว้ให้กุสุมาทาน 1 ถุง (2)

2) รุ่งรัตน์มาโรงเรียนแต่เช้า เมื่อมาถึงโรงเรียนจึงนั่งอ่านหนังสืออยู่ที่ม้าหินอ่อน ขณะนั้นมุกดาและเพื่อน ๆ อีก 5 คนเดินเข้ามาหาให้รุ่งรัตน์ช่วยอธิบายวิชาภาษาอังกฤษที่พึ่งเรียน แต่มุกดาและเพื่อน ๆ ยังไม่เข้าใจ ถ้านักเรียนเป็นรุ่งรัตน์จะทำอย่างไร

1. รับอาสาช่วยอธิบายให้มุกดาฟังจนเข้าใจ เพื่อจะได้ทำเองได้ (2)
2. นั่งอ่านหนังสือต่อไปโดยไม่สนใจมุกดา (0)
3. อ่านหนังสือเสร็จแล้วจึงอธิบายให้ (1)

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้ง(repeated measure design) (องอาจ นัยพัฒน์. 2548: 270) มีลักษณะการทดลองดังนี้

กลุ่ม	Pre - test	**ทดลอง**	Post – test$_1$	Post – test$_2$
E	O	X	O_1	O_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

เมื่อ X แทน การทดลองโดยใช้แบบสถานการณ์จำลอง

E แทน กลุ่มทดลอง

O แทน การสอบก่อนที่จะทำการทดลอง (Pre – test)

O_1 แทน การสอบหลังทำการทดลอง (Post – test$_1$)

O_2 แทน การสอบภายหลังทำการทดลองห่างจากครั้งแรก 1 สัปดาห์ (Post – test$_2$)

วิธีดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกนักเรียนระดับชั้นประถมปีที่ 5 จำนวน 40 คน มาเป็นกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2. กำหนดระยะเวลาในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา 6 สัปดาห์ ๆ 2 ครั้ง รวมจำนวน 12 ครั้ง

3. ดำเนินการพัฒนาจิตสาธารณะ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงรายละเอียดและขั้นตอน พร้อมทั้งข้อตกลงในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ดังนี้

3.1.1 แจ้งให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า เครื่องมือต่าง ๆ วิธีการใช้ และระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้

3.1.2 ทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับขอบข่ายพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนทั้ง 3 องค์ประกอบว่ามีรายละเอียดพฤติกรรมจิตสาธารณะอย่างไรบ้าง มีแนวในการปฏิบัติตนอย่างไรรวมทั้งผลดีจากการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นและผลเสียหากไม่ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น

3.1.3 กำหนดข้อตกลงและชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติในขณะที่ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและหลังที่ทดลองในแต่ละครั้ง ได้แก่

- วิธีการจัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนตามหลักเกณฑ์และรายละเอียดพฤติกรรมที่กำหนด โดยใช้บันทึกที่กำหนดให้อย่างเป็นขั้นตอน และการส่งผลการบันทึกตามกำหนดเวลา

- วิธีการสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนนักเรียน การปฏิบัติตนและการรายงานผลการสังเกตตามแบบสังเกตที่กำหนดให้

- การเข้าร่วมสถานการณ์จำลองและปฏิบัติตนตามข้อตกลงของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่กำหนดในการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

3.1.4 ชี้แจงวิธีการจัดทำแฟ้มสะสมงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ในแต่ละสัปดาห์ รวมทั้งกำหนดระยะเวลาในการส่งผลงานแต่ละครั้งให้นักเรียนทราบ

3.1.5 ชี้แจงให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทั้ง 3 องค์ประกอบ และเกณฑ์การประเมินผลงานของนักเรียนจากแฟ้มสะสมงาน

3.2 พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โดยการใช้สถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรมที่ใช้ทดลองจำนวน 12 ครั้ง ควบคู่ไปกับการใช้เครื่องมือในการประเมินผลจากสภาพจริงโดยอาจารย์ประจำชั้นและเพื่อนนักเรียนร่วมกันใช้เครื่องมือเช่นแบบสังเกตที่1 2 และ3 และแบบบันทึกพฤติกรรม

3.3 ประเมินผลจากเครื่องมือต่างๆ เพื่อให้ทราบสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนในทุกวันที่มีการทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลองและเครื่องมือตามที่ผู้วิจัยกำหนด โดยมีอาจารย์ประจำชั้นเข้าร่วมพิจารณาเพื่อนำข้อมูลไปสรุปผลการพัฒนาจิตสาธารณะ

3.4 ให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของเพื่อน 1 คน หลังจากทำการทดลองไปแล้วและให้นักเรียนบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะของตนเองในแบบบันทึกพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเป็นการประเมินผลตนเอง โดยมีเพื่อนและครูเป็นผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นในแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนทุกคน

3.5 เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยนำผลการประเมินจากแบบสังเกตของนักเรียนแจ้งให้นักเรียนทราบถึงข้อบกพร่องและข้อควรแก้ไขต่าง ๆ พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไขที่ดีขึ้นและให้ปรับปรุงแล้วรายงานผลให้ทราบอีกครั้ง

3.6 นักเรียนจัดทำแฟ้มสะสมงานที่เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับจิตสาธารณะหลังจากการทดลองการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองจนครบ 12 ครั้ง ตามที่ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนดำเนินการ

3.7 ดำเนินการทดลองตามโปรแกรมสถานการณ์จำลองตามขั้นตอนที่กำหนด ไปจนครบสัปดาห์สุดท้าย แล้วประเมินผลงานของนักเรียนได้แก่ แบบสังเกต แฟ้มสะสมงานโดยใช้เกณฑ์ตามที่ผู้วิจัยกำหนดเพื่อเป็นการนำเสนอผลงานเป็นข้อมูลย้อนกลับให้นักเรียนทราบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนและแจ้งผลให้คุณครูประจำชั้นทราบต่อไป(ผลปรากฏตามภาคผนวก ง)

ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็นก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. ทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดสอบเอง ใช้เวลาในการทดสอบ 30 นาที

2. ดำเนินการทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลอง ใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ๆละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผสานกับเครื่องมือการประเมินจากสภาพจริง

3. ทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) และทดสอบหลังทดลอง 1 สัปดาห์โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง ใช้เวลาในการทดสอบ 30 นาที

4. นำแบบทดสอบที่นักเรียนตอบมาตรวจให้คะแนน ซึ่งมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ถ้ามีพฤติกรรมจิตสาธารณะระดับสูง จะได้ 2 คะแนน

ถ้ามีพฤติกรรมจิตสาธารณะระดับปานกลาง จะได้ 1 คะแนน

ถ้าพฤติกรรมจิตสาธารณะระดับต่ำ จะได้ 0 คะแนน

5. นำผลการตรวจให้คะแนนเพื่อไปวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการประเมินในระหว่างทดลองโดยใช้วิธีการสังเกตการสัมภาษณ์ การสนทนากับนักเรียนและอาจารย์ประจำชั้นที่เกี่ยวข้อง ตามสภาพที่เป็นจริงสะท้อน

ผลการจัดกิจกรรม รวมทั้งปัญหาอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมแล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย(inductive Content analysis) เพื่อการตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์โดยผสานกับเครื่องมือการประเมินจากสภาพจริง ได้แก่

2.1 ทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์

2.2 หาค่าสถิติพื้นฐานคะแนนจิตสาธารณะ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสาธารณะ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ(One - way analysis of variance : repeated measures) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 260-261) เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนยังมีความคงทนในการพัฒนาจิตสาธารณะ เมื่อผ่านไป 1 สัปดาห์ ถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็จะเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้สถิติ t-test for dependent samples

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ มีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน คนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ใช้สูตรของโรวิเนียลและแฮมเบิลตัน (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539: 249)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับนิยามปฏิบัติการ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตร Pearson Product moment correlation เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total corelation)(ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539: 210)

$$r_{tt} = \frac{N\Sigma XY - (\Sigma X)(\Sigma Y)}{\sqrt{\left[N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2\right]\left[N\Sigma Y - (\Sigma Y)^2\right]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนคู่ที่ต้องการ

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ 1

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ 2

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนนแต่ละชุด

$(\sum X)(\sum X)$ แทน ผลคูณของคะแนนรวมในแต่ละชุด

N แทน จำนวนตัวอย่างประชากร

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (ของคอนบัค) (ล้วน สายยศ ; และอังคณา สายยศ. 2539: 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตและแบบประเมินผล โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 340)

$$r_{xy} = \frac{N\Sigma XY - (\Sigma X)(\Sigma Y)}{\sqrt{\left[N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2\right]\left[N\Sigma Y - (\Sigma Y)^2\right]}}$$

r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

$\sum X$ แทน ผลรวมจากคะแนนของผู้สังเกตหรือผู้ประเมินคนที่ 1

$\sum Y$ แทน ผลรวมจากคะแนนของผู้สังเกตหรือผู้ประเมินคนที่ 2

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนนแต่ละชุด

$\sum Y^2$ แทน ผลคูณของคะแนนรวมในแต่ละชุด

N แทน จำนวนตัวอย่างประชากร

3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ทดลอง

3.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนการทดลองหลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One-way analysis of variance:repeated measures)โดยใช้สูตร(ชูศรี วงศ์รัตนะ.2541:260-261)

$$F = \frac{MS_{treat}}{MS_{res}}$$

F แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ

MS_{treat} แทน ค่าความแปรปรวนของสิ่งทดลอง

MS_{res} แทน ค่าความแปรปรวนของส่วนที่เหลือ(ความคลาดเคลื่อน)ของคะแนน

เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยความสำคัญทางสถิติ เปรียบเทียบความแตกต่างก่อนทดลองหลังทดลองและหลังทดลอง 1 สัปดาห์ โดยใช้สถิติ (t – test for dependent samples)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\overline{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ
MS_{treat}	แทน	ค่าความแปรปรวนของสิ่งทดลอง
MS_{res}	แทน	ค่าความแปรปรวนของส่วนที่เหลือ
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณ

2.1 การวิเคราะห์คะแนนจิตสาธารณะโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของจิตสาธารณะก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์

2.2.1 การเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะระหว่างก่อน หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์

2.2.2 การเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนจิตสาธารณะระหว่างหลังทดลองและหลังทดลอง 1 สัปดาห์ **ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโดยการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง โดยแบ่งการประเมินผลออกเป็น 3 ระยะได้แก่ ก่อนทดลองและระหว่างทดลอง หลังทดลองและหลังทดลอง 1 สัปดาห์ โดยใช้ระยะเวลาการทดลอง 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เริ่มทดลองวันที่ 18 กรกฎาคม 2549 และสิ้นสุดการทดลองวันที่ 23 สิงหาคม 2549 มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ขั้นก่อนทดลองและระหว่างทดลอง

ผู้วิจัยใช้การสังเกตสภาพการเรียนการสอนโดยทั่ว ๆ ไปของนักเรียนในขณะที่คุณครูกำลังสอน นักเรียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจเรียน มีนักเรียนบางคนนำการบ้านชั่วโมงอื่นขึ้นมาทำ บางคนนำงานอื่นขึ้นมาทำ มีคุยกันบ้าง หลังการหมดชั่วโมงหัวหน้าห้องต้องบอกว่าวันนี้เวรใครออกมาลบกระดานเพื่อเตรียมเรียนในวิชาชั่วโมงต่อไป ในช่วงพักกลางวันนักเรียนบางคนหยิบหนังสือล่วงเวลามาอ่านแล้วไม่เก็บไว้ที่เดิมวางทิ้งไว้ที่มุมห้อง นักเรียนบางคนเข้าห้องสมุดเลือกหยิบหนังสือที่ต้องการออกมาหลายเล่มใช้เพียงบางเล่มที่ไม่ได้ใช้ก็ไม่เก็บไว้ที่เดิม มีนักเรียนบางคนนำหนังสือของห้องไปใช้ที่บ้านแล้วไม่นำกลับมาคืนที่เดิม นักเรียนบางคนเอาอุปกรณ์กีฬากลับไปเล่นที่บ้านก็มี นักเรียนบางคนที่ทำความสะอาดห้องเรียนหยิบอุปกรณ์ของใช้เช่นไม้กวาด ที่โกยขยะ ไม้ถูพื้น นำออกมาใช้แล้วไม่นำไปไว้ที่เดิม ซึ่งบางเรื่องได้ทราบจากการพูดคุยและสัมภาษณ์คุณครูประจำชั้นและจากการพูดคุยกับหัวหน้านักเรียน จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของนักเรียนดังกล่าวสะท้อนถึงการมีจิตสาธารณะของนักเรียนในห้องมากน้อยแตกต่างกันของแต่ละคน ดังนั้นควรที่จะยังต้องส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะมากขึ้นกว่าเดิม จึงเห็นควรที่ทางโรงเรียนหรือคุณครูประจำชั้นจำเป็นต้องมีการปลูกฝังดูแลเอาใจใส่ให้นักเรียนมีจิตสาธารณะและให้นักเรียนเห็นความสำคัญรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของห้องเรียนมากขึ้น

จากสภาพที่เกิดขึ้นผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนของชาติ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนที่อยู่ในวัยนี้ควรได้รับการปลูกฝังและพัฒนาจิตสาธารณะที่กระบวนการทางปัญญาเพื่อส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพราะการเปลี่ยนแปลงที่กระบวนการทางปัญญาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงแล้ว ทำให้เกิดความคงทนของพฤติกรรมมากกว่าการพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรง ตามคำกล่าวของแมนดูรา ดังนั้นในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเพราะเด็กจะมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมเพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ดัดง่าย” การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กทั้งร่างการและจิตใจตามคำกล่าวของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้สถานการณ์

จำลองเป็นเครื่องมือเพื่อเร้าให้เกิดการปลูกฝังจิตสาธารณะให้นักเรียน ทั้งนี้ในการทดลองจะต้องควบคู่ไปกับเครื่องมือต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงสภาพที่แท้จริงของนักเรียน

ก่อนดำเนินการทดลองผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ในขณะที่ผู้วิจัยดำเนินการทดลองนักเรียน ผู้วิจัยใช้การสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง หลังทดลองและหลังทดลอง 1 สัปดาห์ ในการทดลองด้วยการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยใช้กิจกรรมการประกอบรูปหัวใจของใครแล้วให้เขียนชื่อเพื่อนสนิทลงบนรูปหัวใจและบรรยายลักษณะของเพื่อนที่เขียนไว้ที่รูปหัวใจดังกล่าว นักเรียนทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน ในขณะที่ทำกิจกรรมผู้วิจัยสังเกตเห็นการแบ่งปันอุปกรณ์ของใช้ที่เป็นของห้องให้กับเพื่อนได้ใช้บ้างและเมื่อใช้เสร็จแล้วนักเรียนบางคนนำของใช้และอุปกรณ์ของห้องมาเก็บไว้ที่เดิมและเมื่อทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้สรุปสิ่งที่สะท้อนถึงพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน 6 ตัวชี้วัด และให้นักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่สะท้อนพฤติกรรมจิตสาธารณะในกิจกรรมดังกล่าวต่อไปอีกครั้งจึงพบว่านักเรียนในห้องเริ่มเข้าใจในเนื้อหาของพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ในระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองในครั้งที่ 2 - 11 เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของนักเรียนทำให้นักเรียนมีความเข้าใจจิตสาธารณะมากยิ่งขึ้น ก่อนดำเนินการทดลองในแต่ละครั้งผู้วิจัยอธิบายจุดประสงค์และเล่าเรื่องย่อในแต่ละบทให้นักเรียนเข้าใจพฤติกรรมที่สะท้อนจิตสาธารณะ พร้อมทั้งนำเครื่องมือมาประกอบในขณะที่ดำเนินการวิจัยได้แก่ แบบสังเกต แบบบันทึก เป็นต้น แจกให้นักเรียน จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนอาสามาแสดงบทบาทตามบทละครที่กำหนดนักเรียนทุกคนสนุกสนานให้ความสนใจในกิจกรรม บางครั้งนักเรียนอาสามาแสดงบทบาทตามบทบาทในเนื้อเรื่องจำนวนมากเกินบทบาทที่กำหนด หลังจากการแสดงสถานการณ์จบลงในแต่ละฉากผู้วิจัยได้ซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่เพื่อนแสดงบทบาทเมื่อนักเรียนอธิบายว่ากิจกรรมที่แสดงสะท้อนจิตสาธารณะด้านใดผู้วิจัยก็สรุปประเด็นที่สำคัญให้นักเรียนฟังเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมจิตสาธารณะ และเมื่อจบแต่ละครั้งผู้วิจัยแบ่งกลุ่มให้นักเรียนอภิปรายและสรุปผลพฤติกรรมจิตสาธารณะ เมื่อสิ้นสุดการทดลองโดยการใช้สถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยได้พูดคุยสอบถามสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้นเพื่อสืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน หลังจากดำเนินการทดลองสิ้นสุดแล้วจากคำสัมภาษณ์ของอาจารย์ประจำชั้น สะท้อนมาจากคำกล่าว

นอกจากนี้ในระหว่างการทดลองผู้วิจัยได้พูดคุยและสัมภาษณ์นักเรียนหลายคนและนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องเรียนจากคำกล่าวที่ว่า

“เพื่อน ๆ ในห้องเริ่มมีความเข้าใจในพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้านมากขึ้นและนักเรียนทุกคนได้รับความสนุกสนานในการทดลองและการได้ใช้เครื่องมือดังกล่าวในขณะที่ดำเนินการทดลอง และหลังทดลอง นักเรียนจะคอยเตือนเพื่อน เช่นนำหนังสือของห้องเรียนมาใช้แล้วเก็บเข้าไว้ที่

เดิมเมื่อเรียนจบชั่วโมง เก็บอุปกรณ์กีฬาไว้ที่เดิมเมื่อเล่นเสร็จแล้ว อีกทั้งในชั่วโมงวิชาพละนักเรียนนำอุปกรณ์ออกมาเล่นแล้วก็เก็บไว้ที่เดิมให้เรียบร้อยไม่ทิ้งของไว้ในสนาม เพื่อนบางคนที่เคยนำของส่วนรวมของห้องเรียนกลับไปใช้ที่บ้านก็ไม่ปรากฏให้เห็นอีก"

(สัมภาษณ์ : วันที่ 24 สิงหาคม 2549)

1.2 หลังทดลองและหลังการทดลอง 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับการวัดจิตสาธารณะครั้งแรก ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาในขณะที่ทำการทดลองโดยการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้านและเห็นความสำคัญในการมีมากขึ้นเป็นลำดับทั้งในขณะที่ทดลองและจบการทดลองในแต่ละครั้ง พบว่านักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะกระตือรือร้นที่จะมีพฤติกรรมจิตสาธารณะ ซึ่งเห็นได้จากพฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากเช่นใช้อุปกรณ์และหนังสือของห้องเสร็จแล้วเก็บไว้ที่เดิม เก็บแก้วน้ำไว้ที่เดิมเมื่อใช้เสร็จแล้ว เวรรักษาความสะอาดเมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้วเก็บอุปกรณ์ไว้ที่เดิมและก่อนออกจากห้องก็ได้ช่วยปิดไฟประตู หน้าต่างเรียบร้อย เป็นต้น

จากพฤติกรรมดังกล่าว ของนักเรียนแสดงถึงการมีจิตสาธารณะที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังโดยการใช้สถานการณ์จำลองควบคู่การใช้เครื่องมือต่าง ๆ มาประเมินเพื่อให้เห็นสภาพที่แท้จริงของนักเรียนประกอบกับ ผู้วิจัยได้สอบถามและสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้นว่านักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรบ้างกับจิตสาธารณะและคิดว่าประโยชน์ที่ได้รับและให้นักเรียนช่วยสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนอีก 1 สัปดาห์

จากคำกล่าวของครูประจำชั้นว่านักเรียนมีความเข้าใจพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้านและ 6 ตัวชี้วัด ตามที่กำหนดและจากการสังเกตพบว่านักเรียนมีการรับอาสาในการทำกิจกรรมมากขึ้น นักเรียนช่วยดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมของห้องและของโรงเรียนมากขึ้น นักเรียนบางคนที่มีพฤติกรรมใช้ของส่วนรวมแล้วไม่เก็บคืนที่เดิมก็มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนแบ่งปันของใช้ส่วนรวมให้แก่กันไม่เก็บไว้ใช้เป็นของส่วนตัว และไม่นำอุปกรณ์และหนังสือกลับไปใช้ที่บ้าน จากการสังเกตอาจารย์ประจำชั้น ผู้วิจัยพบว่าคุณครูมีความพึงพอใจในการแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นอย่างมากเพราะจิตสาธารณะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ให้มีพฤติกรรมจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณ

2.1 การวิเคราะห์คะแนนจิตสาธารณะโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจิตสาธารณะของนักเรียน มาจากแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนการทดลอง สิ้นสุดการทดลอง และหลังการทดลองการทำกิจกรรมอีกหนึ่งสัปดาห์ มาวิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยแบ่งตามองค์ประกอบพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐาน คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตสาธารณะของนักเรียน

จิตสาธารณะ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลองในสัปดาห์สุดท้าย		หลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์	
	$\overline{X}$	S	$\overline{X}$	S	$\overline{X}$	S
ด้านที่ 1(11ข้อ)	24.03	1.89	24.23	1.42	24.55	1.18
ด้านที่ 2(11ข้อ)	21.98	2.07	22.18	1.26	22.38	1.18
ด้านที่ 3(12ข้อ)	15.85	2.13	16.90	1.50	17.15	.90
รวม	61.85	.78	63.30	.46	64.08	.33

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์ แยกตามองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน โดยรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นระดับหนึ่ง ในระหว่างการใช้สถานการณ์จำลองควบคู่ไปกับการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินผลจากสภาพจริง

2.2 การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนจิตสาธารณะที่ได้จากแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะทั้งก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลองอีกหนึ่งสัปดาห์ มาวิเคราะห์โดยรวมองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของจิตสาธารณะ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ผลปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมจิตสาธารณะ

องค์ประกอบที่	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านหลีกเลี่ยงทำให้เกิดความเสียหาย	สิ่งทดลอง	5.617	2	2.808	1.360	.263
	ระหว่างนักเรียน	110.860	39	2.841		
	ความคลาดเคลื่อน	161.050	78	2.065		
	รวมทั้งหมด	277.539	119			
2. ด้านถือเป็นหน้าที่ที่มีส่วนร่วม	สิ่งทดลอง	3.200	2	1.600	.748	.477
	ระหว่างนักเรียน	133.325	39	3.419		
	ความคลาดเคลื่อน	166.800	78	2.138		
	รวมทั้งหมด	303.325	119			
3. ด้านเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	สิ่งทดลอง	38.067	2	19.033	12.732**	.000
	ระหว่างนักเรียน	143.200	39	3.672		
	ความคลาดเคลื่อน	116.600	78	1.495		
	รวมทั้งหมด	297.867	119			
รวม	สิ่งทดลอง	102.050	2	51.025	5.433**	.006
	ระหว่างนักเรียน	717.658	39	18.401		
	ความคลาดเคลื่อน	732.617	78	9.393		
	รวมทั้งหมด	1552.33	119			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า คะแนนจิตสาธารณะโดยรวม ของการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะโดยรวม ของการวัดในแต่ละครั้งมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงต่อไป

พิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 3 คะแนนจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง

และหลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงได้ดำเนินการเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้สถิติ t – test for dependent samples

ส่วนองค์ประกอบที่ 1 คะแนนจิตสาธารณะด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม ในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์และองค์ประกอบที่ 2 คะแนนจิตสาธารณะด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม ในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์ มีคะแนนไม่แตกต่างกัน

2.2.1 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์

เมื่อพบว่าคะแนนจิตสาธารณะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าคะแนนจิตสาธารณะในช่วงใดมีความแตกต่างกัน จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมในแต่ละครั้งโดยใช้สถิติ t-test for dependent samples ผลปรากฏดังตาราง 4-5

ตาราง 4 การเปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะก่อนทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ (N= 40)

การทดลอง	N	$\overline{X}$	S	t	p
ก่อนทำการทดลอง	40	62.03	4.18	2.05*	0.05
หลังทำทดลอง	40	63.25	2.88		
หลังทำการทดลอง	40	63.25	2.88	3.24*	0.00
หลังทำการทดลองหนึ่งสัปดาห์	40	64.38	1.69		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์โดยรวม พบว่าคะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ

2.2.2 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

เมื่อพบว่าคะแนนจิตสาธารณะ ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าคะแนนจิตสาธารณะในช่วงใดมีความแตกต่างกัน จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะในแต่ละช่วงโดยใช้สถิติ t-test for dependent samples ผลปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะ ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ (N= 40)

การทดลอง	N	$\overline{X}$	S	t	p
ก่อนการทดลอง	40	15.60	2.20	3.49*	0.00
หลังการทดลอง	40	16.63	1.19		
หลังการทดลอง	40	16.63	1.19	2.33*	0.03
หลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์	40	17.05	0.93		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและหลังการทดลอง 1 สัปดาห์โดยรวม พบว่าคะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ตามลำดับ

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง สรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตโดยการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลองและหลังทดลอง 1 สัปดาห์

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงและหลังการทดลอง 1 สัปดาห์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิธ สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 3 ห้องเรียนๆ ละ 40 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิธ สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม(Cluster Random Sampling) โดยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

1. ตัวแปรทดลองได้แก่ การใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสาธารณะ ประกอบด้วย

2.1 ด้านหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหาย

2.2 ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

2.3 ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง มีจำนวน 12 เรื่อง ประกอบด้วย

เรื่องที่ 1 มาทำความรู้จักเพื่อนกันเถอะ

เรื่องที่ 2 ร่วมแรงร่วมใจ

เรื่องที่ 3 ไม่เห็นแก่ตัว

เรื่องที่ 4 ต่างจิตต่างใจ

เรื่องที่ 5 ระเบียบวินัย

เรื่องที่ 6 เพื่อนช่วยเพื่อน

เรื่องที่ 7 ความซื่อสัตย์

เรื่องที่ 8 ทำตนให้เป็นที่รักของเพื่อน

เรื่องที่ 9 การฝึกประชาธิปไตย

เรื่องที่ 10 คำแนะนำของเพื่อน

เรื่องที่ 11 คุณค่าของชีวิต

เรื่องที่ 12 หัวใจของฉัน

2. แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

3. แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ

4. แบบประเมินแฟ้มสะสมงาน

5. แบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ

วิธีการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการทดลอง

2. การสอบก่อนการทดลอง

3. การดำเนินการทดลอง

4. การทดสอบหลังการทดลอง

ขั้นที่ 1 การเตรียมการทดลอง เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้วางแผนจัดเตรียมสิ่งต่างๆ เพื่อให้พร้อมสำหรับการทดลอง ดังนี้

1.1ประชุมชี้แจงอาจารย์ประจำห้องเพื่อซักซ้อมความเข้าใจก่อนทำการทดลอง เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1.2 กำหนดระยะเวลาในการทดลอง โดยใช้เวลาในการทดลอง 12 ครั้ง

ขั้นที่ 2 การทดสอบก่อนการทดลอง เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ความสำคัญในการทดลอง และผู้วิจัยได้มีการวัดพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของนักเรียนในกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นที่ 3 การดำเนินการทดลอง เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลอง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โดยใช้เวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันอังคารและวันพฤหัส รวม 12 ครั้ง ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2549 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.ขั้นนำผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตรงกันใน กิจกรรมโดยประกอบด้วยผู้แสดงบทบาทและผู้สังเกตการณ์

2.ขั้นดำเนินกิจกรรมของนักเรียนตามสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยกำหนดให้

3.ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล การวิเคราะห์เรื่องราวตามบทบาทสถานการณ์จำลองและแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นต่อไปนี้

3.1นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับการกระทำของตัวละครที่ตนเองได้แสดงและการสังเกตที่เพื่อนแสดง

3.2พฤติกรรมของตัวละครสะท้อนให้เห็นอย่างไรบ้างผลการกระทำพฤติกรรมของตัวละครเป็นอย่างไร

3.3 ถ้านักเรียนเป็นตัวละครนั้นๆ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร

3.4ให้นักเรียนสังเกตการแสดงของเพื่อนแสดงความคิดเห็นต่อการกระทำของตัวละคร

3.5ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับเรื่องการใช้สาธารณสมบัติร่วมกับผู้อื่น

3.6ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและช่วยกันสรุปพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมที่ควรจะกระทำ พร้อมกับช่วยกันเสนอวิธีการที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ขั้นสรุปผล ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นตามบทบาทในกิจกรรมสถานการณ์จำลองที่กำหนดพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 4 การทดสอบหลังการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยได้มีการวัดพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของนักเรียนหลังการทดลอง และมีการทดลองอีกครั้งโดยเว้นระยะเมื่อทำการทดสอบครั้งสุดท้ายเป็นเวลา 1 สัปดาห์

2. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการจัดทำแฟ้มสะสมงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารหลักฐานต่างๆ ในแต่ละสัปดาห์ รวมทั้งกำหนดระยะเวลาในการส่งผลงานแต่ละครั้งให้นักเรียนทราบ

3. ประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกวันที่มีการเรียนการสอนโดยอาจารย์ประจำวิชาและเพื่อนโดยใช้แบบสังเกตที่กำหนด เพื่อนำข้อมูลไปสรุปผลการพัฒนาจิตสาธารณะ

4. เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์ผู้วิจัยนำผลการประเมินจากแบบสังเกตและการทำ กิจกรรมต่างๆ แจ้งให้นักเรียนทราบถึงข้อบกพร่องและข้อควรแก้ไขต่างๆ พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไขที่ดีขึ้นและให้ปรับปรุงแล้วรายงานผลให้ทราบอีกครั้ง ประเมินด้วยขั้นตอนและวิธีการเดิม ในสัปดาห์ต่อไป

5. นักเรียนสร้างแฟ้มสะสมงานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานจากการดำเนินกิจกรรมและจากการประเมินที่ได้รับในแต่ละสัปดาห์และให้นักเรียนเลือกชิ้นงานที่คิดว่ามีจิตสาธารณะมากที่สุด 3 ชิ้น พร้อมทั้งแสดงเหตุผลความคิดเห็นต่อผลงานที่เลือก

6. เนินกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะตามลำดับขั้นตอนที่กล่าวมาในข้างต้น ไปจนครบสัปดาห์สุดท้ายแล้วประเมินผลและนำเสนอผลงานทั้งหมดของนักเรียนอีกครั้ง

ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดจิตสาธารณะที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดสอบเอง ใช้เวลาในการทดสอบ 30 นาที

2. ดำเนินการทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลอง ใช้เวลาในการทดลอง 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์

3. ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Post - test 1) หลังจากการทดลองสิ้นสุดลง โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

4. ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Pos t- test 2) หลังจากการทดลองสิ้นสุดลง 1 สัปดาห์ โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

5. นำกระดาษคำตอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนน

6. นำผลการตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการประเมินในระหว่างทดลองโดยใช้วิธีการสังเกตการสัมภาษณ์ การสนทนากับนักเรียนและอาจารย์ประจำชั้นที่เกี่ยวข้อง ตามสภาพที่เป็นจริงสะท้อนผลการจัดกิจกรรม รวมทั้งปัญหาอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมแล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย (inductive Content analysis) เพื่อการตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่

2.1 ทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์

2.2 หาค่าสถิติพื้นฐานคะแนนจิตสาธารณะ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสาธารณะก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ(One-way analysis of variance : repeated measures) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 260 -261) เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนยังมีความคงทนในการพัฒนาจิตสาธารณะเมื่อผ่านไป 1 สัปดาห์ ถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็จะเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้สถิติ t - test for dependent samples

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยรวมในทุกองค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่จะสามารถทำได้และด้านการ

เคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ในช่วงก่อนทดลอง หลังทดลองและหลังทดลอง 1 สัปดาห์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนจิตสาธารณะโดยรวม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนจิตสาธารณะของการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ โดยแยกตามองค์ประกอบ พบว่า

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสาธารณะ ในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสาธารณะ ในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสาธารณะ ในช่วงก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์ สูงขึ้นในทุกช่วงของการเปรียบเทียบ

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

1. ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง มีการปฏิบัติและลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามเทคนิคสอดคล้องกับคำกล่าวของสำเริง เวชสุนทร (2533:18-19)ที่กล่าวว่า สถานการณ์จำลองเป็นการเลียนแบบสถานการณ์หรือสภาพที่เป็นจริงหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็นจริงในสังคมมากที่สุด แล้วให้นักเรียนได้ปฏิบัติ แสดงความคิดเห็นเสมือนเขาอยู่ใน

เหตุการณ์จริง ๆ โดยนักเรียนได้แสดงบทบาท และสามารถคิดแก้ปัญหา ตัดสินใจจากสถานการณ์จำลองที่กำลังเผชิญอยู่ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของนักเรียนและให้ผู้แสดงอาสาสมัครมาแสดงบทบาทตามที่กำหนด ผู้แสดงได้ศึกษาเอกสารและแสดงบทบาทตามที่กำหนดในสถานการณ์จำลอง จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์ อภิปราย แสดงความคิดเห็น และสรุปผลการแสดงตามบทบาท ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กล้าพูด กล้าแสดงออก รวมทั้งยอมรับฟังความคิดเห็น ของเพื่อน ผู้วิจัย และคุณครูประจำชั้น ซึ่งสอดคล้องกับชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545 : 88) และบุญทัน อยู่ชมบุญ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือประเมินตามสภาพจริงควบคู่ไปกับการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตามสภาพที่เป็นจริง ในขณะที่นักเรียนแสดงสถานการณ์จำลอง และการเข้าร่วมกิจกรรมหลังจากการแสดงสถานการณ์จำลองเสร็จสิ้นแล้ว จะเห็นได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของบุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2544 :126) ที่กล่าวว่าประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการประเมินจากผู้สอนมอบหมายงานให้ ผู้เรียนทำตามกำหนดที่ได้รับมอบหมายให้ทำมักจะมีลักษณะแตกต่างกันตั้งแต่ข้อสอบเขียนตอบ และปฏิบัติตามสภาพเหตุการณ์ในชีวิตจริง แม้จะไม่สามารถคาดคะเนสถานการณ์จริงที่นักเรียนจะนำผลการเรียนรู้ไปใช้ได้แน่ชัดก็ตาม แต่สามารถดำเนินการประเมินการปฏิบัติที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ของชีวิตจริงได้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของณัฐธยา สงคราม (2547 : 98) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมประกอบเทคนิคประเมินจากสภาพจริง พบว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้กิจกรรมประกอบเทคนิคประเมินจากสภาพจริง มีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้กิจกรรมตามแนวคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจันทรา พวงยอด(2543 : 70-71) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความรับผิดชอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1โรงเรียนพุทธจักรวิทยา โดยใช้กิจกรรมและเทคนิคประเมินจากสภาพจริง พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตน กฎ ระเบียบของนักเรียนสูงขึ้นทุกสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจากการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินจากสภาพจริง มีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินจากสภาพจริงหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ มีความคงทนของจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ. 01 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ มีความคงทนของจิตสาธารณะ จากการเปรียบเทียบผลการทดสอบ

ของคะแนนก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วง พบว่าการเปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ. 01 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาของการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง แสดงให้เห็นว่าจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถที่จะส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้จากการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง ทั้งนี้เนื่องจากการใช้สถานการณ์จำลองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนการทางปัญญาของนักเรียนด้วยการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการสังเกตแล้วส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนสูงขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคมของแบนดูรา (Bandura : 1986) โดยให้นักเรียนได้สังเกตการแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่ใกล้เคียงกับชีวิตความเป็นจริงเพื่อส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาจิตสาธารณะตามแนวคิดของแบนดูรา (Bandura : 1986) ที่เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญานั้นเกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกตที่ประกอบด้วยกระบวนการใส่ใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำและกระบวนการจูงใจ ดังนั้นในการพัฒนากระบวนการทางปัญญาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงทำให้เกิดความคงทนของพฤติกรรมมากกว่าการพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ (2547 : 2-3) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน พบว่านักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้นและมีความคงทนของจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัฒน์ ชุนชี(2546 : 39-40) ที่ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม พบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็ก และจากการศึกษาการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบของธรรมนันทิกา แจ้งสว่าง (2547 : บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนที่ใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบมีจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นจากงานวิจัยของมุทิตา หวังคิด (2547 : 59)ได้ศึกษาการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวมาแล้วนั้น ต่างก็ใช้กิจกรรมและให้นักเรียนมีโอกาสได้ปฏิบัติด้วยตนเอง มีการให้รางวัลเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมทำให้นักเรียนมีความชอบสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่ได้ใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงในการพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนจิตสาธารณะโดยรวม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนจิตสาธารณะของการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะโดยรวม ของการวัดในแต่ละครั้งมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วง พบว่า การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินจากสภาพจริงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลทำให้นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้น นั้นคือ การทำบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยมีเพื่อนและครูคอยแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ผลการปฏิบัติทุกสัปดาห์จากคะแนนแบบสังเกตที่ผู้วิจัยแจ้งให้ทราบในแต่ละช่วงและพัฒนาตนเองอย่างไรเพื่อให้มีผลการปฏิบัติที่ดีขึ้น และมีการให้รางวัลชมเชยเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากแสดงพฤติกรรมนักเรียนจึงมีพัฒนาการจิตสาธารณะสูงขึ้น เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ โดยแยกตามองค์ประกอบ พบว่า

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสาธารณะ ในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสาธารณะ ในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสาธารณะ ในช่วงก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ในช่วงก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง

ในแต่ละช่วง พบว่า การเปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ในช่วงก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะในช่วงก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนเริ่มมีความคงทนของจิตสาธารณะในองค์ประกอบนี้แล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง สามารถใช้พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ดังนั้น จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้ที่สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะหรือพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ได้โดยมีข้อควรคำนึงถึงดังนี้

1.1 ในการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะหรือพฤติกรรมอื่น ๆ นั้น ผู้ที่สนใจควรมีความสามารถในการสร้างโปรแกรมสถานการณ์จำลองพร้อมกับเครื่องมือในการประเมินผลจากสภาพจริง และควรศึกษาขั้นตอนต่าง ๆ ในการสร้างเครื่องมือ เพื่อให้การประเมินผลสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด

1.2 ในการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้ได้ผลมากยิ่งขึ้น ผู้ที่ใช้ต้องมีความเข้าใจเรื่องหลักการปรับพฤติกรรมทางปัญญาสังคมเทคนิคการใช้เครื่องมือประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุด

1.3 ในการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนควรคำนึงถึงภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนในช่วงวัย ตลอดจนทักษะในการอ่านของนักเรียน การเข้าใจในความหมาย บทบาทในการสะท้อนพฤติกรรมจิตสาธารณะเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จิตสาธารณะอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมด้านอื่นโดยใช้เทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงของนักเรียน

2.2 ควรใช้ระยะเวลาในการพัฒนามากกว่านี้ เพื่อดูความคงทนของพฤติกรรมหลังจากที่ได้รับการพัฒนาจิตสาธารณะ

2.3 ควรมีการนำวิธีการที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนด้านอื่นๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่นการมีวินัยในตนเอง ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

2.4 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในระดับชั้นต่างๆ เช่น ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กนกรัตน์ พงษ์สมุทร. (2537). *การศึกษาเปรียบเทียบผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรตพิทยาพยัต* . ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2529). *การศึกษารายบุคคลเป็นรายกรณี.* กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กนิษฐา นิทัศน์พัฒนา และคณะ. (2541). จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). *คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521*. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2536). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา

_____. (2540). *กระบวนการพัฒนาแฟ้มแฟ้มสะสมงานของนักเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ* : กรมวิชาการกระทรวงฯ.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543 , มกราคม-มีนาคม). โรงเรียนสร้างคนมีจิตสาธารณะ. การศึกษา 2000. 65(3) : 17.

เกษม วัฒนชัย. (2548, 10 มีนาคม) การศึกษาพัฒนาสังคม แนะใช้ สมศ.-สทก. ปรับมาตรฐาน (*คมชัดลึก*) สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2548 , จาก http:// www.komchadluek.net

โกศล มีความดี. (2547). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ.* ปริญญานิพนธ์ วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

คนึงรัตน์ ลาโพธิ์. (2535). *ผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

จิตสำนึกเส้นทางสู่ประชาคม. (2542,กรกฎาคม-กันยายน). *สื่อพลัง*. 7(3) : 3-19.

จันทรา พวงยอด. (2543). *การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา โดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

จันภาวลักษณ์ สุรางคุปกุล. (2541). *ผลของสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยคริสเตียน จังหวัดนครปฐม*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

จิตฐิพร ศิริตานนท์. (2542). *การศึกษาผลของการประเมินด้วยพอตโฟลิโอที่มีต่อความรับผิดชอบเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

จรีวรรณ วัฒนะจิตพงศ์. (2537). *การเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านไร้พัฒนาอำเภอเทพสถิตย์ จังหวัดชัยภูมิ*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

ชัยวัฒน์ ถิระพันธ์. (2542). บทสัมภาษณ์. Chaos Theory กับจุดเปลี่ยนสังคมไทย, *สื่อพลัง*. 7 (3) : 21 – 33

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. (2540). *การศึกษาการพัฒนาแฟ้มสะสมงานในการประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

_____. (2545). *คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ และคณะ. (2540). *รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกและพฤติกรรมการรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพย์สินส่วนรวม* กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาชิวัฒน์ ศรีแก้ว. (2545). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9* (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ : บริษัทธนธัชการพิมพ์ จำกัด.

ชาญชัย ศรีไสยเพชร. (2525). *ทักษะและเทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ : พิทักษ์อักษร.

ชาย โพธิสิตา; และคณะ. (2540). *รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร*. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.

ณัฐธยาน์ สงคราม. (2547). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมประกอบเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมการวิจัยและพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารทางวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ดวงเดือน เทศวานิช. (2530). *หลักการสอนทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.

ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ.(2537). *การเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลอง และการใช้เทคนิคแม่แบบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง(เรือนเขียวสะอาด) กรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

ธรรมนันทิกา แจ้งสว่าง. (2547). *ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมุติกับตัวแบบ*. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

นภดล ภวนะวิเชียร. (2540).*การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์.*
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

นันทวัฒน์ ชุนชี. (2546). *การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. ปริญญานิพนธ์ วท.ม.(วิจัย-พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

นิติไทย นัมคณิสรณ์. 2537). *การเปรียบเทียบผลของการฝึกผ่อนคลายกล้ามเนื้อและการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความวิตกกังวลก่อนการแสดงของนักเรียนชั้นต้นปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2536). *สภาพเศรษฐกิจสังคมไทยยุคใหม่ จริยธรรมในการศึกษาสำหรับอนาคต*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.

เนาวะรัตน์ ถาวร. (2546). *ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียน*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

บุญทัน ภูบาล. (2549). *การใช้วีดีทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน*.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลและวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

บุญทัน อยู่ชมบุญ.(2533). *หลักการสอน*. เชียงราย : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงราย.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2539). *พอตโฟลิโอ : การประเมินนักเรียนแบบเบ็ดเสร็จ*. นิทรรศการวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ครั้งที่ 10. ประจำปี 2539 ณ อาคารวิจัยและการศึกษาต่อเนื่อง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
หน้า 17 – 36.

_____. (2545). *การวัดประเมินการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญสม หรรษาศิริพจน์. (2542,มกราคม). จิตสำนึก. *วารสารวิชาการสภาอาจารย์* สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 4(1): 71-73.

ประทีป จินงี่. (2540). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิเคราะห์และการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประไพ สมปราชญานันท์. (2545). *ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการพึ่งตนเองด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒารามในพระบรมราชินูปถัมภ์*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2541). *ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย*. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยา

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2539). *เอกสารชุดฝึกอบรมการเรียนรู้การทำวิจัยด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มุทิตา หวังคิด. (2547). *การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน*. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (พฤติกรรมศาสตร์-ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

มัลลิกา มัติโก. (2541). *จิตสำนึกทางสังคมของศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

รุ่งจิตร กองคำ. (2541). *การพัฒนาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย*. วิทยานิพนธ์ ศม. (การประถมศึกษา).เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ. (2547). *รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะการศึกษาระยะยาว*. เอกสารประกอบการประชุมสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ล้วน สายยศ ; และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก

วัชรีพร จับเกตุ. (2534). *ผลของสถานการณ์จำลองที่มีต่อความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอินทรัมพรรย์อนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ*. ปริญญานิพนธ์

กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัดสำเนา.

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์.(2537). *ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความวิตกกังวลในการฝึก ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยจิตเวชของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์สำนักการแพทย์กรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

วิริยา พันธ์คง. (2539). *การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน สันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2548). *การวิเคราะห์และบูรณาการแนวคิดทฤษฎีเพื่อการพัฒนา.*สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม2548, จาก http:// ednet.kku.ac.th.

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.)(2546,กันยายน). เพื่อสังคม. *วารสารการศึกษา.* 26(12) : 18-20.

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2547,พฤศจิกายน-ธันวาคม). *มศวพลวัต*. 1(1) : 2-3.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2541). *บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการศึกษาเพื่อความเป็นประชาสังคม. ASAHIL THAILAND JOURNAL 1Z1X* : 52-69.

ศิราณี อุปละ. (2541). *การพัฒนาจิตสำนึกและความสามารถในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้การสอนแบบโครงการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.

ศุภมาศ เพชรสมบัติ. (2540). *ผลของสถานการณ์จำลองควบคู่กับการเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. (2539, กรกฎาคม-กันยายน). การประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับ
สภาพจริงการใช้แฟ้มสะสมงาน, *สารพัฒนาหลักสูตร*. 15 (26).
สมนึก นนธิจันทร์. (2540). *การเรียนการสอนและการประเมินผลจากสภาพจริง โดยใช้แฟ้มสะสม
ผลงาน*. สุรินทร์ : รุ่งธนเกียรติออฟเซ็ท.
สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. (2525). *การเปรียบเทียบผลการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหน่วย "การทำมาหากิน" ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้สถานการณ์จำลอง*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา
สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2543). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สมพงษ์ สิงหะพล. (2542,มิถุนายน-ตุลาคม). ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่. *สีมาจารย์*. 13(27) : 15-16.

สยามรัฐ เรืองนาม. (2542). *ความรู้ทางการเมืองและการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความสำนึกเชิงสังคมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดการญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (สาขารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่องการปลูกฝังเด็กปฐมวัยให้รักสิ่งแวดล้อมด้วยแบบฝึกกิจกรรมการบ้านและการปฏิบัติจริง*. กรุงเทพฯ : สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
_____. (2545). *การวัดและการประเมินผลแนวใหม่* : เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
สุชาดา จักรพิสุทธิ์. (2544, กรกฎาคม). *จิตสำนึกสาธารณะ*. ศิลปวัฒนาธรรม. 22(9) : 22-23.
สุพิน บุญชูวงศ์. (2531). *หลักการสอนตรงตามหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2530*. กรุงเทพ ฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2544). *การออกแบบระบบการประเมินผลภายใน.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.

สุวิทย์ มูลคำ. (2541). *แฟ้มสะสมงาน.* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ที.พี.พรินทร์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.(2539). *การวัดและประเมินผลในชั้นเรียน กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521.* (ฉบับปรับปรุงพ.ศ.2533). เอกสารกองวิชาการ ลำดับที่ 15/2539 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2540). *การวัดและประเมินผลในสภาพที่แท้จริงของนักเรียน.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544).* กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพริ้นติ้ง.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2542). *วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤตเพื่อฟื้นฟูชาติ.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.* กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค

_____. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544).* กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์.

สำเริง เวชสุนทร. (2533. ธันวาคม). กิจกรรมสถานการณ์จำลองในวิทยาลัยครู. กรุงเทพฯ : *ครุปริทัศน์.* 5(2) : 18 – 22.

หทัยกาญจน์ ทองดี. (2537). *การใช้สถานการณ์จำลองเพื่อลดความประมาทในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยกระบอก อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

องอาจ นัยพัฒน์. (2548). *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์*

หฤทัย อาจปรุ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะ

ของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

และ สังคมศาสตร์.(พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามลดา.

อมรา รสสุข. (2529). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเกมสถานการณ์จำลองและเกม จำลองสถานการณ์ในกลุ่มเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับต่ำ*. วิทยานิพนธ์ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

อนันต์ ศรีโสภา. (2527). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

อุทุมพร จามรมาน. (2540). *แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ของนักเรียน ครู ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนานักเรียน*. กรุงเทพฯ : ฟันนี่พับบลิชชิ่ง.

Anderson, Roberta T. (1977, July). “CHARGE….A Simulation Game Designed to Teach Group Member Role Propective Teacher….FOUND TO BE EFFECTIVE,” *Resources in Education(ERIC)*. 12,(5) : 181.

Baker, Eugene Harold. (1967, April). A Comparative Study of Textbook and Simulation Approaches in Teaching Junior High School American History. *Dissertation Abstracts International*. 27 (10) : 3353 – A.

Bandura, Albert. (1986). *Social Learning Theory. Englewood Cliffs*, New Jersey : Prentice-Hall.

Bandura Ross crol. and Ross. (1963). Imitation of Film-Mediated Aggressive Models, Child Development and Behavior. By freda Rebelsky and Lym Dorman. New York : Alfred A. Knapt.

Cherry, Kendrich Houch (1974, February). Simulation in High School Social Studies.

Student-Cognitive Retention and Pupil Teaching Affective Perceptio. *Dissertation Abstract International*. 34,(8) : 5087 A.

Corbin, Warren Spencer. (1971, September). *The Effects of a Simulation Game abou Southeast Asia on Political Economic and Social Attitude of Ninth Grade Students Dissertation Abstract International*. 32,3 : 1258 A.

Dobson, K.S. (1988). Handbook of Cognitive-Behavioral Therapy. London : Hutchinson.

Dryden, W; & Golden, W.L. (1987). *Cognitive-Behaviorural Approaches To Psychotherapy*. Cambridge : Hemisphere Publishing Corporation.

Fass, John W. (1978, January). The Use of Seven Simulation Games in College Economic Caurse, *Journal of Experimental Education*. 29(7) : 265 – 280.

Garvey, Dale M (1966, NovemberX). *A Preliminary Evaluation of Simulation.* A paper Presented At 46 th Annual Metting of National Council for the Socisl Studies. Cleaveland, ohio. P. 18.

Geller, Danial M. Z.(1978, November). *Involvement in Role – Playing Simulation. : A Demonstration With Studies on Obedience*, *Jounal of Personality and Social Psychology*. 36, (5) : 219 - 235.

Kalish, H.I. (1981). *Form Behavioral Science To Behavioral Modification*. New York: McGraw - Hill

Leopldo, Joseph Macias. (1972, October). The Use of Simulation in Foreign Language Teacher Education in Activity Specific Teaching Simulation. *ssertation Abstracts*. 33 : 1567 – 1568 A.

Posma, Charles Henry. (1974, February). Simulation in High School Social Studies Students Cognitive Retention and Pupil – teacher Affective Perception *Dissertation Abstracts International*. 34 (8) : 4712 – 4713 - A

Schultz, Landall L.(1972) Simulation in Social and Administrative Science. New Jersey :Prentice-Hall Inc.

Shay, Carl. (1980, November). *Simulation in the Classroom : An Appraisal*, *Educational Technology*. 34 (2) : 26-31.

Tensey, P. J ; & Derick Unwin. (1969*). Simulation and Gaming in Education.* London : Methane Education, Ltd ., 152p.

Twelder, Paul A.(1969, October) Designed Simulation system, *Education Technology* 3(7) : 70 - 71

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อเชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องเพื่อตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง แบบทดสอบวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ และแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน

1. อาจารย์อุดมศักดิ์ นาดี	นักวิชาการศึกษา 8 ว หัวหน้าฝ่ายการวัดและประเมินผล กองวิชาการ สำนักการศึกษา
2. นางสาวกนกรัตน์ หมั่นวาจา	นักวิชาการสอบ 5 กลุ่มงานดำเนินการสอบ กองสรรหาบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร
3. นายกันดิษฐ์ ชลสินน์	นักวิชาการสอบ 5 กลุ่มงานวิชาการสอบ กองสรรหาบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง
2. แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ
3. แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ
4. แบบประเมินแฟ้มสาธารณะ
5. แบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง / กิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
1	ปฐมนิเทศ / มาทำความรู้จักเพื่อนกันเถอะ	1. เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะด้านหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม 2. เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้	- การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ได้แก่ เมื่อใช้ของโรงเรียนแล้วมีการเก็บรักษา / ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม - ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ได้แก่ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ทะนุถนอมและระมัดระวัง - การทำหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ได้แก่ การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน เช่น การทำหน้าที่เวรทำความสะอาดห้องเรียนทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน เป็นต้น - การรับอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ได้แก่ การช่วยทำหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เช่น อาสานำถึงขยะให้ห้องไปทิ้ง อาสาเก็บขยะกระดาษในห้องเรียน เป็นต้น	ผู้วิจัยใช้กิจกรรมเป็นสื่อเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนทุกคนและผู้วิจัย ดังนี้ (ครั้งที่ 1) 1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้นักเรียนแนะนำตนเอง 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน โดยให้นักเรียนเล่นเกมหัวใจของใคร มีขั้นตอน ดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน เพื่อผู้วิจัยจะแบ่งอุปกรณ์ให้แต่ละกลุ่มทำรูปหัวใจ 2.2 ผู้วิจัยแจกอุปกรณ์ซึ่งประกอบด้วยกระดาษสี กาวและเชือกให้นักเรียนกลุ่มละ 1 ชุด และผู้วิจัยอธิบายวิธีทำรูปหัวใจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน 2.3 ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนเขียนชื่อ-สกุล ด้วยตัวบรรจงไว้ที่รูปหัวใจและร้อยเชือก แล้วคล้องคอไว้ทุกคน	- กระดาษสี - กาว - ปากกา - เชือก - แบบทดสอบจิตสาธารณะ เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องมาทำความรู้จักเพื่อนกันเถอะ เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องร่วมแรงร่วมใจ
2	ร่วมแรงร่วมใจ				
3	ไม่เห็นแก่ตัว				
4	ต่างจิตต่างใจ				
5	ระเบียบวินัย				
6	เพื่อนช่วยเพื่อน				
7	ความซื่อสัตย์				

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง / กิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
8	ทำตนให้เป็นที่รักของเพื่อน	3. เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น	- ไม่นำของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง ได้แก่ การไม่นำสมบัติของโรงเรียนมาเก็บไว้ที่ตน เช่น การไม่นำวัสดุต่างๆ ของโรงเรียนกลับบ้าน / การไม่นำของใช้ในห้องเรียนกลับบ้าน - แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น การไม่แสดงอาการหวงสมบัติของส่วนรวม เช่น การไม่นำหนังสือของห้องสมุดมาเก็บไว้ที่ตนหลายๆ เล่ม การไม่เก็บหนังสือนอกเวลาของห้องมาไว้ที่ตน เป็นต้น	2.4 ผู้วิจัยเก็บรูปหัวใจแล้วแจกคืนให้นักเรียนโดยไม่ให้ตรงกับชื่อของเจ้าของ เมื่อได้รับรูปหัวใจครบทุกคนแล้ว ให้นักเรียนคนแรกมาอธิบายลักษณะนิสัยของเจ้าของรูปหัวใจที่ตนถือไว้ จากนั้นทุกคนร่วมกันทายว่าเป็นลักษณะนิสัยของใคร 2.5 ให้คนที่ถูกทายหรือเจ้าของรูปหัวใจเป็นผู้บรรยายลักษณะนิสัยของเจ้าของรูปหัวใจที่มีอยู่ในมือตนเอง ทำหมุนเวียนเช่นนี้จนครบทุกคน 2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้จากการเล่นเกม หัวใจของใคร 3. เมื่อบรรยากาศภายในกลุ่ม มีความอบอุ่นเป็นกันเองและทุกคนรู้จักกันมากขึ้น ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายความสำคัญของการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองและจุดมุ่งหมายความสำคัญตลอดจนประโยชน์ของการเป็นเพื่อน	เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องไม่เห็นแก่ตัว เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องต่างจิตต่างใจ เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องระเบียบวินัย เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องเพื่อนช่วยเพื่อน
9	การฝึกประชาธิปไตย				
10	คำแนะนำของเพื่อน				
11	คุณค่าของชีวิต				
12	ปัจฉิมนิเทศ / หัวใจของฉัน				

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง / กิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
					เอกสาร สถานการณ์จำลองเรื่องความซื่อสัตย์ เอกสาร สถานการณ์จำลองเรื่องทำตนให้เป็นที่รักของเพื่อน เอกสาร สถานการณ์จำลองเรื่องการฝึกประชาธิปไตย

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง / กิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
				4. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สนทนาซักถามและผู้วิจัยชี้แจงตารางกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่ใช้ในการทดลอง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหาก มีข้อสงสัย	เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องคำแนะนำของเพื่อน
				<u>การประเมินผล</u> 1. นักเรียนทำแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ	เอกสารสถานการณ์จำลองคุณค่าของชีวิต
				2. สังเกตจากท่าทางการปฏิบัติตนของนักเรียนขณะร่วมเล่นเกมหัวใจของใคร	
				3. สังเกตการมีส่วนร่วมของนักเรียนและแบ่งปันของใช้ให้เพื่อนนำของในห้องเรียนมาใช้แล้วเก็บคืนที่เดิมอย่างมีระเบียบ ใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม	
				4. สังเกตจากการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นซักถามและการสรุปของนักเรียนจากการเข้าร่วมการทดลอง	เอกสารสถานการณ์จำลองหัวใจของฉัน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง / กิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
				ในการใช้สถานการณ์จำลองครั้งที่ 1-12 ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอนแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนทุกครั้ง ดังนี้ 1. <u>ขั้นเตรียมกิจกรรม</u> 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่การทดลองโดยบอกวัตถุประสงค์และนำเข้าสู่เรื่องที่จะจัดกิจกรรม จำนวน12 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง - มาทำความรู้จักเพื่อนกันเถอะ - ร่วมแรงร่วมใจ - ไม่เห็นแก่ตัว - ต่างจิตต่างใจ - ระเบียบวินัย - เพื่อนช่วยเพื่อน - มีความซื่อสัตย์ - ทำตนให้เป็นที่รักของเพื่อน - การฝึกประชาธิปไตย - ฟังคำแนะนำของเพื่อน - คุณค่าของชีวิต - หัวใจของฉัน	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง / กิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
				เพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตรงกันในการทำกิจกรรม 1.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่องย่อสถานการณ์จำลองให้นักเรียนฟัง เพื่อให้นักเรียนทุกคนเข้าใจ 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครรับบทบาทเป็นตัวละครในสถานการณ์จำลอง ส่วนนักเรียนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกตการณ์	
				2. <u>ขั้นดำเนินกิจกรรม</u> 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองและบทบาทให้กับนักเรียนที่เป็นผู้แสดง 2.2 นักเรียนที่เป็นผู้แสดงศึกษาบทบาทให้เข้าใจและซักซ้อมบทบาทของตนก่อนการแสดง 2.3 นักเรียนได้รับบทบาทตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง / กิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
				3. <u>ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล</u> 3.1 เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลงผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 คน แล้วให้นักเรียนช่วยกันทบทวนบทบาทและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่างๆ ให้นักเรียนแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นต่อเรื่องราวและบทบาท จนเกิดความเข้าใจแล้วนำไปปฏิบัติได้จริง 3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นของสถานการณ์จำลองตามบทบาทและเรื่องราวที่ได้แสดง 4. <u>ขั้นสรุปผล</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง / กิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
				ใช้กิจกรรมเป็นสื่อ ดังนี้ 1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมสถานการณ์จำลองแล้วสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในชีวิตจริง 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนถึงความประทับใจและสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ลงในรูปหัวใจของแต่ละคนที่มีชื่อไว้ตั้งแต่ชั่วโมงแรก 3. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม แล้วกล่าวขอบใจนักเรียนและปิดการทดลองการใช้สถานการณ์จำลองและมอบของที่ระลึกให้นักเรียนและคุณครู <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรม 2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นซักถามและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับการทดลอง 3. นักเรียนทำแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ	

การใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 มีจุดประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะตามองค์ประกอบที่ 1 ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ

ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ได้แก่ เมื่อใช้ของโรงเรียนแล้วมีการเก็บรักษา / ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม

ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ได้แก่ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ทะนุถนอมและระมัดระวัง

จุดประสงค์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะตามองค์ประกอบที่ 2 ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนร่วมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

ตัวชี้วัดที่ 1 การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ได้แก่ การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน เช่น การทำหน้าที่เวรทำความสะอาดห้องเรียน ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน เป็นต้น

ตัวชี้วัดที่ 2 การรับอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ได้แก่ การช่วยทำหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เช่น อาสานำถังขยะในห้องไปทิ้ง อาสาเก็บขยะเศษกระดาษในห้อง เป็นต้น

จุดประสงค์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะตามองค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง และไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวม

ตัวชี้วัดที่ 1 ไม่นำของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง ได้แก่ การไม่นำสมบัติของโรงเรียนมาเก็บไว้ที่ตน เช่น การไม่นำวัสดุต่างๆ ของโรงเรียนกลับบ้าน / การไม่นำของใช้ในห้องเรียนกลับบ้าน เป็นต้น

ตัวชี้วัดที่ 2 แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น การไม่แสดงอาการหวงสมบัติของ

ส่วนรวม เช่น การไม่นำหนังสือของห้องสมุดมาเก็บไว้ที่ตนหลายๆ เล่ม การไม่เก็บหนังสือนอกเวลาของห้องมาไว้ที่ตน เป็นต้น

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 1

เรื่อง มาทำความรู้จักเพื่อนกันเถอะ

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
1. ขั้นเตรียมกิจกรรมการนำเข้าสู่การทดลองเรื่องมาทำความรู้จักเพื่อนกันเถอะ	**ฉากที่** 1 ผู้วิจัย กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการจัดกิจกรรมและเล่าเรื่องย่อมาทำความรู้จักเพื่อนกันเถอะให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนอาสาเป็นผู้แสดง บรรยาย บรรยากาศภายในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คุณครูประจำชั้นแนะนำผู้วิจัยและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินการในครั้งนี้ให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ในการดำเนินการในครั้งนี้ให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างนักเรียนและผู้วิจัย ผู้วิจัย : สวัสดีค่ะนักเรียน ดีใจมากค่ะที่ได้มาพบกับนักเรียนในวันนี้และคงจะต้องพบกันอีกในวันต่อๆ ไปนะคะ หวังว่าจะทำให้นักเรียนมีความสนุกกับการแสดงบทบาทตามที่กำหนดให้ในวันและเวลาติดต่อกัน 12 ครั้ง จากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเล่นเกมหัวใจของใคร โดยใช้เวลา 15 – 20 นาที			
2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	**ฉากที่** 2 บรรยาย บรรยากาศภายในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน พร้อมทั้งแจกอุปกรณ์ในการทำรูปหัวใจให้กับนักเรียนทุกกลุ่ม ผู้วิจัย : อธิบายการทำรูปหัวใจและเล่นเกมหัวใจของใครให้นักเรียน พร้อมทั้งฟังและทำความเข้าใจกำหนดเวลาให้นักเรียนทำรูปหัวใจ โดยใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาที ใครจะรับอาสานำกระดาษและกาวไปแจกเพื่อนๆ			

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	นัท : หนูเองค่ะ...ทั้งหมดนี้ใช่ไหมคะ กลุ่มละ 1 ถุง	2	2	การช่วยทำหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
	ฉากที่ 3			
	บรรยาย บรรยากาศภายในห้องทุกลุ่มต่างก็ช่วยกันตัดรูปหัวใจตามแบบที่ตนต้องการ แต่อุปกรณ์บางอย่างอาจจะใช้ร่วมกันกับกลุ่มอื่นได้ โดยมีการแบ่งปันของใช้ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม			
	นิ่ม : วุฒิหยิบกรรไกรที่วางอยู่ใกล้เธอส่งให้ฉันหน่อย ฉันจะตัดรูปหัวใจเองและตัดให้กับทุกคนภายในกลุ่มด้วย	2	2	“
	สมใจ : ฉันขอทากาวให้เองนะ และให้ทุกคนประกอบกันเอง	2	2	“
	นัท : ฉันจะตัดเชือกให้ ขอยืมกรรไกรหน่อยซิ...นวล	2	2	“
	นิ่ม : ได้เลย...ฉันส่งให้เธอทางนี้นะ กรรไกรเป็นของห้องใช้เสร็จแล้วเราขอไปเก็บคืนที่เดิม	1	1	ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่เดิม
	คุณครู : กลุ่มไหนของไม่พอใช้ เอาของห้องไปใช้ก่อน จะได้ไม่เสียเวลา			
	เอก : นัท เอากรรไกรและกาวของคุณครูมาใช้แล้ว อย่าลืมเก็บไว้ที่เดิมนะ	1	1	“
	นัท : ฉันจะตัดเชือกให้ ขอยืมกรรไกรหน่อยนวล	2	2	อาสาช่วยเพื่อน
	อ้วน : อ้าว! หมดเวลาที่คุณครูกำหนดแล้ว ฉันจะกวาดเศษกระดาษก่อน	1	1	ทำความสะอาดห้องเรียน
	แหวน : ใช้ไม้กวาดเบาๆ หน่อยซิอ้วน เดี๋ยวไม้กวาดก็หักหรอก	1	2	ใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
3. ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายผล ขั้นดำเนินกิจกรรม 4.ขั้นสรุปผล	ผู้วิจัย : เก็บรูปหัวใจของทุกคนแล้วสลับแจกให้ใหม่ใครได้ชื่อเพื่อนคนใดให้ออกมาพูดลักษณะนิสัยของเพื่อนที่มีชื่ออยู่ในรูปหัวใจจนครบทุกคน ผู้วิจัย : ผู้วิจัยสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการเล่นเกมหัวใจของใครและความหมายของของคำว่าจิตสาธารณะให้นักเรียนทราบ จากนั้นผู้วิจัยนัดหมายการทดลองในครั้งต่อไปให้นักเรียนทราบ ผู้วิจัยขอเก็บรูปหัวใจของนักเรียนทุกคนไว้ และแจ้งว่าจะนำมาใช้อีกครั้งในวันที่มีการทดลองครั้งสุดท้าย			

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 2

เรื่อง ร่วมแรงร่วมใจ

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
1. ขั้นเตรียมกิจกรรมการนำเข้าสู่การทดลองเรื่องร่วมแรงร่วมใจ 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	**ฉากที่** 1 ผู้วิจัย กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการจัดกิจกรรมและเล่าเรื่องย่อร่วมแรงร่วมใจให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนอาสาเป็นผู้แสดงและกำหนดบทบาทผู้แสดงตามเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องร่วมแรงร่วมใจที่แจกให้ บรรยาย ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คุณครูประจำชั้นเดินเข้ามาในห้องเรียนแล้วแจ้งให้นักเรียนทราบว่า อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนมีนโยบายให้ทุกห้องเรียนร่วมกันจัดบอร์ดนิทรรศการเรื่องโรงเรียนของเราในวันครบรอบวันจัดตั้งโรงเรียน โดยให้ใช้อุปกรณ์จากวัสดุเหลือใช้และใช้สิ่งของที่มีอยู่ในห้อง ซึ่งคุณครูจะแจกกระดาษแข็งให้ 1 แผ่น สำหรับใช้จัดบอร์ดหน้าห้องและให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าจะจัดอย่างไรให้ดูสวยและน่าสนใจโดยใช้เงินอย่างประหยัดที่สุด ผู้วิจัย : แจกเอกสารให้ผู้แสดงบทบาทศึกษา ทำความเข้าใจและกำหนดให้เริ่มแสดงโดยใช้เวลาประมาณ 10–15 นาที **ฉากที่** 2 บรรยาย บรรยากาศในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คุณครูมอบหมายให้นักเรียนช่วยกันจัดนิทรรศการหน้าห้องเรียนให้เสร็จภายในวันนี้ กอบชัย : เรามาตกลงกันก่อนว่าจะมีภาพอะไรบ้างและจะตกแต่งอย่างไรให้ดูสวยงามสะดุดตาผู้ที่มาชม			

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	สมเกียรติ : ฉันช่วยวาดรูปโรงเรียนของเรา แล้วให้เพื่อนๆ ช่วยกันแต่งบริเวณโรงเรียนให้สวยงามและน่าดู อาจจะใช้ดอกไม้สด แห้ง ใบไม้สดและเศษฟางข้าว	2	1	ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
	สุดใจ : ฉันเอาสีมาช่วยระบายนะ เดี๋ยว...ไปขออนุญาตคุณครูยืมสีของห้องดีกว่ามีตั้งหลายกล่องสวยๆ ทั้งนั้นเลย	2	2	อาสาปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม
	สุดใจ : สีเทียนของคุณครูแท่งนี้หักจะทำอย่างไรดี...นะ			
	ชูศรี : สุดใจ...ก็ใช้สีที่หักระบายก่อน ยังระบายได้ ฉันช่วย	1	2	ใช้ของห้องอย่างประหยัด
	อุดม : สมเกียรติช่วยวาดการ์ตูนรูปกระต่ายไว้ข้างรั้วโรงเรียนดูน่ารักดี			
	สุดสวย : ฉันเห็นด้วยนะ และมีดอกไม้สีสดๆด้วย สุดใจ...ช่วยส่งกาวมาให้หน่อย ฉันจะช่วยติดดอกไม้สดข้างรั้วโรงเรียน	2	2	อาสาปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม
	สมสุข : อากาศร้อนจังเลย ใคร...ที่อยู่ใกล้พัดลมช่วยเปิดให้หน่อย			
	เอกมน : ได้เลยครับ สุดสวย...ช่วยไปขอยืมสีน้ำของคุณครูมาให้หน่อยซิ แล้วเอาจานสีกับพู่กันมาให้ด้วย เราจะช่วยระบาย สีน้ำให้เอง	2	2	อาสาปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	สุดสวย : ได้เลย…คุณครูอนุญาตให้หยิบสีน้ำของห้องมาใช้ได้เลย ไม่เป็นไร ฉันจะคอยดูแลเองถ้าใช้เสร็จแล้วฉันจะเอาไปเก็บไว้ที่เดิมเอง	1	1	ดูแลสมบัติของส่วนรวมใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม
	ฉากที่ 3			
	บรรยาย บริเวณหน้าห้องเรียนมีเศษวัสดุเหลือและของใช้อยู่หลายชิ้น ได้แก่ เศษดอกไม้สด กล่องดินสอ พู่กัน จานใส่สีน้ำ กาว กรรไกร และเศษกระดาษ เป็นต้น			
	กอบชัย : เพื่อนๆ เราช่วยกันเก็บของและทำความสะอาดหน้าห้องเรียน เก็บของที่นำมาจากในห้องมีอะไรบ้างให้ไปเก็บไว้ที่เดิม และจัดให้เป็นระเบียบเหมือนก่อนหยิบออกมาใช้	2	1	ทำความสะอาดห้องเรียน
		1	1	ดูแลสมบัติของส่วนรวมใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิมเพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพดี
	บุญทัน : ฉันจะนำจานสีกับพู่กันไปล้างเอง พู่กันเอาออกมาใช้กี่อันนะเนี่ย	2	2	อาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน
	ชูศรี : ล้างจานสีแล้วต้องเช็ดให้แห้งก่อนนำไปเก็บไว้ในกล่องวางไว้ที่เดิม…ระวังจานจะแตกนะ	1	1	ใช้ของโรงเรียนเสร็จแล้วเก็บเข้าที่เดิม
		1	2	ใช้ของอย่างทะนุถนอมระมัดระวัง
	บรรยาย ทุกคนช่วยกันเก็บกวาด เอาขยะไปเททิ้ง ทำกันคนละไม้คนละมือไม่นานก็เสร็จเรียบร้อย เลยเวลาโรงเรียนเลิกนานแล้ว เด็กๆทยอยกันกลับบ้าน พอดีเป็นเวรของอุดม อุดมเข้าไปเก็บของคนสุดท้าย ปิดหน้าต่าง ดับไฟ และปิดพัดลม แล้วเดินหิ้วกระเป๋าออกจากห้องไปเพื่อเดินทางกลับบ้าน	2	1	ทำความสะอาดห้องเรียนและดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล	ผู้วิจัย : แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน พร้อมทั้งแจกกระดาษกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปการแสดงบทบาทของเพื่อนๆ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวและบทบาทที่เพื่อนๆ แสดง เรื่องใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงในแผ่นกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้พร้อมทั้งส่งตัวแทนของกลุ่มมาสรุปให้เพื่อนฟังหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที			
4. ขั้นสรุปผล	ผู้วิจัย : ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปผลอีกครั้งหลังจากที่แต่ละกลุ่มมาสรุปให้ฟังแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะสรุปถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการแสดงบทบาทและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 3
เรื่อง ไม่เห็นแก่ตัว

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
1. ขั้นเตรียมกิจกรรมการนำเข้าสู่การทดลองเรื่องไม่เห็นแก่ตัว 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	ผู้วิจัย : กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการจัดกิจกรรมและเล่าเรื่องย่อไม่เห็นแก่ตัวให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนอาสาเป็นผู้แสดงและกำหนดบทบาทของผู้แสดงตามเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องไม่เห็นแก่ตัวที่แจก **ฉากที่ 1** บรรยาย ที่ทุกสนามหน้าอาคารเรียนซึ่งเป็นเวลาที่ต้องเรียนวิชาพลศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เดินเข้าแถวลงมาเรียนวิชาพลศึกษาตามปกติ แต่ในวันนี้คุณครูที่สอนประจำรายวิชาป่วยไม่ได้มาโรงเรียน จึงให้คุณครูสมชายมาสอนแทน ครูสมชาย : วันนี้ครูจะให้นักเรียนเลือกเล่นอุปกรณ์กีฬาอะไรก็ได้ตามความถนัดของนักเรียน แต่มีข้อแม้ว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วนักเรียนควรทำอย่างไร แดง : พวกเราต้องช่วยกันเก็บอุปกรณ์ที่นำออกมาเข้าที่เดิมให้เรียบร้อย ทุกประเภท ครูสมชาย : ดีมาก...นักเรียน เมื่อทุกคนเข้าใจตรงกันแล้ว ก็เชิญ.. บรรยาย นักเรียนทุกๆคนแสดงอาการดีใจ พร้อมทั้งรีบรับปากให้คำสัญญาว่าจะเก็บอุปกรณ์กีฬาในห้องพลศึกษาให้เรียบร้อย สุภาพ : อุมา...เราไปหยิบอุปกรณ์กีฬาในห้องเก็บอุปกรณ์กันเถอะ	1	1	ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิมเพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพที่ดี

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	อุมา : ไม่มีอุปกรณ์อะไรเหลือเลย เราขอแบ่งอุปกรณ์จากเธอสักชิ้นได้ไหม สุดใจ... สุดใจ : ได้เลย เราได้ลูกบาสฯ มาเล่นด้วยกันเถอะนะ	3	2	แบ่งปันให้เพื่อนได้ใช้สมบัติของส่วนรวม
	แดง : เรามีลูกฟุตบอล ใครจะเล่นฟุตบอลกับทีมของเราบ้าง เอกชัย : แดง... ฟุตบอลที่เธอเอามาคงเตะไม่ได้หรอกนะ คงต้องไปเติมลมก่อนฟุตบอลถึงจะนำไปเล่นได้ สมศักดิ์ : ใช่แล้ว...ต้องเติมลมลูกบอลให้แข็งก่อน หากไม่เติมลมเมื่อเตะอาจจะทำให้ฟุตบอลของโรงเรียนแตกได้	1	2	ใช้ของส่วนรวมของโรงเรียนอย่างทะนุถนอมเพื่อให้ของส่วนรวมมีความคงทน
	อุษา : ฉันได้เชือกมา 1 เส้น ฉันทนา...เรามาเล่นกระโดดด้วยกัน ผาสุก : เรามาผลัดกันถือก็แล้วกัน เรากับกมลถือคู่แรกก็แล้วกัน	3	2	แบ่งปันให้เพื่อนได้ใช้สมบัติของส่วนรวม
	ฉากที่ 2 บรรยาย บริเวณสนามหน้าห้องพลศึกษา เด็กๆ บางคนเอาอุปกรณ์ไปเก็บที่ห้องพลศึกษา สุภาพ : ใกล้จะหมดเวลาแล้ว ชั่วโมงต่อไปจะต้องไปเรียนวิชา กพอ. วันนี้มีการทำอาหาร	1	1	ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บคืนที่เดิม
	ที่เราชอบด้วยนะ เร็ว ๆ ช่วยกันเก็บอุปกรณ์ส่งคืนห้องกีฬา	1	1	“
	อุษา : เล่นเสร็จแล้วเอาเชือกไปเก็บไว้ที่เดิมด้วยนะ แล้วเจอกันที่ห้องเรียน ฉันขอไปห้องน้ำก่อน บรรจง : เราจะช่วยเก็บให้เอง เธอรีบไปห้องน้ำ เดี๋ยวจะเข้าเรียนสาย	2	2	อาสาเก็บอุปกรณ์กีฬาให้เพื่อน

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	ฉากที่ 3 บรรยาย เสียงออดดังขึ้นทุกคนจะต้องหยุดเล่นแล้วเอาของไปเก็บในห้องเก็บอุปกรณ์พลศึกษา นักเรียนช่วยนำอุปกรณ์กีฬามาเก็บไว้ในห้องอย่างเป็นระเบียบเหมือนเดิม ครูสมชาย : ทุกคนช่วยกันเก็บของ อย่าทิ้งอุปกรณ์ไว้ในสนาม เร็วๆ ช่วยกันทุกคน สมศักดิ์ : ฟุตบอลควรจะใส่ตาข่ายแล้วแขวนไว้ที่เดิมนะ ปรีชา…ช่วยแขวนฟุตบอลให้หน่อย ผาสุก : สุภาพ…หยิบกล่องเชือกให้หน่อย ฉันจะเอาเชือกใส่กล่อง สุภาพ : ได้เลย...ฉันอยู่ใกล้ส่งเชือกมาฉันจะใส่กล่องให้ บรรยาย นักเรียนทุกคนที่เอาอุปกรณ์พลศึกษาออกไปใช้ นำอุปกรณ์พลศึกษามาเก็บไว้ใช้ในห้อง และเก็บเข้าที่ได้อย่างเรียบร้อย แล้วเตรียมตัวไปเรียนวิชาต่อไป	1 1 2	1 2 2	ใช้ของส่วนรวมของโรงเรียนแล้วเก็บเข้าที่เดิม ใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม รับอาสาช่วยเก็บอุปกรณ์ให้เพื่อน
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล	ผู้วิจัย : แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน พร้อมทั้งแจกกระดาษกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปการแสดงบทบาทของเพื่อนๆ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวและบทบาทที่เพื่อนๆ แสดง เรื่องใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงในแผ่นกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้พร้อมทั้งส่งตัวแทนของกลุ่มมาสรุปให้เพื่อนฟังหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที			
4. ขั้นสรุปผล	ผู้วิจัย : ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปผลอีกครั้งหลังจากที่แต่ละกลุ่มมาสรุปให้ฟังแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะสรุปถึงประโยชน์ที่จะได้รับและการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 4

เรื่อง ต่างจิตต่างใจ

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
1. ขั้นเตรียมกิจกรรมการนำเข้าสู่การทดลองเรื่องต่างจิตต่างใจ 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	ผู้วิจัย : กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการจัดกิจกรรมและเล่าเรื่องย่อต่างจิตต่างใจให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนอาสาเป็นผู้แสดงและกำหนดบทบาทของผู้แสดงตามเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องต่างจิตต่างใจที่แจก **ฉากที่** 1 บรรยาย ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั่วโมงนี้เรียนวิชาภาษาไทยของอาจารย์เพ็ญศรี อ.เพ็ญศรี : นักเรียนอาทิตย์หน้า คุณครูจะนัดสอบหนังสือนอกเวลาที่เราเรียนกันในเทอม และเก็บคะแนนรวมกับวิชาภาษาไทย คุณครูจะให้ยืมหนังสือของห้องไปอ่าน แต่หนังสืออาจจะไม่พอกับนักเรียนของห้องเรา แต่ถ้านักเยนคนใดอ่านแล้วควรทำอย่างไร			
	แดง : <u>เพื่อนคนไหนอ่านเสร็จแล้วให้นำไปวางไว้ที่เดิมคนอื่นจะได้นำไปอ่านบ้าง และควรอ่านด้วยความทะนุถนอมเพื่อให้รุ่นน้องได้ใช้บ้าง</u>	1 1	1 2	อ่านแล้วเก็บไว้ที่เดิม ใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม
	ก้อย : หนังสือนอกเวลาของห้องมีไม่เท่ากับจำนวนของนักเรียน ดวงดาว...เราไปขอยืมห้องสมุดกันดีกว่า			
	แดง : ผมเคยขอยืมหนังสือคุณครูเอาไปอ่านที่บ้านสนุกดี แต่ไม่ได้ยืมไว้นาน			
	เอกมน : ฉันอ่านเรื่องนี้แล้ว สนุกและตื่นเต้นดี <u>ฉันเพิ่งจะเอาไปคืนไว้ที่เดิมเอง</u>	1	1	อ่านแล้วเก็บไว้ที่เดิม

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	ฉากที่ 2 บรรยาย เป็นเวลาพักเที่ยงดวงใจทานอาหารเสร็จแล้วรีบไปที่ห้องสมุดกับนิดหน่อย เพื่อค้นหาหนังสือนอกเวลา เพราะที่ห้องเรียนมีไม่เพียงพอกับนักเรียนทุกคน นิดหน่อย : ฉันเจอแล้วอยู่ตู้นี้เอง ดวงใจ : หยิบเบาๆ หน่อย เดี๋ยวหนังสือเล่มอื่นจะหล่นออกมาจากตู้ด้วย	1	2	ใช้ของส่วนรวมอย่างระมัดระวัง.
	นิดหน่อย : ฉันหยิบมาให้เธอด้วย คนละ 1 เล่ม เราไปนั่งอ่านก่อนดีกว่า บุญมา : เธอดูโต๊ะข้างๆซิ เอาหนังสือออกมาเต็มโต๊ะเลย ฉันได้ยินว่า กำลังค้นหาเรื่องทำรายงานเสนอคุณครู สุดใจ : ฉันเห็นเขาเปิดหนังสือออกอ่าน แล้วอยากจะไปเตือนพวกเขาจังเลย ดูสิ! แล้วเอาหนังสือมากองไว้เต็มโต๊ะเลย มานี : ไม่ต้องหลอกบรรณารักษ์เข้ามาเตือนพวกน้องๆแล้วล่ะ	3	2	แบ่งปันให้เพื่อนได้ใช้ของส่วนรวม
	บุญมา : ใช่! พวกเราต้องทะนุถนอมหนังสือในห้องสมุดให้มากเพราะมีคนใช้จำนวนมาก เราควรจะช่วยบรรณารักษ์เขาบ้าง มานี : ไปเถอะ พวกเราไปยืมหนังสือกันดีกว่า เอาไปอ่านที่บ้าน ก้อย : มานี่ดูสิ...หนังสือที่ฉันยืมมาหน้าบรรณานุกรมฉีกขาด ดูหนังสือเล่มที่เธอยืมซิ...ขาดหรือเปล่า	1	2	ใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม
	มานี : ก้อย...ของฉันขาดที่สารบัญ คนที่ใช้คงจะเปิดหนังสือแรง ควรเปิดอ่านเบาๆ หนังสือของโรงเรียนจะได้ไม่ฉีกขาดนะ ก้อย : เราไปแจ้งที่บรรณารักษ์ให้ซ่อมก่อนไหม แต่...ไม่ทันแล้วล่ะ เดี๋ยวจะเข้าเรียนช้า	1	2	ใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	ฉากที่ 3 บรรยาย ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากเลิกเรียนชั่วโมงสุดท้ายแล้ว นักเรียนทุกคนเตรียมเก็บของใส่กระเป๋าเพื่อจะกลับบ้านในตอนเย็น ก้อยรีบไปขออนุญาตคุณครูว่าขอยืมสก็อตเทปของห้องไปใช้ คุณครูพยักหน้าอนุญาต มานพ : อ้าว! พวกเธอทำไมยังไม่กลับบ้านกันอีกละทำอะไรกันอยู่หรือ มานี : ฉันยืมหนังสือห้องสมุดมา แต่พบว่าบางหน้าฉีกขาด 2 เล่ม ฉันจะขอยืมสก็อตเทปของคุณครูซ่อมหนังสือแผ่นที่ฉีกขาด มานี : บุญมา…เธอไปขอยืมสก็อตเทปคุณครูให้ฉันหน่อยซิ... ก้อย : ฉันไปขอยืมคุณครูมาแล้ว ฉันขอซ่อมหนังสือเล่มของฉันก่อนนะ มานพ : ฉันคิดว่าเธอทั้ง 2 ซ่อมหนังสือของห้องสมุดอาจจะดูไม่สวยงาม จะคงทนเหมือนกับเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดเขาทำ ถ้าเป็นฉันจะนำไปให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดซ่อมให้จะดีกว่า ก้อย : ไม่หรอกฉันจะทำให้ดีที่สุดนะ ถ้าไม่ซ่อมเดี๋ยวอาจจะฉีกขาดมากกว่านี้ มานี : ฉันทำเสร็จแล้วนะก้อย…เธอเอาไปติดเล่มของเธอด้วยนะ ก้อย : ขอบใจมากมานี...เสร็จแล้วขอเอาไปวางที่เดิมก่อนนะ สุดใจ : ฉันคอยเธอนะก้อย…มานพ..มาช่วยฉันปิดหน้าต่างห้องดีกว่า ไม่ต้องไปแสดงความคิดเห็น เขาช่วยกันซ่อมหนังสือของห้องสมุดก็ดีแล้ว บรรยาย นักเรียนทุกคนต่างก็กลับบ้าน สุดใจออกจากห้องคนสุดท้ายจึงปิดไฟ แล้วปิดประตูทั้ง 2 บาน	2 2 1 1	2 2 1 2	รับอาสาดูแลสมบัติของส่วนรวม รับอาสาดูแลสมบัติของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บไว้ที่เดิม ใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล	ผู้วิจัย : แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน พร้อมทั้งแจกกระดาษกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปการแสดงบทบาทของเพื่อนๆ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวและบทบาทที่เพื่อนๆ แสดง เรื่องใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงในแผ่นกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้พร้อมทั้งส่งตัวแทนของกลุ่มมาสรุปให้เพื่อนฟังหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที			
4. ขั้นสรุปผล	ผู้วิจัย : ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปผลอีกครั้งหลังจากที่แต่ละกลุ่มมาสรุปให้ฟังแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะสรุปถึงประโยชน์ที่จะได้รับและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 5

เรื่อง ระเบียบวินัย

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
1. ขั้นเตรียมกิจกรรมการนำเข้าสู่การทดลองเรื่องระเบียบวินัย 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	ผู้วิจัย : กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการจัดกิจกรรมและเล่าเรื่องย่อระเบียบวินัยให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนอาสาเป็นผู้แสดงและกำหนดบทบาทของผู้แสดงตามเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องระเบียบวินัยที่แจก **ฉากที่** 1 ภายในห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บรรยาย วันนี้เป็นวันเปิดภาคเรียนวันแรกนักเรียนทุกคนรู้สึกสดชื่นมีความสุขบางคนใส่ชุดใหม่ทุกคนแต่งตัวดูสะอาดตา ผมตัดถูกระเบียบโดยที่ไม่ต้องบังคับ เมื่อเจอกันในวันแรกต่างคนก็ต่างคุย ไม่ค่อยจะมีใครเป็นคนฟัง ชั่วโมงแรกก็จะพบกับอาจารย์ประจำวิชาที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ แดง : เปิดเทอมวันแรกใครเอากระดาษทิ้งไว้หลังห้องเนี่ย...เดี๋ยวเราไปเก็บทิ้งก่อนนะ นิรมล : พวกเราควรปรบมือให้แดงนะ นักเรียน : นักเรียนปรบมือให้แดงที่ทำความดี นิรมล : พวกเรานั่งที่ อาจารย์มาแล้ว นักเรียนทั้งหมดทำความเคารพ นร.ทั้งห้อง : สวัสดีครับ/ค่ะ อ.อุษา : สวัสดีค่ะนักเรียน นั่งลงได้ นร.ทั้งห้อง : ขอบคุณค่ะ	2	2	อาสานำเศษกระดาษไปทิ้ง

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	อ.อุษา : วันนี้เป็นวันแรก รู้สึกว่าทุกคนโตขึ้น และสดชื่นขึ้นนะ ปิดเทอมไปหลายเดือนคงจะมีกิจกรรมกันมากมายซินะ ใครไปเที่ยวไหนกันมาบ้าง แดง : ผมต้องเลี้ยงน้องไม่ได้ไปไหนเลยครับ สุดใจ : หนูได้ไปเที่ยวชายทะเลกับครอบครัวด้วยค่ะ มีของมาฝากคุณครูและเพื่อนด้วยๆ อ.อุษา : เอาล่ะ ครูจะแบ่งเวรทำความสะอาดห้องไว้ให้นะ หมดชั่วโมงแล้วก็ไปดูกัน ครูจะติดไว้ที่บอร์ด นิรมล...ก็เป็นหัวหน้าห้องเหมือนเดิม เอ้า! นักเรียนทุกคนเอาหนังสือขึ้นมาเรียนได้แล้วค่ะ **ฉากที่** 2 ภายในห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บรรยาย คุณครูอุษาแจ้งให้ทราบว่า อาจารย์นงเยาว์ที่สอนวิทยาศาสตร์ท่านป่วย จึงไม่ได้มาโรงเรียนเพราะชั่วโมงต่อไปเป็นวิชาวิทยาศาสตร์ของ อ.นงเยาว์ อ.อุษา จึงให้นักเรียนทุกคนเอาการบ้านของวิชาคณิตศาสตร์ขึ้นมาทำ ห้ามเสียงดังรบกวนห้องข้างๆ ที่กำลังเรียนภาษาอังกฤษอยู่ จากนั้นคุณครูอุษาจึงมอบหน้าที่ให้นิรมลดูแลให้พวกเพื่อนๆ ให้อยู่ในระเบียบ และเอาการบ้านคณิตศาสตร์ของ อ.อุษาขึ้นมาทำ	2 2	1 1	ทำหน้าที่เวรทำความสะอาดห้องเรียน ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	นิรมล : ทุกคนให้เอาการบ้านขึ้นมาทำ แล้วอย่าคุยเสียงดังเดี๋ยวจะไปรบกวนห้องข้างๆ สมจิต : เพื่อนๆ ใครยังไม่รู้ว่าต้องทำเวรวันไหน ฉันจะอ่านให้ฟังนะ แล้วจดไว้ด้วยว่าจะต้องทำเวรวันไหน ทำร่วมกับใครบ้าง **ฉากที่** 3 บรรยาย สมจิตอ่านชื่อเพื่อน ทุกคนตั้งใจฟัง และจดใส่สมุดว่าทำเวรวันไหน ทำเวรร่วมกับใครบ้าง และมีหน้าที่ต้องทำอะไรบ้าง	2	2	อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม
	อเนก : สบาย ฉันอยู่บ้านก็ต้องช่วยคุณแม่ทำงานบ้านโดยแบ่งหน้าที่กับน้องผลัดกัน คุณแม่ยังชมว่าฉันถูบ้านเก่ง	2	1	ทำตามที่ได้รับมอบหมาย
	กัลยา : อเนก...เธอถูพื้นก็แล้วกัน ฉันจะลบกระด้านและเอาขยะไปทิ้ง	2	2	อาสานำถังขยะในห้องไปทิ้ง
	ยุพิน : ฉันขอกวาดพื้นก็แล้วกันนะ	2	1	ทำหน้าที่เวรทำความสะอาดห้องเรียน
	ศุภชัย : แล้วฉันจะทำอะไรบ้างล่ะ อเนก : ศุภชัย...จัดโต๊ะให้เป็นระเบียบก็แล้วกัน			
	ศุภชัย : เอ! ฉันขอปิดหน้าต่างด้วยนะ เกด...เรามาช่วยกันนะ เกด : ได้เลย...ปิดไฟด้วยและลบกระดานดำหลังเลิกเรียนให้เรียบร้อย เวรวันรุ่งขึ้นจะได้ไม่ต้องลบ บรรยาย สมจิตชมเชยกลุ่มทำเวรวันจันทร์ได้จัดแบ่งหน้าที่กันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ใครจะแบ่งแบบนั้นบ้างก็ได้นะ จะได้รู้หน้าที่ของตนเองได้ชัดเจน ห้องเรียนจะได้สะอาด และดูเป็นระเบียบ คุณครูประจำชั้นจะได้ชื่นใจและทุกคนก็เรียนอย่างมีความสุข	2	1	ทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการรักษาสมบัติของส่วนรวม

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล	ผู้วิจัย : แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน พร้อมทั้งแจกกระดาษกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปการแสดงบทบาทของเพื่อนๆ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวและบทบาทที่เพื่อนๆ แสดง เรื่องใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงในแผ่นกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้พร้อมทั้งส่งตัวแทนของกลุ่มมาสรุปให้เพื่อนฟังหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที			
4. ขั้นสรุปผล	ผู้วิจัย : ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปผลอีกครั้งหลังจากที่แต่ละกลุ่มมาสรุปให้ฟังแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะสรุปถึงประโยชน์ที่จะได้รับและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 6
เรื่อง เพื่อนช่วยเพื่อน

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
1. ขั้นเตรียมกิจกรรมการนำเข้าสู่การทดลองเรื่องเพื่อนช่วยเพื่อน 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	ผู้วิจัย : กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการจัดกิจกรรมและเล่าเรื่องย่อเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนอาสาเป็นผู้แสดงและกำหนดบทบาทของผู้แสดงตามเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องเพื่อนช่วยเพื่อนที่แจก **ฉากที่ 1** บรรยาย บริเวณสนามหน้าเสาธงเสียงออดดังขึ้น 3 ครั้งเป็นสัญญาณว่าทุกคนจะต้องไปพร้อมกันเพื่อเข้าแถวที่หน้าเสาธงเตรียมเคารพธงชาติ เมื่อเคารพธงชาติเสร็จลงแล้วอาจารย์ใหญ่ก็จะให้โอวาท หากคนใดที่มาไม่ทันเข้าแถว ก็จะต้องบำเพ็ญประโยชน์ให้โรงเรียน อุษากับมานพมาเข้าแถวไม่ทันเลยเวลาไปเพียง 2 นาที เนื่องจากรถติดเพราะเกิดอุบัติเหตุ คุณครูจึงให้ 2 คน ไปเก็บเศษขยะบริเวณสนามของโรงเรียนและไปช่วยดูแลห้องสมุดในตอนกลางวัน			
	มานี : อุษา... เธอรีบไปเก็บเศษขยะที่สนามเถอะ เดี๋ยวฉันกับ เพื่อนๆ จะเอาถังขยะและที่โกยขยะไปให้และจะไปช่วยพวกเธอเก็บด้วย	2	2	อาสานำถังขยะไปให้
	มานพ : อุษา... เก็บเสร็จแล้วฉันเอาถังขยะไปเก็บที่เดินเองนะ	1	1	ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่เดิม
	อุษา : ขอบคุณมากมานี...ที่เอาถังขยะและที่โกยขยะมาให้ฉันกับมานพ เสร็จแล้วฉันจะรีบตามไปเรียน			
	มานี : ไม่เป็นไร.. ฉันยินดีช่วยเหลือเพื่อน ใช้เสร็จแล้วเก็บไว้ที่เดิมด้วยนะ	1	1	ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่เดิม

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	ฉากที่ 2 บรรยาย อาจารย์ธวัชสอนวิชาภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งเช็คชื่อนักเรียนทุกคน แต่ขาดมานพกับอุษา นิรมลจึงชี้แจงว่า ทั้ง 2 คน อาจารย์ให้ไปเก็บเศษขยะที่บริเวณสนามโรงเรียน เพราะมาเข้าแถวไม่ทัน เก็บเสร็จแล้วจะรีบเข้ามาเรียนตามปกติ อาจารย์ธวัชพยักหน้ารับฟัง อาจารย์สั่งให้นักเรียนเอาสมุดขึ้นมาจดการบ้านของชั่วโมงต่อไป อุษา : มานพ อาจารย์ธวัชท่านสอนแล้ว เราจะเรียนตามทันหรือเปล่านะ ฉันไม่ชอบเรียนวิชานี้เสียด้วย มานพ : เหมือนกัน แต่ไม่ต้องห่วงเพื่อนๆ คงจะช่วยเราได้น่ะ สุดใจ : อุษา... <u>เอาสมุดของฉันไปดูก็ได้ฉันจดไว้อย่างเรียบร้อย</u> หากดูไม่เข้าใจก็ถามได้นะ ไม่ต้องห่วง อุษา : ขอบคุณมากเลย <u>เราจะแบ่งให้มานพดูด้วย แล้วจะไปถามเธอให้ช่วยอธิบาย</u> สุดใจ : ได้เลยจ้ะ ทั้ง 2 คนเลยนะ ฉันยินดีช่วยเหลือเธอทั้ง 2 คน <u>เมื่อเธอทำเสร็จแล้วมาคืนที่โต๊ะของฉันก็แล้วกัน</u> <u>ฉากที่ 3</u> บรรยาย บริเวณหน้าห้องสมุด อุษากับมานพมารายงานตัวบรรณารักษ์ว่าจะมาช่วยงานห้องสมุดเป็นเวลา 1 ชั่วโมง บรรณารักษ์จึงให้ทั้ง 2 คน ช่วยดูแลแนะนำการใช้ห้องสมุดแก่ผู้มาใช้ห้องสมุดและดูแลเก็บหนังสือขึ้นชั้น	2 3 1	2 1 1	การช่วยทำหน้าที่ที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	สมจิต : อุษา... ฉันพาเพื่อนๆ มาช่วยเธอ 2 คน จะได้ช่วยนำหนังสือขึ้นชั้นได้หมดก่อนบ่าย อุษา : ขอบคุณมากนะ สมจิต... สมจิต : ไม่เป็นไร... เรายินดีช่วยเธอนะ ไม่ต้องเกรงใจ ฉันจะเอาหนังสือโต๊ะนี้ไปเก็บก่อน นิรมล : น้องจะหาหนังสืออะไรหรือคะ พี่ช่วยหาให้ นี่ไง...อยู่ตู้นี้พี่หยิบมาให้แล้ว น้องไปขอยืมที่เคาน์เตอร์ได้เลย บรรยาย เพื่อนๆ ได้ช่วยอุษากับมานพทำงานในห้องสมุดได้เสร็จเรียบร้อยภายในเวลา 1 ชั่วโมง แล้วทุกคนก็กลับเข้าเรียนได้ตรงเวลาก่อนที่คุณครูจะเข้ามาสอน	2 2	2 2	อาสาช่วยเหลือเพื่อน อาสาช่วยเหลือผู้อื่น
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล	ผู้วิจัย : แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน พร้อมทั้งแจกกระดาษกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปการแสดงบทบาทของเพื่อนๆ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวและบทบาทที่เพื่อนๆ แสดง เรื่องใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงในแผ่นกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้พร้อมทั้งส่งตัวแทนของกลุ่มมาสรุปให้เพื่อนฟังหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที			
4. ขั้นสรุปผล	ผู้วิจัย : ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปผลอีกครั้งหลังจากที่แต่ละกลุ่มมาสรุปให้ฟังแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะสรุปถึงประโยชน์ที่จะได้รับและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 7
เรื่อง ความซื่อสัตย์

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
1. ขั้นเตรียมกิจกรรมการนำเข้าสู่การทดลองเรื่องความซื่อสัตย์ 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	ผู้วิจัย : กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการจัดกิจกรรมและเล่าเรื่องย่อความซื่อสัตย์ให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนอาสาเป็นผู้แสดงและกำหนดบทบาทของผู้แสดงตามเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องความซื่อสัตย์ที่แจก **ฉากที่ 1** บรรยาย พรุ่งนี้ โรงเรียนจะจัดงานวันเด็ก จะมีนักเรียนโรงเรียนอื่นมาร่วมงานรื่นเริงด้วย พวกเราทุกคนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก็เตรียมจัดซุ้มขายของที่ระลึกและขายน้ำดื่มเพื่อหาเงินให้กับห้องเพื่อจัดกิจกรรมในโอกาสต่อไป แดง : ดวงใจ... เธอจะขายขนมหรือของที่ระลึก <u>ฉันจะขอขายน้ำดื่ม คงจะมีคนมาอุดหนุนมากมาย จะได้มีเงินให้ห้องของเรามาก ๆ</u> อุษา : มีหลายห้องที่ขายน้ำ คงจะไม่ได้มากอย่างที่คิดหรอกนะ	2	2	อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	ฉากที่ 2 บรรยาย คุณครูประจำชั้นแบ่งหน้าที่ให้นักเรียนทุกคนช่วยกัน มีทั้งแผนกต้อนรับ ขายของที่ระลึก แนะนำสินค้าของโรงเรียน และขายน้ำดื่ม ทุกคนมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ เพราะปีนี้โรงเรียนของเราเป็นเจ้าภาพแข่งขันกีฬา จะมีโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงมาร่วมด้วย นิรมล : เพื่อนคนใดมีปัญหาบ้าง ทุกคนรับผิดชอบกันคนละเรื่องนะ แดงขายน้ำดื่มจะต้องเตรียมเศษสตางค์ไว้สำหรับทอนด้วยนะ อย่าให้ติดขัดเวลาที่คนมาซื้อน้ำมาก ๆ จะได้ไม่มีปัญหาเงินทอน แดง : ฉันเตรียมแลกเงินไว้แล้ว ไม่ต้องห่วงจะทำให้ดีที่สุด มานพ : ฉันขอไปช่วยแดงขายน้ำด้วยคนนะ แดง : เธอเป็นคนเก็บเงิน ฉันจะตักน้ำแข็งและเทน้ำขวดเอง อย่าทอนเงินผิดก็แล้วกัน นิรมล : แล้วคนอื่นๆ ที่ขายของที่ระลึกต้องการเพื่อนๆ ไปช่วยเสริมบ้างไหม หากต้องการก็ให้บอก คนที่เหลือก็เป็นแผนกต้อนรับก็แล้วกัน **ฉากที่ 3** บรรยาย เมื่องานเลิกแล้ว ทุกคนต้องนำเงินมามอบให้คุณครูประจำชั้นตามจำนวนที่ขายของได้ เพื่อเก็บไว้เป็นเงินกองกลางสำหรับห้องเพื่อใช้จ่ายเรื่องอื่นๆ คุณครูประจำชั้นจึงสอบถามว่าใครพบปัญหาอะไรบ้าง คนที่รับผิดชอบขายของ มีการทอนเงินผิดพลาด ทำให้ตัวเองต้องขาดทุนมีบ้างไหม	2 2	1 1	ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	แดง : เด็กคนหนึ่งถือแบงค์ร้อยมาซื้อน้ำ มานพกำลังจะทอนเงิน ให้เขาก็วิ่งไปเสียแล้ว มานพจึงเก็บเงินทอนนั้นไว้รอสักพักใหญ่ น้องจึงมาถามถึงเงินทอน มานพจึงคืนเงินให้เขาไป คุณครู : ดีมากจ๊ะ แต่ทำไมไม่คืนให้ในขณะนั้น มานพ : น้องวิ่งหายไป ทางไหนไม่ทราบครับ แต่ผมก็เตรียมไว้แล้ว แดง : ผมเห็นแต่ตามไม่ทันเหมือนกันครับ	3	1	ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตน
	อุษา : ของหนูก็มีหนูขายของที่ระลึก มีผู้ปกครองซื้อของแล้วให้เงินเกินมา 100 บาท ของราคา 100 บาท เขาให้มา 200 บาท แบงค์ใหม่ติดกัน ฉันก็คืนให้เขาไป เขาขอบคุณฉันและชมว่าฉันเป็นคนซื่อสัตย์ด้วยนะ	3	1	ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตน
	คุณครู ทุกคนช่วยกันเก็บของให้เรียบร้อยนะ เอาละครูขอขอบคุณทุกคนมากที่ให้ความร่วมมือในครั้งนี้ ทุกคนกลับบ้านได้วันนี้เป็นเวรของกลุ่มไหน ทำเวรห้องด้วยนะ			
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล	ผู้วิจัย : แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน พร้อมทั้งแจกกระดาษกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปการแสดงบทบาทของเพื่อนๆ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวและบทบาทที่เพื่อนๆ แสดง เรื่องใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงในแผ่นกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้พร้อมทั้งส่งตัวแทนของกลุ่มมาสรุปให้เพื่อนฟังหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที			
4. ขั้นสรุปผล	ผู้วิจัย : ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปผลอีกครั้งหลังจากที่แต่ละกลุ่มมาสรุปให้ฟังแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะสรุปถึงประโยชน์ที่จะได้รับและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 8
เรื่อง ทำตนให้เป็นที่รักของเพื่อน

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
1. ขั้นเตรียมกิจกรรมการนำเข้าสู่การทดลองเรื่องทำตนให้เป็นที่รักของเพื่อน 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	ผู้วิจัย : กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการจัดกิจกรรมและเล่าเรื่องย่อทำตนให้เป็นที่รักของเพื่อนให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนอาสาเป็นผู้แสดงและกำหนดบทบาทของผู้แสดงตามเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องทำตนให้เป็นที่รักของเพื่อนที่แจก **ฉากที่ 1** บรรยาย ภายในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วันนี้ คุณครูอุษานัดสอบเก็บคะแนนวิชาคณิตศาสตร์และจะสอบในชั่วโมงแรก นักเรียนทุกคนมาถึงโรงเรียนตั้งแต่เช้าและนั่งทบทวนบทเรียนเพื่อเตรียมตัวสอบ แหวน : นิรมลมาถึงหรือยัง ฉันอ่านหนังสือแล้วแต่ก็ไม่รู้เรื่อง อยากให้เพื่อนติวให้หน่อย มานพ : ใช่แล้ว เพื่อนๆ ก็กำลังคอยนิรมลอยู่เหมือนกัน นิรมล : ได้เลย...ฉันยินดีช่วยเหลือพวกเราเสมอ ฉันจะติวให้พวกเราตอนพักเที่ยงนี้นะ ก้อย : ฉันขอยืมหนังสือคู่มือของห้องไปดูที่บ้านได้หรือเปล่า นิรมล : <u>เอาไปก็ได้แต่เธอต้องรีบมาคืนอย่าเก็บไว้ที่ตัวเองนาน เพราะเพื่อนคนอื่นก็ต้องใช้เหมือนกัน</u>	2 1 3	2 1 2	อาสาช่วยเหลือเพื่อน เมื่อใช้แล้วเก็บคืนที่เดิม แบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	ดวงใจ : ใครเอาหนังสือคณิตศาสตร์ของห้องไปดูบ้าง ฉันขอยืมหน่อยซิ มานพ : ฉันเอามาเอง อยู่นี่ไง มาดูด้วยกันก็ได้ ฉันวางไว้ตรงนี้ ดวงใจ : ขอบคุณมาก ฉันจะรีบทบทวน เดี๋ยวออดโรงเรียนจะดังแล้ว	3	2	แบ่งปันของส่วนรวมให้กับผู้อื่น
	ฉากที่ 2 บรรยาย ภายในห้อง ทุกคนกำลังก้มหน้าทบทวนคณิตศาสตร์ แต่บางคนก็คุยไปดูไป บางคนก็ทานขนมไป เมื่อนิรมลเดินเข้ามาใน ห้องเรียน เสียงเพื่อนคนหนึ่งก็ดังขึ้น แดง : เพื่อนๆ ติวเตอร์ของพวกเรามาแล้วนะ ทุกคนส่งเสียง เฮ... แหวน : นิรมล...ติวให้พวกเราหน่อยซิ นิรมล : ได้เลย เริ่มตั้งแต่หน้าแรกเลยนะ นัท : พูดช้าๆ นะ เดี๋ยวฉันตามไม่ทัน แล้วอย่าสอนเร็วนัก เขียนบนกระดานด้วยยิ่งดี	2	2	อาสาช่วยเหลือเพื่อน
	ฉากที่ 3 บรรยาย เสียงดังก็ค่อนข้างจะเงียบลง ได้ยินแต่เสียงของนิรมลกำลังอธิบายเลขให้เพื่อนๆ ฟัง ทุกคนก็ตั้งใจฟังเพราะนิรมลเป็นนักเรียนที่เรียนเลขเก่ง ได้คะแนนเต็มทุกครั้งและเป็นที่พึงของเพื่อนๆ ได้ช่วยเหลือเพื่อนเสมอ เมื่อใกล้เวลาออดดัง นิรมลก็หยุดติว แล้วทุกคนก็พากันไปเข้าแถวเคารพธงชาติ จากนั้นทุกคนก็ขึ้นห้องเตรียมตัวสอบ มานพ : ฉันลืมเอาปากกาไม้บรรทัดมา ใครมีให้ยืมบ้าง แดง : มานพ ฉันให้เธอยืม 1 ด้าม ฉันก็ลืมเอามาแต่ฉันไปยืมของห้องมาใช้ ฉันหยิบมาเผื่อให้เธอ 1 ด้ามด้วยนะ	3	2	แบ่งปันของส่วนรวมให้กับผู้อื่น
	ก้อย : วันก่อน ฉันยืมปากกาเมจิกของคุณครูไปใช้แล้วติดกระเป๋ากลับไปที่บ้าน เลยถูกคุณแม่ดุให้เอามาคืนที่ห้องเสีย ฉันก็เอามาคืนแล้ว	3	1	ไม่นำของส่วนรวมมาเก็บไว้ที่ตน

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	ดวงใจ : น้องสาวของฉันชอบนำเชือกกลับไปกระโดดที่บ้านเสมอ แต่ฉันก็สอนน้องและไม่ให้นำเชือกกลับมาเล่นอีก บรรยาย นิรมลในฐานะที่เป็นหัวหน้าห้องและเป็นที่รักของเพื่อนๆ เพราะเธอเป็นคนเรียนเก่ง น่ารักและมีมนุษยสัมพันธ์ ชอบช่วยเหลือเพื่อนๆ ทุกคนที่มาให้ช่วย	3	1	ไม่นำอุปกรณ์กีฬามาเล่นที่บ้าน
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล	ผู้วิจัย : แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน พร้อมทั้งแจกกระดาษกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปการแสดงบทบาทของเพื่อนๆ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวและบทบาทที่เพื่อนๆ แสดง เรื่องใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงในแผ่นกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้พร้อมทั้งส่งตัวแทนของกลุ่มมาสรุปให้เพื่อนฟังหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที			
4. ขั้นสรุปผล	ผู้วิจัย : ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปผลอีกครั้งหลังจากที่แต่ละกลุ่มมาสรุปให้ฟังแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะสรุปถึงประโยชน์ที่จะได้รับและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 9

เรื่อง การฝึกประชาธิปไตย

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
1. ขั้นเตรียมกิจกรรมการนำเข้าสู่การทดลองเรื่องการฝึกประชาธิปไตย 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	ผู้วิจัย : กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการจัดกิจกรรมและเล่าเรื่องย่อการฝึกประชาธิปไตยให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนอาสาเป็นผู้แสดงและกำหนดบทบาทของผู้แสดงตามเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องการฝึกประชาธิปไตยที่แจก **ฉากที่** 1 บรรยาย ที่ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อาจารย์อุษาเป็นอาจารย์ประจำชั้น มาแจ้งให้ทราบว่า จะมีการเลือกตั้งประธานนักเรียนและกรรมการนักเรียนซึ่งมีหน้าที่ช่วยอาจารย์บริหารงานโรงเรียน และดำเนินการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียนของเรา โดยจะมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งในห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก็จะส่งนิรมลเข้าชิงตำแหน่งประธานนักเรียน และจะส่งมานพเป็นกรรมการนักเรียนอีก 1 คน โดยจะมีการ เลือกตั้งกันในวันที่ 15 มิถุนายน 2549			
	ดวงใจ : <u>นิรมล...นิรมลสู้ๆ ฉันจะช่วยหาเสียงให้นะ</u> และพวกเราจะไปช่วยลงคะแนนให้เธอ	2	2	อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม
	นัท : <u>พวกเรามาช่วยกันเขียนป้ายเสนอนโยบายที่น่าสนใจ</u>	2	2	อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	แหวน : ฉันจะไปช่วยหาเสียงตามห้องเรียนและพานิรมลไปให้น้องๆ รู้จัก	2	2	อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม
	สมใจ : มานพ... ไม่ต้องห่วงนะ ฉันรู้จักพี่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งหลายคนจะได้แนะนำให้รู้จัก	2	2	อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม
	ฉากที่ 2			
	บรรยาย พอตอนหยุดพักกลางวัน นักเรียนก็ไปช่วยกันซื้อกระดาษและอุปกรณ์มาทำป้ายหาเสียงให้นิรมลและมานพ ทุกคนมีความกระตือร้นรนที่จะช่วยเพื่อนให้สำเร็จให้ได้			
	แดง : ฉันรับทำป้ายให้นะ เอก...ช่วยไปเอากล่องสีของคุณครูมีทั้งสีน้ำและสีเมจิกเอามาให้หมดเลยนะ ฉันจะระบายสี ทำเสร็จแล้วช่วยเก็บคืนที่เดิม	2	2	อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม
	สมสุข : เมื่อวาน ฉันเอาสีไประบายที่บ้าน แล้วลืมมาคืนให้คุณครู 1 แท่ง	3	1	ไม่นำของส่วนรวมมาเก็บไว้ที่ตน
	มานพ : ฉันระบายสีให้เองสมใจ หยิบสีน้ำให้ฉันหน่อยซิ	2	2	อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม
	สมใจ : เดี๋ยวก่อนนะ ฉันขอระบายสีชื่อของนิรมลก่อน	2	2	อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม
	เอ้า ! เสร็จแล้ว มานพใช้ให้สบายเถอะ แล้วรวบรวมคืนให้คุณครูให้เรียบร้อยนะ	1	1	ใช้แล้วเก็บคืนที่เดิม
	ฉากที่ 3			
	บรรยาย เพื่อนๆ พากันหาเสียงให้นิรมลและมานพ ทุกคนรู้สึกตื่นเต้นกับการเลือกตั้งในครั้งนี้มาก เพราะกลัวว่าจะสู้พี่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่ได้ จึงร่วมใจกันหาเสียงให้เพื่อนเต็มที่ วันเลือกตั้งก็จะมาถึง ทุกคนมาโรงเรียนตั้งแต่เช้า ต่างก็ทยอยกันไปลงคะแนนเลือกตั้งในเต้นท์ที่กำหนดไว้			
	ดวงใจ : พวกเราไปลงคะแนนเลือกตั้งกันเถอะ			

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	แดง : เพื่อนๆ ทุกคนไปลงคะแนนเลือกตั้งกันหมดหรือยัง จะหมดเวลาแล้วนะ แหวน : สมใจ... เราไปดูเข้านับคะแนนกันดีกว่าจะได้ช่วยกันลุ้นด้วย บรรยาย ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า พี่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับคะแนนสูงสุดได้เป็นประธานนักเรียน ส่วนนิรมลเป็นรองประธาน และมานพเป็นคณะกรรมการของโรงเรียนด้วยเพื่อนๆ ทุกคนต่างก็ยินดีกับเพื่อนทั้ง 2 คนที่ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้			
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล	ผู้วิจัย : แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน พร้อมทั้งแจกกระดาษกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปการแสดงบทบาทของเพื่อนๆ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวและบทบาทที่เพื่อนๆ แสดง เรื่องใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงในแผ่นกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้พร้อมทั้งส่งตัวแทนของกลุ่มมาสรุปให้เพื่อนฟังหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที			
4. ขั้นสรุปผล	ผู้วิจัย : ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปผลอีกครั้งหลังจากที่แต่ละกลุ่มมาสรุปให้ฟังแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะสรุปถึงประโยชน์ที่จะได้รับและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 10

เรื่อง ฟังคำแนะนำของเพื่อน

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
1. ขั้นเตรียมกิจกรรมการนำเข้าสู่การทดลองเรื่องฟังคำแนะนำของเพื่อน 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	ผู้วิจัย : กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการจัดกิจกรรมและเล่าเรื่องย่อฟังคำแนะนำของเพื่อนให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนอาสาเป็นผู้แสดงและกำหนดบทบาทของผู้แสดงตามเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องฟังคำแนะนำของเพื่อนที่แจก **ฉากที่** 1 บรรยาย ห้องสมุดของโรงเรียน ช่วงนี้ใกล้จะถึงวันสอบเก็บคะแนนแล้วทุกคนเข้าห้องสมุดมากกว่าปกติ ดวงใจ : อยู่ไหนนะ นิรมลบอกว่าอยู่ตู้นี้นี่นา ไม่เห็นมีเลย แหวน : อ้าว! ดวงใจหาหนังสืออะไรอยู่หรือ ดวงใจ : ก็หาหนังสือประกอบรายงานวิชาพระพุทธศาสนาอยู่นะสิ นิรมลบอกว่าหนังสืออยู่แถวๆ ตู้นี้ แต่ฉันหาตั้งนานแล้ว ไม่เจอเลย แหวน : <u>เล่มนี้ใช่ไหม ที่ดวงใจกำลังหาอยู่</u> บรรยาย แหวนกำลังค้นหาหนังสืออยู่ในห้องสมุดและหยิบหนังสือส่งให้ดวงใจดูว่าใช่เล่มที่กำลังหาอยู่หรือไม	3	2	แบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	ดวงใจ : ใช่เลย! เล่มนี้ที่นิรมลบอกให้มาหา เธอหยิบมาให้ฉันด้วย แหวน : ไปนั่งดูที่โต๊ะกันเถอะ หนังสือฉันอยู่ที่นั่น ดวงใจ : ไม่หรอกฉันจะรีบกลับไปดูหนังสือที่บ้าน แหวน : หนังสือเล่มนี้ยืมไม่ได้ เพราะเป็นหนังสืออ้างอิงอ่านในห้องสมุดเท่านั้น ดวงใจ : แหวน...เธอเก่งจังเลย ฉันเองยังไม่รู้หรอกว่าเป็นหนังสือประเภทใดอย่างนั้นอ่านเสร็จแล้วฉันจะนำไปคืนไว้ที่เดิม	3 1	2 1	แบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น ใช้แล้วเก็บคืนที่เดิม
	ฉากที่ 2 บรรยาย ภายในห้องสมุด แหวนพาดวงใจไปยืมหนังสือเล่มดังกล่าวไปถ่ายเอกสารแล้วแบ่งกันดูคนละ 1 เล่ม แหวน : ดวงใจ...ฉันแบ่งหนังสือที่ถ่ายเอกสารให้เธอ 1 เล่ม เอาเก็บไว้ดูเมื่ออ่านแล้วอาจจะให้เพื่อนคนอื่นดูบ้างก็ได้นะ แดง : ดวงใจ... เธออ่านหนังสือครบทุกวิชาหรือยัง ดวงใจ : อ่านหมดแล้ว ทบทวนรอบที่ 2 แล้วด้วยแหละ แดง... ควรอ่านหนังสือเรียนบ่อยๆ ช่วยให้เราอ่านหนังสือเร็วขึ้น แล้วก็รู้จักจับใจความสำคัญด้วยนะ แดง : ขอบใจมากนะดวงใจ... ที่แนะนำเรา เราจะทำตามจะได้ เก่งเหมือนเธอบ้าง ดวงใจ : ฉันเจอหนังสือคู่มือการทำคณิตศาสตร์น่าสนใจดี เธอยืมไปดูบ้างซิ อาจจะทำให้เข้าใจเลขมากยิ่งขึ้น ดูแล้วคืนไว้ที่เดิมนะ แหวน : เล่มนี้ใช่ไหมที่ดวงใจกำลังพูดถึง	3 1	2 1	แบ่งปันเปิดโอกาสให้เพื่อนได้ใช้ของส่วนรวม ใช้แล้วเก็บคืนที่เดิม

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	ดวงใจ : ใช่แล้ว ! แดง : ขอบคุณเธอมากๆ เลยนะดวงใจ...ที่แนะนำหนังสือดีๆ ให้ฉันอ่านเสร็จแล้วจะไปให้เพื่อนคนอื่นดูบ้าง บรรยาย เสียงออดดังขึ้น เข้าเรียนแล้ว แดง : ฉันต้องปรับปรุงตัวเองใหม่ เข้าห้องสมุดอ่านหนังสือมากๆ จะได้เก่ง รอบรู้เหมือนเธอ ดวงใจ...	3	2	แบ่งปันให้เพื่อนได้ใช้สมบัติของส่วนรวม
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล	ผู้วิจัย : แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน พร้อมทั้งแจกกระดาษกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปการแสดงบทบาทของเพื่อนๆ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวและบทบาทที่เพื่อนๆ แสดง เรื่องใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงในแผ่นกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้พร้อมทั้งส่งตัวแทนของกลุ่มมาสรุปให้เพื่อนฟังหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที			
4. ขั้นสรุปผล	ผู้วิจัย : ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปผลอีกครั้งหลังจากที่แต่ละกลุ่มมาสรุปให้ฟังแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะสรุปถึงประโยชน์ที่จะได้รับและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 11

เรื่อง คุณค่าของชีวิต

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
1. ขั้นเตรียมกิจกรรมการนำเข้าสู่การทดลองเรื่องฟังคำแนะนำของเพื่อน 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	ผู้วิจัย : กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการจัดกิจกรรมและเล่าเรื่องย่อฟังคำแนะนำของเพื่อนให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนอาสาเป็นผู้แสดงและกำหนดบทบาทของผู้แสดงตามเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องฟังคำแนะนำของเพื่อนที่แจก **ฉากที่** 1 บรรยาย ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คุณครูประจำชั้นพานักเรียนคนใหม่เข้ามาในห้องและแจ้งให้ทุกคนทราบว่าจะมีเพื่อนใหม่ ซึ่งย้ายติดตามคุณพ่อมาจากต่างจังหวัดจะเข้ามาเรียนร่วมกับพวกเรา ทำให้นักเรียนอยากรู้ว่าเพื่อนใหม่มีชื่อว่าอะไร คุณครูอุษา : นักเรียน ครูจะแนะนำเพื่อนใหม่ให้นักเรียนรู้จักกันไว้ นักเรียนคนใหม่ชื่อ ยุพา เธอติดตามคุณพ่อมาจากจังหวัดราชบุรี ยุพาเป็นนักเรียนที่เรียนดีนะ หากใครไม่เข้าใจเรื่องอะไรก็ตาม ก็ถามยุพาได้เลยนะ ยุพาหนูไปนั่งใกล้ๆ กับนิรมล นิรมลเป็นหัวหน้าห้องของพวกเรา			

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	นิรมล : ยุพา...ถ้าเธอต้องการจะทราบอะไร ก็ถามเพื่อนๆ หรือถาม ฉันก็ได้นะ ฉันยินดีอธิบายให้เธอทราบจ๊ะ	2	2	อาสาช่วยเหลือเพื่อน
	ยุพา : นิรมล...ฉันขอขอบคุณเธอมากนะ ฉันอยากทราบว่า เพื่อนๆของเราในห้องมีชื่อว่าอะไรบ้าง			
	นิรมล : ตอนพักกลางวันฉันจะจดชื่อเพื่อนๆ ให้เธอทราบนะ			
	ฉากที่ 2			
	บรรยาย ชั่วโมงต่อมาเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของอาจารย์วันทนา ซึ่งอาจารย์สั่งไว้ตั้งแต่ชั่วโมงที่แล้วให้นักเรียนทุกคนนำสมุดวิทยาศาสตร์มาส่ง			
	ยุพา : นิรมล...ฉันยังไม่มีหนังสือวิทยาศาสตร์เลย			
	นิรมล : ไม่เป็นไร...เธอมาทางนี้ซิ มุมห้องด้านนี้เป็นชั้นวางหนังสือส่วนกลางของห้อง เรามี 4 ชั้น ชั้นแรกวางหนังสือเรียน ชั้นที่ 2 วางหนังสือนอกเวลา ชั้นที่ 3 วางหนังสือความรู้ทั่ว ๆ ไป ชั้นสุดท้าย วางอุปกรณ์การเรียนต่างๆ หากใครไม่ได้เอามาสามารถมายืมใช้ได้ มีสมุดลงชื่อขอยืม และมีการจัดเวรดูแลสิ่งของและจัดของให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ		1	การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
	ยุพา...มีสิทธิที่จะนำสิ่งของของห้องไปใช้ได้เหมือนกันนะ	2	2	แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ของส่วนรวม
	ยุพา : อย่างนั้น ฉันขอยืมหนังสือวิทยาศาสตร์ที่จะใช้เรียนชั่วโมงนี้ด้วยนะ เมื่อจดการบ้านแล้วฉันจะนำมาคืนไว้ตรงนี้นะ	3	1	ใช้แล้วคืนที่เดิม
	แดง : เดี๋ยว...ตอนเย็นอาจารย์ตรวจสมุดจดวิทยาศาสตร์เสร็จแล้ว เธอเอาสมุดจดวิทยาศาสตร์ของฉันไปลอกที่บ้านก็ได้นะ ฉันให้ยืม	1		

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	ฉากที่ 3 บรรยาย ชั่วโมงต่อไปเป็นวิชาศิลปะ คุณครูสั่งให้ทุกคนนำดินสอ 2B กระดาษแข็งและยางลบดินสอ คุณครูจะให้วาดภาพแรเงา สมควร : แดง…เธอมีดินสอให้ฉันยืมบ้างไหม แดง : ฉันมีมาแท่งเดียวแหละ เธอลองไปยืมของของห้องเราดูสิ สมศรี : ฉันขอไปดูก่อน ของห้องมีดินสอ 2B หรือเปล่านะ มีตั้ง 10 แท่ง ใครที่ไม่ได้เอาดินสอ 2B มา เอาของห้องไปใช้ได้นะ สมศักดิ์ : ฉันขอยืมแท่งหนึ่งนะ ขอยืมยางลบด้วย อ้อ! เอาไปฝากยุพาด้วย ฉันเอาไป 2 แท่ง ยางลบ 1 ก้อนนะ นิรมล : ใครเอาของไปใช้ ลงชื่อด้วยนะ บรรยาย เมื่อหมดชั่วโมงศิลปะ คนไหนที่ยังไม่เสร็จให้เอากลับไปทำต่อที่บ้าน พรุ่งนี้ให้เอามาส่งคุณครู สมศักดิ์ : ฉันเอาดินสอและยางลบมาคืนแล้วนะ ดินสอฉันเหลาให้เรียบร้อยแล้ว เผื่อคนอื่นจะเอาไปใช้จะได้ใช้ได้เลย นิรมล : แดง…วันนี้เวรดูแลของส่วนกลาง ตอนเย็นต้องตรวจเช็ค และจัดวางหนังสือให้เป็นระเบียบด้วยนะ แดง : ตรวจสอบเรียบร้อยครบถ้วนแล้ว ฉันจะไปทำเวรต่อ ยุพา : ฉันกวาดพื้นเอง และจะเอาขยะไปเทให้นะ นิรมล : อย่างนั้นยุพาทำเวรวันเดียวกับแดงก็แล้วกัน	3 3 2 2 2	2 2 2 1 2	แบ่งปันเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวม แบ่งปันเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวม อาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวม ถือเป็นหน้าที่ที่มีส่วนรวมในการดูแลของส่วนรวม อาสานำขยะไปทิ้ง

ขั้นตอนดำเนินการ	ลำดับเหตุการณ์	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ		
		จุดประสงค์	ตัวชี้วัด	พฤติกรรม
	ยุพา : ได้เลย...ทำเวรเสร็จแล้วฉันปิดไฟเลยนะ แดง...กลับบ้านพร้อมกับฉันไหม คุณพ่อมารับฉันพอดีไปไหมล่ะ แดง : ไม่หรอก ฉันขอขอบคุณเธอมาก ยุพา…พรุ่งนี้เจอกันนะคร้าบ… บรรยาย โรงเรียนเลิกแล้วทุกคนต่างก็เก็บกระเป๋าอุปกรณ์การเรียนบางคนกลับบ้านเอง บางคนก็มีผู้ปกครองมารับกลับ	1	2	การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล	ผู้วิจัย : แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน พร้อมทั้งแจกกระดาษกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปการแสดงบทบาทของเพื่อนๆ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวและบทบาทที่เพื่อนๆ แสดง เรื่องใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงในแผ่นกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้พร้อมทั้งส่งตัวแทนของกลุ่มมาสรุปให้เพื่อนฟังหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที			
4. ขั้นสรุปผล	ผู้วิจัย : ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปผลอีกครั้งหลังจากที่แต่ละกลุ่มมาสรุปให้ฟังแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะสรุปถึงประโยชน์ที่จะได้รับและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ชื่อ ด.ช. / ด.ญ. .....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียน<u>แสดง</u>หรือ<u>ปฏิบัติพฤติกรรม</u>นั้นตามที่กำหนด

ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียน<u>ไม่แสดง</u>หรือไม่<u>ปฏิบัติพฤติกรรม</u>นั้นตามที่กำหนด

พฤติกรรมที่สังเกต	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8		ครั้งที่ 9		ครั้งที่ 10		ครั้งที่ 11		ครั้งที่ 12	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน																								
1. ทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์ของห้องเข้าที่เมื่อใช้เสร็จแล้ว																								
2. เก็บอุปกรณ์การเรียนอื่นๆ ของส่วนรวมเข้าที่เดิมหลังจากใช้เสร็จเรียบร้อยแล้ว																								
3. เก็บหนังสือที่เป็นสมบัติของห้องไว้ที่เดิมเมื่อใช้เสร็จเรียบร้อยแล้ว																								
4. ปิดไฟ ปิดพัดลมและหน้าต่างของห้องเรียนหลังจากเลิกเรียนแล้ว																								

พฤติกรรมที่สังเกต	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8		ครั้งที่ 9		ครั้งที่ 10		ครั้งที่ 11		ครั้งที่ 12	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
5. หยิบอุปกรณ์ของห้องไปใช้แล้วเก็บคืนที่เดิมอย่างเรียบร้อย																								
6. ใช้สีน้ำของห้องอย่างประหยัด ผสมสีน้ำให้เพียงพอกับการใช้งาน																								
7. ใช้อุปกรณ์และวัสดุต่างๆ ของห้องอย่างประหยัด ใช้อย่างทะนุถนอมเพื่อให้อุปกรณ์เกิดความคงทน ใช้ได้นาน																								
8. เก็บอุปกรณ์กีฬาให้เป็นระเบียบหลังจากเลิกใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม																								
องค์ประกอบที่ 2 **ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม**																								
1. การทำหน้าที่เวรรักษาความสะอาดตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด																								

พฤติกรรมที่สังเกต	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8		ครั้งที่ 9		ครั้งที่ 10		ครั้งที่ 11		ครั้งที่ 12	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
2. การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนตามที่กำหนด																								
3. การดูแลห้องสมุดหรือห้องปฏิบัติการอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย																								
4. รับอาสานำขยะในถังของห้องไปทิ้ง																								
5. รับอาสาในการเก็บกระดาษหรือเศษกระดาษในห้องเรียน																								
6. รับอาสาลบกระดานดำและปิดหน้าต่างหลังจากเลิกเรียนแล้ว																								
7. รับอาสาทำงานในเรื่องที่ตนถนัด และมีความสามารถเฉพาะตัว																								
8. รับอาสาแจกเอกสารของคุณครูให้เพื่อนๆ																								

พฤติกรรมที่สังเกต	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8		ครั้งที่ 9		ครั้งที่ 10		ครั้งที่ 11		ครั้งที่ 12	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
องค์ประกอบที่ 3 **ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม**																								
1. ไม่นำอุปกรณ์สิ่งของที่เป็นของส่วนรวมของห้องเรียนไว้ใช้กับตนเองหรือเก็บไว้ใช้เป็นของส่วนตัว																								
2. ไม่นำอุปกรณ์ในการเรียนที่เป็นของส่วนรวมกลับไปใช้ที่บ้าน																								
3. ไม่นำอุปกรณ์กีฬากลับไปเล่นที่บ้าน																								
4. ไม่เก็บหนังสือนอกเวลาของห้องมาไว้ที่ตนหลายวัน																								
5. แบ่งปันและเปิดโอกาสให้เพื่อนใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียน																								

พฤติกรรมที่สังเกต	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8		ครั้งที่ 9		ครั้งที่ 10		ครั้งที่ 11		ครั้งที่ 12	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
6. แบ่งปันของส่วนรวมของห้องให้เพื่อได้ใช้																								
7. เปิดโอกาสให้เพื่อนได้ใช้อุปกรณ์กีฬาของส่วนรวมของโรงเรียน																								
8. แบ่งปันให้เพื่อนๆ ได้ใช้หนังสือนอกเวลาของห้องเรียน																								

ตารางวิเคราะห์พฤติกรรมทางด้านจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ	***ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออก***
1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม วัดได้จาก - การดูแลรักษาของส่วนรวม เช่น เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาเพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพที่ดี ลักษณะของการใช้ เช่น มีการใช้อย่างประหยัดใช้อย่างทะนุถนอมเพื่อให้ของส่วนรวมมีความคงทนใช้ได้นาน	- ใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด - ไม่ทำของส่วนรวมให้เกิดการชำรุดแตกหักเสียหาย - ใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอมถือว่าเป็นของเรา - ดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมซ่อมแซมเมื่อเกิดการชำรุดเสียหาย - เห็นคุณค่าและให้ความสำคัญของส่วนรวม - รับผิดชอบดูแลของใช้ให้อยู่ในสภาพที่ดี - เก็บของส่วนรวมไว้ที่เดิมเมื่อใช้เสร็จเรียบร้อยแล้ว
2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ วัดได้จาก - การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด เช่น ทำหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม คอยสอดส่องดูแลสาธารณสมบัติของส่วนรวมการรับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม เช่น ช่วยเหลือคนอื่นทำหน้าที่เมื่อหน้าที่ตนเสร็จแล้ว	- ทำงานให้กับส่วนรวมที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ย่อท้อ - ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จไม่ละทิ้งงาน - ยอมรับการกระทำของตนเอง - รับทำบางอย่างเพื่อช่วยเหลือส่วนรวม - ช่วยเพื่อนทำงานเพื่อส่วนรวม
3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเองตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น - ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง เช่น ไม่เก็บของส่วนรวมมาไว้ที่ตน - แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ของส่วนรวม เช่น แบ่งปันสิ่งของส่วนรวมให้กับผู้อื่นใช้เมื่อทำ กิจกรรมร่วมกัน	- ไม่นำสีของส่วนรวมมาใช้ระบายที่บ้าน - ไม่นำอุปกรณ์กีฬามาเล่นที่บ้าน - แบ่งปันของใช้ส่วนรวมให้เพื่อนได้ใช้บ้าง - ให้เพื่อนใช้ของส่วนรวมให้เสร็จก่อนแล้วจึงจะใช้ต่อจากเพื่อน

<u>แฟ้มสะสมงาน</u>

ชื่อนักเรียน..... เลขประจำตัว .....

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนเลือกชิ้นงานที่นักเรียนคิดว่าความมีจิตสาธารณะมากที่สุดมา 3 ชิ้น พร้อมทั้งแสดง

ความคิดเห็นและเหตุผลในการเลือกชิ้นงานนั้นว่าเพราะเหตุใด

งานชิ้นที่ 1 ……..

เหตุที่เลือกเพราะ

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

งานชิ้นที่ 2 ……..

เหตุที่เลือกเพราะ

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

.....

.....

งานชิ้นที่ 3 .....

เหตุที่เลือกเพราะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ (Public mind) หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม

   ตัวชี้วัดได้แก่ - การดูแลรักษา เช่น ใช้แล้วมีการเก็บรักษา

   - ลักษณะของการใช้ เช่น มีการใช้อย่างประหยัด

2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม

   ตัวชี้วัดได้แก่ - การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด

   - การรับอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวม

3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

   ตัวชี้วัดได้แก่ - ไม่นำของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นของตนเอง

- แบ่งเป็นหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวม

แบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิธ สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. **แบบทดสอบฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน**

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้แล้วเลือกคำตอบตาม

ความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด และคำตอบของนักเรียนจะเก็บไว้เป็นความลับที่สุด

2. วิธีการตอบแบบทดสอบ เมื่อนักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ในแต่ละข้อแล้ว

ให้พิจารณาคำตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้ข้อ1- ข้อ3 โดยการทำเครื่องหมายไว้หน้าตัวเลือก

ที่นักเรียนเลือกตอบ เพียงข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น

ข้อ 1. เมื่อถึงการทำความสะอาดห้องเรียน สุรางลืมทำเวรเป็นประจำ ครูประจำชั้นจึงเรียกสุรางไปพบ

ถ้านักเรียนเป็นสุรางจะทำอย่างไร

1. บอกให้ครูทราบว่ามีเพื่อน ๆ ทำเวรอยู่แล้ว
2. อ้างว่าไม่สบายจึงขอกลับบ้านก่อน
3. ยอมรับผิดและขอสัญญาว่าต่อไปจะทำเวรทุกครั้ง

ข้อ 2. กิ่งแก้วได้รับมอบหมายจากหัวหน้าเวรให้ดูแลทำความสะอาดกระดานดำก่อนจะถึงเวลาในวิชา ต่อไป

อาจารย์เดินเข้ามาจะสอน กระดานดำยังไม่ได้ทำความสะอาด ถ้านักเรียนเป็นกิ่งแก้วจะทำอย่างไร

1. รีบขอโทษอาจารย์แล้วออกไปทำความสะอาดทันที
2. บอกอาจารย์ว่ายังทำการบ้านไม่เสร็จให้เพื่อนไปทำแทน
3. บอกหัวหน้าเวรให้เพิ่มจำนวนผู้ที่จะดูแลความสะอาดอีก 1 คน

ข้อ 3. ในการจัดงานปีใหม่ คุณครูให้ทุกคนร้องเพลงโดยเลือกร้องเพลงที่ชอบคนละ 1 เพลง

ส้มตำไม่ถนัด

ร้อง เพลงคุณครูจึงให้ทำท่าทางเลียนแบบสัตว์ 2 ชนิด ถ้านักเรียนเป็นส้มตำ นักเรียนจะทำอย่างไร

1. ออกมายืนเฉย ๆ ไม่แสดงอะไรเลย
2. ออกมาทำเสียงสัตว์แต่ไม่มีท่าทางประกอบ
3. ออกมาทำท่าทางเลียนแบบสัตว์ได้อย่างเดียว

ข้อ 4. ในชั่วโมงวิชาสังคม คุณครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปรายเรื่องที่ได้เรียนจบแล้ว ศักดาได้รับการ คัดเลือกจากเพื่อน ๆ ให้ทำหน้าที่สรุปผลงานของกลุ่ม ถ้านักเรียนเป็นศักดาจะทำอย่างไร

1. ยินดีออกไปสรุปตามที่เพื่อน ๆ เสนอ

2. ปฏิเสธเพื่อน ๆ บอกว่าเตรียมตัวไม่พร้อม
3. ยินดีออกไปสรุปแต่ขอให้เพื่อนออกไปช่วยอีก 1 คน

ข้อ 5. อรอุมาเดินผ่านห้องนักเรียนชั้น ป.1 แล้วพบว่าในห้องเรียนนั้นไม่มีใครอยู่แต่เปิดไฟและพัดลมไว้ ถ้านักเรียน เป็นอรอุมาจะทำอย่างไร

1. เข้าไปปิดไฟและพัดลมในห้องชั้นประถมปีที่ 1
2. บอกให้เพื่อนช่วยไปปิดไฟและพัดลมหน่อย
3. ไปบอกคุณครูประจำชั้น ป.1 ให้ทราบก่อน

ข้อ 6. ในขณะที่ดวงใจและมาลัยเดินบนถนนหน้าโรงเรียน ทั้งสองคนพบเศษกระดาษตกอยู่ที่พื้นถนนหลายชิ้น ถ้านักเรียนเป็นดวงใจหรือมาลัย นักเรียนจะทำอย่างไร

1. เดินผ่านไป เพราะเราไม่ได้ทิ้งเศษกระดาษ
2. ช่วยกันเก็บขยะทุกชิ้นไปทิ้งถังขยะ
3. เลือกเก็บบางชิ้นที่ใกล้ตัวไปทิ้งถังขยะ

ข้อ 7. วันเพ็ญเห็นน้อง ๆ อนุบาลกำลังวิ่งเล่นบนสวนหย่อมของโรงเรียนอย่างสนุกสนา ถ้านักเรียนเป็นวันเพ็ญ

นักเรียนจะทำอย่างไร

1. บอกให้น้องเล่นอย่างระมัดระวัง
2. บอกให้น้องหยุดเล่นและบอกเหตุผลให้น้องรู้
3. ไปแจ้งครูเวรให้มาเตือนน้องไม่ให้วิ่งเล่นบนสวนหย่อม

ข้อ 8. สุภาพระบายภาพด้วยสีเทียน ซึ่งเป็นสีของห้องเรียน ขณะที่ระบายนั้น สุภาพกดสีเทียนอย่างแรงจนสีหัก ไปหนึ่งแท่ง ถ้านักเรียนเป็นสุภาพ นักเรียนจะทำอย่างไรกับสีที่หัก

1. นำสีที่หักไปทิ้งถังขยะ
2. เก็บสีที่หักไว้ในกล่องแล้วใช้สีที่ไม่หัก
3. ใช้สีที่หักระบายภาพให้หมดก่อน

ข้อ 9. ขณะที่เรียนวิชาคอมพิวเตอร์สมศักดิ์ชอบกดแป้นพิมพ์แรง ๆ ถ้านักเรียนนั่งอยู่ข้างๆ สมศักดิ์ นักเรียน จะทำอย่างไร

1. เฉย ๆ ไม่สนใจ ดูสมศักดิ์เล่นต่อไป
2. เตือนให้สมศักดิ์กดแป้นพิมพ์เบา ๆ
3. ไปแจ้งครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ให้ทราบพฤติกรรมของสมศักดิ์

ข้อ10. ในขณะที่กำลังกวาดห้องเรียน วิชัยและวรวุฒิ ชอบเอาไม้กวาดมาเล่นเป็นดาบฟันต่อสู้กัน

ถ้านักเรียนเป็นวิชัยหรือวรวุฒิ นักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด

1. ทำ เพราะสนุกดี
2. ไม่ทำ เพราะกลัวครูลงโทษ
3. ไม่ทำ เพราะกลัวด้ามไม้กวาดหัก

ข้อ11. สมใจเป็นนักเรียนคนสุดท้ายที่ออกจากห้องเรียน เธอจะปิดไฟและพัดลมทุกครั้งก่อนออกจาก ห้องเรียน ถ้านักเรียนเป็นสมใจ นักเรียนจะทำเหมือนสมใจหรือไม่เพราะเหตุใด

1. ทำ เพราะจะได้ช่วยประหยัดค่าไฟฟ้าให้โรงเรียน
2. ไม่ทำ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเรา
3. ทำ เพราะจะได้รับคำยกย่องชมเชยจากครูประจำชั้น

ข้อ 12. ในขณะที่นั่งเรียน ศักดิ์จะชอบนั่งโยกเก้าอี้เมื่อครูเผลอ ถ้านักเรียนนั่งอยู่ข้าง ๆ ศักดิ์และเห็นเพื่อน

ทำอย่างนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร

1. บอกให้ศักดิ์หยุดทำ
2. ปล่อยเขาไปไม่ต้องสนใจ
3. ไปบอกครูให้มาเตือน

ข้อ 13. น้ำอ้อยเปิดน้ำเพื่อดื่มจนเต็มแก้วแต่ดื่มไม่หมด จึงเทน้ำนั้นทิ้ง ถ้านักเรียนเห็นน้ำอ้อยทำอย่างนั้นอีก

นักเรียนจะทำอย่างไร

1. บอกน้ำอ้อยให้เปิดน้ำดื่มแค่พออิ่ม
2. เฉย ๆ เพราะเรื่องของเขาไม่ควรไปยุ่งด้วย
3. บอกเพื่อนคนอื่นช่วยเตือนน้ำอ้อย

ข้อ 14. ครูให้นักเรียนไปเช็ดทำความสะอาดระเบียงหน้าห้องเรียนทั้ง ๆ ที่นักเรียนไม่ได้เป็นเวรประจำวัน

นักเรียนจะทำอย่างไร

1. ไปทำความสะอาดด้วยความเต็มใจ
2. ไปบอกเวรประจำวันให้ไปทำความสะอาดแทน
3. พยายามหลีกเลี่ยงเพราะไม่ใช่หน้าที่ของเรา

ข้อ 15. ในการร้อยลูกปัด จิตใจได้รับมอบหมายให้เก็บวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ของกลุ่ม แต่จิตใจร้อยลูกปัดเสร็จ หลังเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นจิตใจ นักเรียนจะทำอย่างไร

1. ขอร้องให้เพื่อนช่วยเก็บ
2. บอกให้เพื่อนที่ทำเสร็จเป็นคนเก็บ
3. รีบเก็บให้เรียบร้อยด้วยตนเอง

ข้อ 16. วีและวันมีหน้าที่ทำความสะอาดห้องเรียน วันจะชอบเล่นมากกว่าที่จะช่วยวีกวาดห้อง จึงทำให้กวาดห้องไม่เสร็จ ถ้านักเรียนเป็นวี นักเรียนจะทำอย่างไร

1. เตือนวันให้ช่วยกันกวาดห้อง
2. หยุดกวาดห้องแล้วเล่นด้วย
3. รีบกวาดห้องให้เรียบร้อยโดยเร็ว

ข้อ 17. คุณครูเวรได้มอบหมายให้นักเรียนและเพื่อน ๆ ช่วยกันเก็บเศษกระดาษบริเวณรอบ ๆ อาคารเรียน โดยที่นักเรียน ไม่ได้เป็นผู้ทิ้งเศษกระดาษเหล่านั้น นักเรียนจะทำอย่างไร

1. บอกครูว่าไม่ค่อยสบายและไม่ขอไปเก็บ
2. ไปเก็บบ้างนิดหน่อยพอให้ครูเวรเห็น
3. รีบชวนเพื่อน ๆ ไปเก็บให้เรียบร้อย

ข้อ 18. ครูให้อรธิดาไปชวนเพื่อน ๆ มาช่วยกันจัดหนังสือเข้าชั้นหนังสือตอนหลังเลิกเรียน ถ้านักเรียนเป็น อรธิดา นักเรียนจะทำอย่างไร

1. ชวนเพื่อนมาช่วยกันจัด
2. ถ้าเพื่อนมาหลายคนตนจึงมา
3. บอกให้เพื่อนมาแต่ตนไม่มา

ข้อ 19. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนของนักเรียนกำลังนำถังขยะไปเท ซึ่งในถังขยะมีขยะเต็มจนล้นและหนักมาก

นักเรียนจะทำอย่างไร

1. รีบเดินเลยไป
2. รีบเข้าไปช่วยยกถังขยะไปเท
3. เดินเข้าไปถามว่าให้ช่วยไหม

ข้อ 20. หลังจากที่เล่นกีฬาแชร์บอลเสร็จแล้ว อำนวยจึงนำลูกบอลไปเก็บตามหน้าที่ แล้วมาเห็นเก้าอี้สองตัวที่เพื่อนลืมนำไปเก็บอยู่กลางสนาม ถ้านักเรียนเป็นอำนวย นักเรียนจะทำอย่างไร

1. นำเก้าอี้ไปเก็บ

2. ปล่อยไว้ที่เดิม

3. ไปบอกเพื่อนมาเก็บ

ข้อ 21. กาญจนาเดินไปพบน้องชั้นอนุบาลสองคนกำลังใช้สีเทียนวาดรูปที่ผนังอาคารเรียน ถ้านักเรียนเป็น กาญจนา นักเรียนจะทำอย่างไร

1. เดินผ่านไปโดยไม่ได้หยุดดู

2. เตือนน้องให้หยุดวาดและบอกเหตุผลให้ฟัง

3. ไปหาอุปกรณ์เพื่อมาทำความสะอาดผนัง

ข้อ 22. ครูให้สถาพรมาช่วยจัดโต๊ะเก้าอี้ในห้องสมุดให้เรียบร้อย จนเย็นมากแล้วสถาพรทำยังไม่เสร็จ สมพงษ์เข้ามาหาสถาพรเพื่อจะชวนกลับบ้านพร้อมกัน ถ้านักเรียนเป็นสมพงษ์ นักเรียนจะทำอย่างไร

1. รีบเดินกลับบ้านไปก่อน

2. ชวนเพื่อนกลับบ้านก่อนพรุ่งนี้จะมาช่วยทำ

3. รีบช่วยเพื่อนจัดให้เรียบร้อย

ข้อ 23. นภามาโรงเรียนแต่เช้า เห็นครูกำลังจัดตู้หนังสือของห้องเรียน โดยมีโสภาและกานดากำลังช่วยคุณครูอยู่ ถ้านักเรียนเป็นนภา นักเรียนจะทำอย่างไร

1. ถ้าครูไม่เห็นก็รีบเดินผ่านไป

2. ถ้าครูขอให้ช่วยจึงเข้าไปช่วย

3. เข้าไปร่วมกับเพื่อนช่วยครูจัดตู้หนังสือ

ข้อ 24. ขณะที่นักเรียนและเพื่อน ๆ เดินผ่านตู้โทรศัพท์สาธารณะที่อยู่ในโรงเรียน มีรูปวาดการ์ตูนพึงวาดใหม่ ๆ และวาดยังไม่เสร็จ นักเรียนจะทำอย่างไร

1. ชวนเพื่อนไปวาดเพิ่มเติม

2. ชวนเพื่อนหาวิธีลบภาพนั้นออก

3. เดินเข้าไปดูแล้วแจ้งให้ครูทราบ

ข้อ 25. หลังจากระบายสีภาพเสร็จแล้ว นิดาพบว่าครูลืมสีไม้กล่องหนึ่งไว้ในห้องเรียน ถ้านักเรียนเป็นนิดา นักเรียนจะทำอย่างไร

1. นำสีกล่องนั้นกลับไปใช้ที่บ้าน

2. นำสีกล่องนั้นไปส่งคืนครู

3. นำสีกล่องนั้นวางไว้ที่โต๊ะครู

ข้อ26. ขณะที่ชาญต้องรีบเดินกลับบ้าน เขาเห็นลูกบอลของโรงเรียนตกอยู่ริมถนน ถ้านักเรียนเป็นชาญ

นักเรียนจะทำอย่างไร

1. เก็บและนำกลับมาส่งคืนครู
2. เก็บไปไว้เล่นที่บ้าน
3. บอกเพื่อนคนอื่นไปเก็บให้ครู

ข้อ 27. กัลยาเห็นดอกไม้ในสวนหย่อมของโรงเรียนมีเป็นจำนวนมากและสวยงามมาก เธออยากได้ไปปักแจกันที่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นกัลยา นักเรียนจะทำอย่างไร

1. รีบเด็ดดอกไม้นั้นทันที
2. ไปขออนุญาตครูในโรงเรียนก่อนตัดสินใจ
3. ไม่เด็ด ไปซื้อดอกไม้ที่ตลาดดีกว่า

ข้อ 28. เมื่อทำงานประดิษฐ์เสร็จแล้ว กระดาษสีที่ใช้เหลืออยู่จำนวนหนึ่ง กัลยาจึงชวนเพื่อนเก็บกระดาษสี
ที่เหลือนั้นไปใช้ต่อที่บ้าน ถ้านักเรียนมาพบเข้าพอดี นักเรียนจะทำอย่างไร

1. บอกนิดา นำมาแบ่งให้ตนด้วย
2. บอกนิดานำไปส่งคืนครู
3. บอกนิดาไปขออนุญาตครูก่อน

ข้อ 29. ครูให้พรชัยแจกหนังสือให้เพื่อนๆอ่าน แต่นิทานเหลืออีกหลายเล่ม ถ้านักเรียนเป็นพรชัย นักเรียน
จะทำอย่างไร

1. เอาไปคืนครู
2. นำมาไว้อ่านเอง
3. แจกให้เพื่อนสนิทเพิ่ม

ข้อ 30. ในขณะที่สมชายกำลังเล่นชิงช้าที่สนามเด็กเล่นอย่างสนุกสนาน มีน้องๆ มารอเล่นชิงช้าต่อจาก
สมชายหลายคน ถ้านักเรียนเป็นสมชาย นักเรียนจะทำอย่างไร

1. เล่นต่อนิดหน่อยแล้วเปลี่ยนให้น้องเล่น
2. เล่นชิงช้าต่อไปโดยไม่สนใจ
3. รีบเปลี่ยนให้น้องเล่นชิงช้า

ข้อ 31. ในขณะที่กำลังร้อยลูกปัด สมหญิงต้องการร้อยลูกปัดสีแดง แต่สมหญิงเอื้อมหยิบลูกปัดสีแดงไม่ถึง
ถ้านักเรียนอยู่ใกล้กับลูกปัดสีแดง นักเรียนจะทำอย่างไร

1. บอกให้สมหญิงเดินมาหยิบเอง

2. บอกเพื่อนให้หยิบส่งให้สมหญิง
3. ช่วยหยิบลูกปัดส่งให้สมหญิง

ข้อ 32. เมื่อกัลยาเข้ามาอ่านหนังสือที่ห้องสมุด ในห้องสมุดมีคนจำนวนมากและที่ว่างไม่ค่อยมี แต่ที่นั่ง

ข้างๆ วันนามีที่ว่างพอขยับได้หนึ่งคน ถ้านักเรียนเป็นวันนา นักเรียนจะทำอย่างไร

1. ขยับและเรียกให้เพื่อนนั่งด้วย
2. ทำเป็นมองไม่เห็น ไม่สนใจ
3. บอกเพื่อนว่ามีที่ว่างอยู่ข้างหน้า

ข้อ 33. ในขณะที่ระบายสีภาพ กาญจนาต้องการระบายภาพด้วยสีแดง แต่สีแดงเพ็ญนภากำลังใช้ระบายอยู่

ถ้านักเรียนเป็นกาญจนา นักเรียนจะทำอย่างไร

1. ขอสีแดงจากเพ็ญนภาใช้ทันที
2. บอกให้เพ็ญนภาใช้สีแดงเร็วๆ
3. รอให้เพ็ญนภาใช้สีแดงเสร็จก่อน

ข้อ 34. วิชัยหยิบหนังสือจากห้องสมุดมาไว้อ่านหลายเล่ม แล้วมีเพื่อนมาขอยืมหนังสือจากวิชัยไปอ่านเป็น บางเล่ม ถ้านักเรียนเป็นวิชัย นักเรียนจะทำอย่างไร

1. บอกเพื่อนว่ายังอ่านไม่จบ
2. ให้เพื่อนเลือกหยิบไปอ่านแล้วเอามาคืน
3. เลือกเล่มที่อ่านแล้วให้ก่อน

.....

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การแสดงดัชนีความสอดคล้อง

1.2 การแสดงคุณภาพเครื่องมือ

1.2.1 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

1.2.2 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน

1.2.3 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การแสดงดัชนีความสอดคล้อง

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น 5 ฉบับ ได้แก่ โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบประเมินแฟ้มสะสมงาน และแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ พร้อมทั้งคำนิยามนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและนิยามศัพท์เฉพาะวิธีดำเนินการและการประเมินผล นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .67 ขึ้นไป ผลปรากฏดังตาราง 6 - 10

ตาราง 6 แสดงดัชนีความสอดคล้องของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ที่พิจารณาโปรแกรมการใช้ สถานการณ์จำลอง

	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
บท	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1

2	+1	0	+1	2	.67
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	0	2	.67
5	0	+1	+1	2	.67
6	+1	0	+1	2	.67
7	+1	+1	0	2	.67
8	0	+1	+1	2	.67
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	0	2	.67
11	0	+1	+1	2	.67
12	+1	+1	+1	3	1

ตาราง 7 การแสดงดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่3		
องค์ประกอบด้านที่ 1					
1	+1	+1	+1	3	1
2	0	+1	+1	2	.67
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	0	+1	2	.67
5	0	+1	+1	2	.67
6	+1	+1	+1	3	1
7	+1	0	+1	2	.67
องค์ประกอบด้านที่ 2					
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1

3	0	+1	+1	2	.67
4	+1	+1	0	2	.67
5	+1	0	+1	2	.67
6	+1	+1	+1	3	1
7	+1	+1	+1	3	1
องค์ประกอบด้านที่ 3					
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	0	+1	2	.67
3	0	+1	+1	2	.67
4	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	0	2	.67
6	+1	0	+1	2	.67
7	+1	+1	+1	3	1
8	+1	+1	+1	3	1

ตาราง 8 การแสดงดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่3		
องค์ประกอบด้านที่ 1					
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
องค์ประกอบด้านที่ 2					
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
องค์ประกอบด้านที่ 3					
1	+1	+	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1

ตาราง 9 การแสดงดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบประเมินแฟ้มสะสมงาน

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่3		
องค์ประกอบด้านที่ 1					
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	0	2	.67
องค์ประกอบด้านที่ 2					
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
องค์ประกอบด้านที่ 3					
1	+1	+1	+1	3	1
2	0	+1	+1	2	.67

ตาราง 10 การแสดงดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3		
องค์ประกอบด้านที่ 1					
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
3	+1	0	+1	2	.67
4	0	+1	+1	2	.67
5	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	0	2	.67
7	+1	0	+1	2	.67
8	0	+1	+1	2	.67
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1
องค์ประกอบด้านที่ 2					

1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	0	2	.67
3	+1	+1	+1	3	1
4	0	+1	+1	2	.67
5	+1	0	+1	2	.67
6	+1	+1	+1	3	1
7	0	+1	+1	2	.67
8	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1

ตาราง 10 การแสดงดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ (ต่อ)

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3		
องค์ประกอบด้านที่ 3					
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1
4	0	+1	+1	2	.67
5	+1	0	+1	2	.67
6	+1	+1	+1	3	1
7	+1	+1	0	2	.67
8	+1	+1	+1	3	1
9	0	+1	+1	2	.67
10	+1	+1	+1	3	1

1.2 การแสดงคุณภาพเครื่องมือ

1.2.1 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ไปใช้กับกลุ่มนักเรียนไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน และให้อาจารย์ประจำชั้น และผู้วิจัยเป็นผู้สังเกต นำคะแนนมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกต ผลปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 ค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

คนที่	X	X^2	Y	Y^2	XY
1	18	324	17	289	306
2	16	256	15	225	240
3	14	196	13	169	182
4	16	256	15	225	240
5	9	81	10	100	90
6	18	324	19	361	342
7	15	225	14	196	210
8	20	400	19	361	380

9	11	121	10	100	110
10	19	361	21	441	399
11	16	256	17	289	272
12	15	225	14	196	210
13	12	144	10	100	120
14	20	400	18	324	360
15	12	144	10	100	120
16	17	289	16	256	272
17	12	144	11	121	132
18	19	361	18	324	342
19	10	100	8	64	80
20	16	256	15	225	240
21	14	196	13	169	182
22	19	361	20	400	380
23	15	225	13	169	195

ตาราง 11 ค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ (ต่อ)

คนที่	X	X^2	Y	Y^2	XY
24	12	144	14	196	168
25	17	289	18	324	306
26	21	441	22	424	462
27	17	289	15	225	255
28	10	100	8	64	80
29	8	64	8	64	64
30	13	169	12	144	156
31	16	256	15	225	240
32	10	100	9	81	90
33	15	225	14	196	210
34	13	169	11	121	143
35	8	64	7	49	56
36	10	100	9	81	90

37	8	64	10	100	80
38	10	100	9	81	90
39	12	144	12	144	144
40	9	81	10	100	90
	562	8,444	539	7,883	8,128

ค่าความเชื่อมั่น r_{XY} = .95

X แทนผู้สังเกตคนที่ 1 อาจารย์ประจำชั้น

Y แทนผู้สังเกตคนที่ 2 นักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ไปใช้กับกลุ่มนักเรียนไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน และให้อาจารย์ประจำชั้น และเพื่อนนักเรียนเป็นผู้สังเกต นำคะแนนมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกต ผลปรากฏดังตาราง 12

ตาราง 12 ค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

คนที่	X	X^2	Y	Y^2	XY
1	18	324	20	400	360
2	16	256	18	324	288
3	14	196	13	169	182
4	16	256	17	289	272
5	9	81	10	100	90
6	18	324	19	361	342
7	15	225	13	169	195
8	20	400	21	441	420
9	11	121	12	144	132
10	19	361	21	441	399

11	16	256	15	225	240
12	15	225	14	196	210
13	12	144	10	100	120
14	20	400	22	484	440
15	12	144	10	100	120
16	17	289	15	225	255
17	12	144	10	100	120
18	19	361	20	400	380
19	10	100	9	81	90
20	16	256	15	225	240
21	14	196	17	289	238
22	19	361	20	400	380
23	15	225	15	225	225
24	12	144	10	100	120
25	17	289	16	256	272

ตาราง 12 ค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ (ต่อ)

คนที่	X	X^2	Y	Y^2	XY
26	21	441	20	400	420
27	17	289	19	361	323
28	10	100	11	121	110
29	8	64	10	100	80
30	13	169	12	144	156
31	16	256	15	225	240
32	10	100	8	64	80
33	15	225	15	225	225
34	13	169	12	144	156
35	8	64	9	81	72
36	10	100	11	121	110
37	8	64	7	49	56
38	10	100	9	81	90

39	12	144	9	81	108
40	9	81	7	49	63
	562	8,444	556	8,490	8,419

ค่าความเชื่อมั่น r_{XY} = .94

X แทนผู้สังเกตคนที่ 1 อาจารย์ประจำชั้นคนที่ 1

Y แทนผู้สังเกตคนที่ 2 อาจารย์ประจำชั้นคนที่ 2

1.2.2 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน ไปให้อาจารย์จำนวน 2 ท่านประเมินแฟ้มงานของนักเรียนไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน นำคะแนนมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกต ผลปรากฏดังตาราง 13

ตาราง 13 ค่าความเชื่อมั่นแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน

คนที่	X	X^2	Y	Y^2	XY
1	26	676	25	625	650
2	21	441	23	629	483
3	20	400	20	400	400
4	21	441	22	484	462
5	25	625	26	676	650
6	23	529	23	629	629
7	26	676	25	625	650
8	27	729	25	625	675
9	25	625	24	576	600

10	21	441	23	529	483
11	22	484	23	529	506
12	24	576	23	529	552
13	25	625	24	576	600
14	26	676	25	625	650
15	26	676	26	676	676
16	26	676	27	729	702
17	21	441	22	484	462
18	21	441	22	484	462
19	20	400	21	441	420
20	22	484	22	484	484
21	19	361	20	400	380
22	19	361	20	400	380
23	20	400	20	400	400
24	21	441	22	484	462

ตาราง 13 ค่าความเชื่อมั่นแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน (ต่อ)

คนที่	X	X^2	Y	Y^2	XY
25	20	400	21	441	420
26	19	361	20	400	380
27	25	625	24	576	600
28	21	441	22	484	462
29	26	676	26	676	676
30	23	529	23	529	529
31	21	441	23	529	483
32	20	400	19	361	320
33	19	361	20	400	320
34	18	324	20	400	360
35	21	441	22	484	462
36	22	484	23	529	506
37	24	576	24	576	576

38	25	625	26	676	650
39	26	676	25	625	650
40	23	529	23	529	529
	1,265	40,289	1,281	41,219	40,732

ค่าความเชื่อมั่น r_{XY} = .938

X แทนผู้สังเกตคนที่ 1 อาจารย์ประจำชั้นคนที่ 1

Y แทนผู้สังเกตคนที่ 2 อาจารย์ประจำชั้นคนที่ 2

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐาน

2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะแยกตามองค์ประกอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจิตสาธารณะที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังการทดลอง มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแยกตามองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ ผลปรากฏดังตาราง 14

ตาราง 14 ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยแยกตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ	$\overline{X}$	S
1. ด้านหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม	64.00	10.86
2. ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล	62.29	11.05
3. ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	62.81	11.10
โดยรวม	189.10	30.24

2.2 แบบประเมินแฟ้มสะสมงานแยกตามองค์ประกอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจิตสาธารณะที่ได้จากแบบประเมินแฟ้มสะสมงานหลังการทดลอง มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแยกตามองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ ผลปรากฏดังตาราง 15

ตาราง 15 ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน โดยแยกตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ	$\overline{X}$	S
1. ด้านหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม	2.58	0.59
2. ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล	2.28	0.72
3. ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	2.60	0.63
โดยรวม	7.45	1.40

2.3 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจิตสาธารณะแยกตามองค์ประกอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนจิตสาธารณะที่ได้จากแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะทั้งก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ มาวิเคราะห์แยกตามองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ มาวิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตาราง 16

ตาราง 16 ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน โดยแยกตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ องค์ประกอบที่	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลองสัปดาห์สุดท้าย		หลังการทดลองหนึ่งสัปดาห์	
	$\overline{X}$	S	$\overline{X}$	S	$\overline{X}$	S
1. ด้านหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม	24.20	1.67	24.18	1.39	24.60	1.06
2. ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล	22.23	1.97	22.45	1.28	22.73	0.99
3. ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	15.60	2.20	16.63	1.19	17.05	0.93
โดยรวม	62.03	4.18	63.25	2.88	64.38	1.69

ภาคผนวก ง

คะแนนจิตสาธารณะ ของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ คะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ แยกเป็นรายบุคคลที่ได้จากการวัดจำนวน 12 ครั้งโดยแยกตามองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ด้านหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม

ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมและด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ผลปรากฏดังตาราง 17

ตาราง 17 คะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

นักเรียน	องค์ประกอบที่ 1 (8ข้อ)	องค์ประกอบที่ 2 (8ข้อ)	องค์ประกอบที่ 3 (8ข้อ)	รวม
1	58.33	50.00	33.33	141.66
2	41.66	25.00	58.33	124.99
3	50.00	33.33	33.33	116.66
4	41.66	33.33	50.00	124.99
5	25.00	25.00	33.33	83.33
6	58.33	41.66	41.66	141.65
7	41.66	41.66	41.66	124.98
8	41.66	41.66	25.00	108.32
9	41.66	50.00	66.66	158.32
10	25.00	33.33	25.00	83.33
11	25.00	16.66	25.00	66.66
12	58.33	41.66	50.00	149.99
13	58.33	25.00	41.66	124.99
14	50.00	58.33	58.33	166.66
15	16.66	41.66	41.66	99.98
16	33.33	41.66	58.33	133.32
17	41.66	25.00	33.33	99.99
18	41.66	58.33	58.33	158.32
19	33.33	41.66	25.00	99.99

ตาราง 17 คะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ (ต่อ)

นักเรียน	องค์ประกอบที่ 1 (8ข้อ)	องค์ประกอบที่ 2 (8ข้อ)	องค์ประกอบที่ 3 (8ข้อ)	รวม
20	41.66	41.66	50.00	133.32
21	41.66	41.66	33.33	116.65
22	58.33	50.00	50.00	158.33
23	41.66	41.66	41.66	124.98
24	41.66	33.33	25.00	99.99
25	58.33	41.66	41.66	141.65
26	50.00	58.33	58.33	166.66
27	50.00	41.66	41.66	133.32
28	41.66	33.33	25.00	99.99
29	50.00	41.66	41.66	133.32
30	25.00	41.66	41.66	108.32
31	58.33	41.66	33.33	133.32
32	25.00	33.33	25.00	83.33
33	41.66	41.66	41.66	124.98
34	33.33	33.33	41.66	108.32
35	25.00	25.00	33.33	83.33
36	33.33	41.66	50.00	124.99
37	25.00	41.66	41.66	108.32
38	41.66	33.33	50.00	124.00
39	41.66	50.00	41.66	133.32
40	33.33	41.66	50.00	124.99
รวม	1,641.52	1,574.83	2,485	4,876.22
ค่าเฉลี่ย	41.04	39.37	41.49	121.90
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	6.57	6.30	6.64	19.51

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางอัญชลี ยิ่งรักพันธุ์
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 29 มกราคม 2502
สถานที่เกิด	จังหวัดฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	68/411 ถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 10150
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการสอบ ระดับ 7 กลุ่มงานวิชาการสอบ กองสรรหาบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ กรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2514	ประกาศนียบัตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนเทศบาล 2 วัดโพธิ์ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2517	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนสุตะบำรุงวิทยาคาร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2521	ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง จากวิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2523	ครุศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกภาษาไทย) จากวิทยาลัยครูจันทรเกษม
พ.ศ. 2549	การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ